

AUDIT HODNOTENIA UPLATŇOVANIA PRINCÍPOV SMALL BUSINESS ACT FOR EUROPE (SBAfE) NA SLOVENSKU 2017/2018

Bratislava, december 2018

Vydavateľ:
Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2018

Všetky práva vyhradené. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

Zoznam tabuliek.....	4
Zoznam grafov.....	5
1. Úvod.....	6
1.1 Historický vývoj implementácie SBAfE na Slovensku	7
1.2 Základné zásady SBAfE.....	8
2. Súhrnný štatistický prehľad o MSP na Slovensku	9
2.1 Makroekonomický rámec slovenského podnikateľského sektora.....	9
2.2 Vybrané ukazovatele vývoja MSP	11
3. Zhodnotenie inštitucionálnej podpory MSP na Slovensku	16
3.1 Nástroje podpory, opatrenia a aktivity pre MSP	17
4. Vyhodnotenie legislatívneho vývoja	22
4.1 Legislatívny vývoj s pozitívnym vplyvom na podnikateľské prostredie	22
4.2 Legislatívny vývoj s negatívnym dopadom na podnikateľské prostredie	25
5. Hodnotenie podnikateľského prostredia na Slovensku z pohľadu vybraných iniciatív	28
5.1 Hodnotenie postavenia Slovenska v porovnaní s krajinami V4 v rebríčkoch konkurencieschopnosti.....	29
5.1.1 Hodnotenie Slovenska podľa jednotlivých indikátorov v rebríčku „Doing Business“	30
5.2 Hodnotenie implementácie princípov SBAfE v SR zo strany EK (silné, priemerné a slabé oblasti).....	32
5.3 Hodnotenie jednotlivých princípov SBAfE na Slovensku zo strany Slovak Business Agency .	40
5.4 Výsledky prieskumu k uplatňovaniu princípov SBA.....	48
6. Best practices prijatých iniciatív v rámci iných členských krajín EÚ	55
7. Záver.....	58
Príloha	59

Zoznam tabuliek

Tab. č. 1: Medzinárodné porovnanie tempa rastu HDP v roku 2017	9
Tab. č. 2: Vývoj vybraných ekonomických ukazovateľov v SR 2011 – 2017	10
Tab. č. 3: Počet aktívnych podnikateľských subjektov podľa právnych foriem a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2017	11
Tab. č. 4: Počet zamestnaných osôb podľa veľkostných kategórií podnikov v SR v roku 2017	13
Tab. č. 5: Pridaná hodnota (právnických osôb – nefinančných korporácií) podľa veľkostných kategórií podnikov v SR v roku 2017	13
Tab. č. 6: Vývozné aktivity MSP	15
Tab. č. 7: Podpora zo strany štátnych inštitúcií v roku 2017	17
Tab. č. 8: Podpora prostredníctvom komunitárnych programov v roku 2017	18
Tab. č. 9: Podpora v rámci programov cezhraničnej spolupráce v roku 2017	19
Tab. č. 10: Podpora zo strany finančných inštitúcií v roku 2017	19
Tab. č. 11: Podpora zo strany Európskej únie v roku 2017	20
Tab. č. 12: Podpora zo strany Slovak Business Agency v roku 2017	21
Tab. č. 13: Vývoj postavenia krajín V4 z pohľadu iniciatív (Doing Business, Global Competitiveness Report, World Competitiveness Yearbook)	30
Tab. č. 14: Umiestnenie SR v hodnotení jednotlivých indikátorov a v celkovom hodnotení Doing Business v rokoch 2015 - 2018	31
Tab. č. 15: Hodnotenie vybraných ukazovateľov v rámci princípu č.1 PODNIKANIE	40
Tab. č. 16: Hodnotenie vybraných ukazovateľov v rámci princípu č.2 DRUHÁ ŠANCA	41
Tab. č. 17: Hodnotenie vybraných ukazovateľov v rámci princípu č.3 MYSLEŤ V MALOM a č. 4 ÚSTRETOVÁ SPRÁVA	42
Tab. č. 18: Hodnotenie vybraných ukazovateľov v rámci princípu č.5 ŠTÁTNA POMOC a VEREJNÉ OBSTARÁVANIE	42
Tab. č. 19: Hodnotenie vybraných ukazovateľov v rámci princípu č.6 PRÍSTUP K FINANCOVANIU	43
Tab. č. 20: Hodnotenie vybraných ukazovateľov v rámci princípu č.7 JEDNOTNÝ TRH	44
Tab. č. 21: Hodnotenie vybraných ukazovateľov v rámci princípu č.8 PODPORA INOVÁCIÍ a ROZVOJ ZRUČNOSTÍ PRE PODNIKANIE	45
Tab. č. 22: Hodnotenie vybraných ukazovateľov v rámci princípu č.9 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	46
Tab. č. 23: Hodnotenie vybraných ukazovateľov v rámci princípu č.10 INTERNACIONALIZÁCIA	47
Tab. č. 24: Princíp Druhá šanca - Best practices v rámci členských krajín EÚ	55
Tab. č. 25: Princíp Ústretová správa - Best practices v rámci členských krajín EÚ	55
Tab. č. 26: Princíp Jednotný trh - Best practices v rámci členských krajín EÚ	56
Tab. č. 27: Princíp Podpora inovácií a rozvoj zručností pre podnikanie - Best practices v rámci členských krajín EÚ	56
Tab. č. 28: Princíp Internacionalizácia – podpora vstupu MSP na trhy mimo EÚ - Best practices v rámci členských krajín EÚ	57

Zoznam grafov

Graf č. 1: Vývoj priemernej mzdy v hospodárstve a miery nezamestnanosti v SR	10
Graf č. 2: Vývoj počtosti vzniknutých a zaniknutých MSP	12
Graf č. 3: Vývoj odvetvovej štruktúry MSP 2007-2017	12
Graf č. 4: Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa pohlavia v roku 2017	14
Graf č. 5: Vývoj podielu vyvážajúcich podľa veľkostnej kategórie MSP na celkovom počte vyvážajúcich MSP v období 2011-2017	15
Graf č. 6: Postavenie Slovenska podľa rebríčkov konkurencieschopnosti.....	28
Graf č. 7: Vývoj kvality podnikateľského prostredia SR podľa hodnotených oblastí (EASE OF DB SCORE).....	32
Graf č. 8: Ukazovatele silných oblastí v implementácii princípov SBAfE	33
Graf č. 9: Ukazovatele priemerných oblastí v implementácii princípov SBAfE	33
Graf č. 10: Ukazovatele slabých oblastí v implementácii princípov SBAfE	34
Graf č. 11: Výsledky Slovenska v oblasti SBA: Stav a vývoj v období rokov 2008 - 2018	39
Graf č. 12: Vytvorenie vhodných podmienok pre podnikanie na Slovensku v priebehu posledných 12 mesiacov	48
Graf č. 13: Externé podmienky priaznivo vplyvajúce na rozvoj podnikaniaZdroj: SBA. Pozn.: respondenti mali možnosť vybrať viacero odpovedí.....	49
Graf č. 14: Názory na zlepšenie podmienok pre podnikateľov pri znovu začatí podnikania po vyhlásení bankrotu	49
Graf č. 15: Spokojnosť s prístupom subjektov verejnej správy k potrebám a záujmom MSP	50
Graf č. 16: Zmena administratívnej záťaže v podnikaní za predchádzajúcich 12 mesiacov	50
Graf č. 17: Zlepšenie fungovania verejnej správy podľa jednotlivých oblastí	51
Graf č. 18: Hodnotenie prístupu MSP k finančným zdrojom z podporných programov.....	51
Graf č. 19: Faktory ovplyvňujúce finančnú situáciu podniku	52
Graf č. 20: Realizácia obchodných aktivít v krajinách EÚ	52
Graf č. 21: Realizácia inovačných aktivít v podnikaní.....	53
Graf č. 22: Realizácia environmentálne zodpovedných opatrení v podnikaní	53
Graf č. 23: Realizácia obchodných aktivít v krajinách mimo EÚ	54

1. Úvod

Audit hodnotenia uplatňovania princípov Small Business Act for Europe na Slovensku 2017/2018 má za cieľ zhodnotiť nasledovné oblasti:

- inštitucionálnu podporu MSP pri implementácii zákona SBAfE v Slovenskej republike,
- porovnať aktuálne postavenie Slovenska z pohľadu vybraných iniciatív (DB, GCR a WCY) v porovnaní s ostatnými krajinami Európskej únie na základe štatistických ukazovateľov,
- zhodnotiť aktuálne postavenie Slovenska podľa jednotlivých princípov iniciatívy SBAfE,
- preskúmať využívané opatrenia vo vybraných krajinách Európskej únie uvádzané v dokumente „Fact Sheet SBA 2018“.

Iniciatíva Small Business Act for Europe (ďalej aj ako SBAfE) je základným rámcom pre politiku EÚ v oblasti malých a stredných podnikov (MSP). Jej cieľom je zlepšiť prístup k podnikaniu v Európe, zjednodušiť regulačné a politické prostredie pre MSP a odstrániť prekážky ich rozvoja. MSP sú podniky, ktoré zamestnávajú menej ako 250 osôb a ktorých ročný obrat nepresahuje 50 mil. Eur a celková ročná súvaha nepresahuje 43 mil. Eur. Tvoria 99 % všetkých podnikov v EÚ, sú pilierom jej hospodárstva a hlavným tvorcom pracovných miest.

Na Slovensku podporuje implementáciu iniciatívy SBAfE viacero inštitúcií, medzi najvýznamnejšie patria MH SR, vláda SR a SBA. MH SR je najdôležitejším inštitucionálnym aktérom na podporu MSP z pohľadu programov štátnej pomoci a ďalších iniciatív ústredných orgánov štátnej správy. Medzi najvýznamnejšie aktivity MH SR v oblasti malého a stredného podnikania patria štátne podporné programy, ktoré sa realizujú v súlade so zákonom č. 358/2015 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov. V kompetencii MH SR je aj poskytovanie dotácií v zmysle zákona o podpore na zriadenie priemyselných parkov a poskytovanie investičnej pomoci na rozvoj regiónov. MH SR má tiež právomoc poskytovať dotácie v zmysle zákona č.1/2013 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva SR.

Vláda SR prijala v súvislosti s implementáciou iniciatívy SBAfE niekoľko opatrení. V roku 2008 sa prihlásila k realizácii princípov SBAfE uznesením vlády SR č. 969/2008 a to v čase ekonomického spomalenia, kedy bola pre podnikateľské subjekty mimoriadne dôležitá schopnosť adaptovať sa na nové podmienky a hľadať možnosti ďalšieho rozvoja. Zo strany štátu bolo potrebné zabezpečiť kvalitné podnikateľské prostredie, s minimom byrokratických prekážok a bariér, aby podniky mohli plniť svoju úlohu v ekonomike, čo je tvorba pridanej hodnoty a vytváranie pracovných miest.¹ Svoj záväzok potvrdila pri uplatňovaní SBAfE v programovom vyhlásení v máji 2012. Vláda v tomto programovom vyhlásení deklarovala, že bude prispievať k zlepšovaniu podnikateľského prostredia, vrátane stimulácie malých a stredných podnikov, pre uplatnenie v globálnych sieťových štruktúrach. Zároveň rozšíri uplatňovanie európskych zásad rozvoja malého podnikania. Malé a stredné podniky musia byť nosnou kôstkou rozvoja regionálnej zamestnanosti a zhodnocovať najmä domáce prírodné zdroje.²

¹ Uznesenie vlády SR č. 969/2008

² Programové vyhlásenie vlády SR v roku 2012

V programovom vyhlásení vlády SR na roky 2016 – 2020 pripravila vláda SR nový zákon o MSP, ktorého cieľom je vytvoriť lepšie podnikateľské prostredie pre malých a stredných podnikateľov a primerané podmienky pre aktívne využívanie princípov iniciatívy SBAfE a Akčného plánu pre podnikanie 2020.³

Slovak Business Agency podporuje malých a stredných podnikateľov v súlade s princípmi iniciatívy Zákona o malých a stredných podnikoch. Ide o komplexnú podporu podnikania na národnej, regionálnej a miestnej úrovni. Prostredníctvom programov SBA podporuje rozvoj podnikateľského prostredia na Slovensku. Cieľom SBA je zvýšiť mieru prežitia podnikov na trhu, zvýšiť zamestnanosť v súkromnom sektore, zvýšiť inovačnú výkonnosť slovenských podnikov, stimulovať podnikateľského ducha, zabrániť marginalizácii podnikov ako aj zvýšiť konkurencieschopnosť slovenského podnikateľského prostredia a slovenských podnikov.

1.1 Historický vývoj implementácie SBAfE na Slovensku

Potreba podporiť význam a existenciu malých a stredných podnikov na trhu bola prvýkrát uvedená v Lisabonskej stratégii pre rast a zamestnanosť, ktorá bola prijatá v roku 2000. Táto stratégia chcela z EÚ urobiť najdynamickejšiu a najkonkurencieschopnejšiu ekonomiku na svete do roku 2010.

Na summite, ktorý sa konal v dňoch 19. – 20. marca 2000 v portugalskom Feira, EÚ schválila Európsku chartu pre malé podniky, prvý návod ako vytvoriť z Európy najlepšie prostredie pre mikrofirmy. Dňa 9. novembra 2005 zverejnila Európska komisia novú líniu s názvom „Najprv myslieť v malom“, ktorej hlavným cieľom bolo prezentovať zručnosti a podnikanie formou tréningu a vzdelávania, zrozumiteľne a nenáročne formulovať obsah všetkých regulácií, znížiť administratívne zaťaženie podnikateľského prostredia, vytvárať kvalitný regulačný rámec, zamerať sa na odstránenie nesystémových regulácií, implementovať MSP test do procesu posudzovania dopadov regulácií, zjednodušiť legislatívu, zlepšiť prístup na trh pre mikropodniky a podporiť ich participáciu na siedmom rámcovom programe pre výskum. Dňa 25. júla 2008 Európska komisia odprezentovala návrh Zákona o malých a stredných podnikoch, ktorým by zjednotili všetky realizované iniciatívy do jedného legislatívneho dokumentu. Tento zákon bol schválený a prijatý Európskou radou 11. decembra 2008.

Výbor Európskeho parlamentu pre právne záležitosti schválil 20. januára 2009 štatút európskej s. r. o.. Predstavenie vyslancov pre MSP (SME Envoy) sa konalo 25. mája 2010. Európska komisia uskutočnila v roku 2011 prvú revíziu Small Business Act. Tento dokument predstavuje prehľad pokroku dosiahnutého pri implementácii princípov uvedených v Zákone o malých a stredných podnikoch a stanovuje nové aktivity, ktoré majú byť odpoveďou na ekonomickú krízu.

Európska komisia prijala 9. januára 2013 oznámenie s názvom Akčný plán pre podnikanie 2020, t.j. opätovné stimulovanie podnikateľského ducha v Európe s cieľom zvýšiť počet podnikateľov v záujme dosiahnutia nasledovných cieľov: obnova hospodárskeho rastu a zvýšenie úrovne zamestnanosti.

³ Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2016-2020

V septembri 2014 prebehla diskusia ohľadom revízie SBAfE na obdobie rokov 2015 – 2020, ktorej cieľom je zlepšovanie podnikateľského prostredia pre MSP v procese jej uplatňovania a adaptovania sa na meniace podmienky.

1.2 Základné zásady SBAfE

Zákon o malých a stredných podnikoch stanovuje súbor 10 zásad, ktorými sa riadi navrhovanie a vykonávanie politík v prospech malých a stredných podnikov na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni:

Základné zásady SBAfE

- I. Vytvoriť prostredie, v ktorom môžu podnikatelia a rodinné podniky rásť a byť odmeňovaní za svoje podnikateľské úsilie.
- II. Zabezpečiť, aby čestní podnikatelia, ktorí zbankrotovali, mohli rýchlo dostať druhú šancu.
- III. Vytvárať pravidlá podľa zásady „najskôr myslieť v malom“.
- IV. Zariadiť, aby orgány verejnej správy reagovali na potreby MSP.
- V. Prispôbiť nástroje verejnej politiky potrebám MSP: uľahčiť MSP účasť na verejnom obstarávaní a lepšie využiť prostriedky štátnej pomoci pre MSP.
- VI. Uľahčiť MSP prístup k financiám a vytvoriť právne a podnikateľské prostredie, ktoré bude podporovať včasné úhrady obchodných transakcií.
- VII. Nabádať MSP na lepšie využívanie príležitostí, ktoré ponúka jednotný trh.
- VIII. Podporovať zvyšovanie zručností v MSP a všetky formy inovácií.
- IX. Umožniť MSP premieňať environmentálne výzvy na príležitosti.
- X. Povzbudzovať a podporovať MSP tak, aby mohli ťažiť z rastúcich trhov.

Zdroj: iniciatíva SBAfE

2. Súhrnný štatistický prehľad o MSP na Slovensku

Táto kapitola pozostáva z dvoch častí, ktoré predstavujú súhrnný pohľad na podnikateľský sektor na Slovensku. V prvej časti kapitoly je pozornosť upriamená na stručný prehľad stavu a vývoja makroekonomického rámca podnikateľského prostredia v podmienkach Slovenska a v komparácii s ostatnými členskými krajinami EÚ. Druhá časť sa zaoberá prezentáciou štatistických údajov o sektore malého a stredného podnikania na Slovensku v kontexte jeho vývoja po roku 2010.

2.1 Makroekonomický rámec slovenského podnikateľského sektora

Vychádzajúc z aktuálne dostupných štatistických údajov⁴, makroekonomický rámec slovenského podnikateľského sektora sa aj v roku 2017 vyznačoval pretrvávajúcim rastom ekonomiky. Napriek miernemu spomaleniu si národné hospodárstvo zachovalo relatívne vysokú dynamiku na úrovni 3,2 %.

Trend ekonomického rastu Slovenska korešpondoval s rastom ekonomickej aktivity u väčšiny hlavných obchodných partnerov. Tempo rastu hospodárstva na Slovensku bolo podľa údajov Eurostatu vyššie ako priemer EÚ-28 (2,4 %). Avšak polovica členských krajín EÚ rástla v roku 2017 rýchlejšie alebo podobne ako Slovensko. S medziročným rastom hospodárstva na úrovni 3,2 %, Slovensko mierne zaostalo za ostatnými krajinami V4, čo dokumentujú aj údaje spracované v tabuľke č.1.

Tab. č. 1: Medzinárodné porovnanie tempa rastu HDP v roku 2017

	SK	CZ	HUN	PL	DE	EU 28
Tempo rastu HDP (v stálych cenách)	3,2 %	4,4 %	4,1 %	4,8 %	2,2 %	2,4 %

Zdroj: ŠÚ SR, Eurostat

Dynamiku ekonomického rastu Slovenska v roku 2017 najvýznamnejšie ovplyvnilo hlavne zrýchľovanie zahraničného a domáceho dopytu. Pri vývoze tovarov a služieb pokračoval rastový trend z predchádzajúcich rokov, pričom medziročný rast predstavoval 5,9 %. Nárast vývozu podporoval najmä výraznejší zahraničný dopyt po strojoch, prístrojoch a zariadeniach. Medziročné zrýchlenie dynamiky rastu externého dopytu z 5,5 % na 5,9 % bolo spôsobené najmä zvýšením dopytu z krajín ako Taliansko alebo Rakúsko. Saldo zahraničného obchodu tovarov a služieb za rok 2017 bolo aktívne, pričom sa oproti roku 2016 znížilo o 16,3 % na úroveň 3 051,2 mil. Eur.

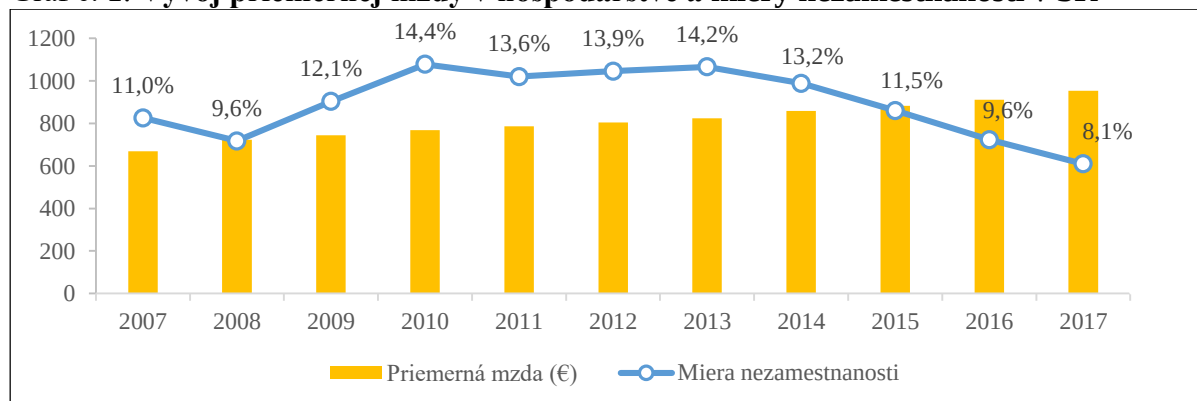
Po roku stagnácie došlo v roku 2017 k dynamickejšiemu rastu domáceho dopytu, ktorý predstavoval 2,7 %. V rámci domáceho dopytu sa pozitívne vyvíjala konečná spotreba domácností, ktorá vzrástla najvýznamnejšie za poslednú dekádu (o 3,5 %). Spotreba domácností bola podporená priaznivou situáciou na trhu práce a rastom miezd. Medziročným tempom 1,7 % rástla aj konečná spotreba verejnej správy. V súlade s rastovými tendenciami sa v roku 2017 vyvíjala aj tvorba hrubého fixného kapitálu s medziročným tempom rastu 3,4 %.

Z údajov ŠÚ SR zároveň vyplýva, že rast hospodárstva mal pozitívny dopad aj na vývoj trhu práce, pričom počas roka 2017 bolo na Slovensku vytvorených viac ako 42 tisíc nových

⁴ Z dôvodu zabezpečenia čo najvyššej miery relevancie zvolených štatistických ukazovateľov, boli v audite použité kompletne ročné údaje, ktoré sú dostupné po rok 2017.

pracovných miest (podľa štvrťročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR). Vplyvom tvorby nových pracovných miest sa celková zamestnanosť medziročne zvýšila o 1,8 %, čím pokračovala v kontinuálnom raste už tretí rok po sebe. Vzhľadom na to, že počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva sa významnejšie neznižoval, zrkadlovo sa nárast zamestnanosti prejavil aj na poklese miery nezamestnanosti, ktorá sa v tomto trende vyvíja už od roku 2014. V roku 2017 sa miera nezamestnanosti podľa metodiky VZPS ŠÚ SR medziročne znížila o 1,6 p. b. na 8,1 %. V porovnaní s rokom 2016 poklesol počet nezamestnaných o 15,8 % na hodnotu 244,0 tis. osôb. Ďalším pozitívnym prvkom je nárast priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR, ktorá sa medziročne zvýšila o 4,6 % a dosiahla nové maximum 954 Eur.

Graf č. 1: Vývoj priemernej mzdy v hospodárstve a miery nezamestnanosti v SR

Zdroj: ŠÚ SR

Po trojročnom poklese sa ceny v roku 2017 vrátili k opätovnému nárastu. Priemerná miera inflácie tak dosiahla úroveň 1,3 %. Za rastom inflácie stojí predovšetkým nárast cien potravín s medziročným tempom 4,0 %. Podľa údajov Národnej banky Slovenska zároveň došlo k nárastu v objeme poskytnutých bankových úverov podnikovému sektoru o 6,6 %. Nárast bol pritom zreteľný vo všetkých významných odvetviach hospodárstva. Napriek vysokej dynamike rastu zadlženosti slovenského podnikateľského sektora v roku 2017, v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ patrí dlhodobo k najnižším.

Tab. č. 2: Vývoj vybraných ekonomických ukazovateľov v SR 2011 – 2017

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Tempo rastu domáceho dopytu	1,1 %	-4,0 %	0,3 %	3,5 %	5,6 %	0,9 %	2,7 %
Tempo rastu konečnej spotreby domácností	-0,6 %	-0,4 %	-0,8 %	1,4 %	2,3 %	2,9 %	3,5 %
Tempo rastu spotreby verejnej správy	-1,8 %	-2,1 %	2,2 %	5,2 %	5,4 %	1,6 %	1,7 %
Tempo rastu tvorby hrubého fixného kapitálu	12,7 %	-9,0 %	-0,9 %	3,0 %	21,9 %	-9,4 %	3,4 %
Tempo rastu EX (výrobky a služby v s. c.)	12,0 %	9,3 %	6,7 %	3,9 %	6,0 %	5,5 %	5,9 %
Tempo rastu IM (výrobky a služby v s. c.)	9,6 %	2,5 %	5,6 %	4,8 %	8,0 %	3,4 %	5,3 %
Miera inflácie (CPI národná metodika)	3,9 %	3,6 %	1,4 %	-0,1 %	-0,3 %	-0,5 %	1,3 %
Miera nezamestnanosti	13,6 %	14,0 %	14,2 %	13,2 %	11,5 %	9,7 %	8,1 %
Tempo rastu zamestnanosti	1,9 %	-0,6 %	-0,7 %	1,3 %	2,1 %	2,5 %	1,8 %
Tempo rastu pohľadávok z úverov bankových inštitúcií	6,2%	-3,7%	-2,7%	-1,8%	8,6%	5,1%	6,6 %

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR a NBS

2.2 Vybrané ukazovatele vývoja MSP

Z pohľadu viacerých kvantitatívnych ukazovateľov zo sektora malých a stredných podnikov, patril rok 2017 medzi tie úspešnejšie. V uvedenom období bol na Slovensku zaznamenaný medziročný nárast v počtosti aktívnych malých a stredných podnikov. Oproti predchádzajúcemu roku 2016 ich počet vzrástol o 1,8 %, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje nárast o 10 009 podnikateľských subjektov. K 31. decembru 2017 sa počet malých a stredných podnikov zastavil na úrovni 567 131. Za nárastom počtosti stojí najmä zvýšenie počtu malých a stredných podnikov – právnických osôb o 4,1 %. Počet fyzických osôb – podnikateľov medziročne vzrástol len minimálne o 0,4 %.

Pri pohľade na jednotlivé veľkostné kategórie podnikov bol v roku 2017 evidovaný nárast najmä v kategórii malých podnikov (10 – 49 zamestnancov) o 11,8 %. Nižšiu dynamiku rastu (7,8 %) zaznamenali stredné podniky. Veľkostná štruktúra podnikateľských subjektov sa preto významnejšie nezmenila. Z celkového počtu aktívnych podnikateľských subjektov tvorili 96,9 % mikropodniky, podiel malých podnikov sa zvýšil na 2,5 % a stredné podniky si zachovali podiel 0,5 %. Podiel veľkých podnikov zostal zachovaný na úrovni 0,1 %.

Tab. č. 3: Počet aktívnych podnikateľských subjektov podľa právnych foriem a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2017

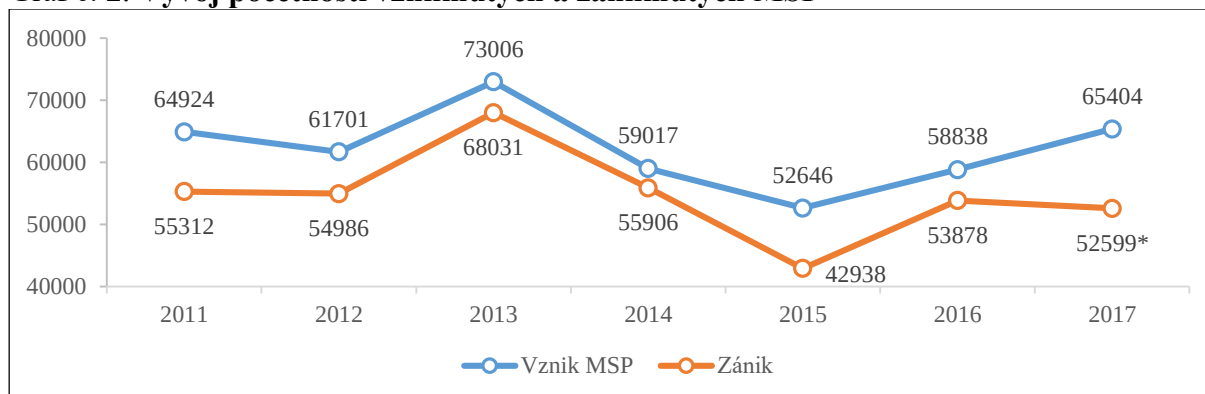
Veľkostné kategórie / právne formy	Podniky	Živnostníci	Slobodné povolania	SHR	Spolu		Index 2017/2016
					Abs.	Podiel	
Mikropodniky (0 - 9)	203 092	322 580	19 098	5 246	550 016	96,9%	101,5
Malé podniky (10 - 49)	12 813	1 312	25	9	14 159	2,5%	111,8
Stredné podniky (50 - 249)	2 900	55	1	0	2 956	0,5%	107,8
Veľké podniky (250 a viac)	661	1	0	0	662	0,1%	104,1
Spolu MSP (0 - 249)	218 805	323 947	19 124	5 255	567 131	99,9%	101,8
Spolu podnikateľské subjekty	219 466	323 948	19 124	5 255	567 793	100,0%	101,8

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Pozitívny trend zaznamenali aj ukazovatele počtu vzniknutých a zaniknutých MSP. Na základe údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR došlo v roku 2017 k ďalšiemu nárastu počtosti vzniknutých malých a stredných podnikov. V medziročnom porovnaní sa počet vzniknutých malých a stredných podnikov zvýšil o 11,2 % (resp. o 6 566) na 65 404 podnikateľských subjektov. Jednu tretinu (33,1 %, resp. 21 662) z celkového počtu vzniknutých malých a stredných podnikov predstavovali podniky (MSP - právnické osoby); viac ako dve tretiny (66,9 %, resp. 43 742) tvorili živnostníci; 3,8 % (2 460) osoby podnikajúce formou slobodných povolanií a 0,7 % (456) samostatne hospodáriaci roľníci.

Z celkového počtu zaniknutých podnikateľských subjektov bolo 17,4 % podnikov (právnických osôb). Spomedzi jednotlivých právnych foriem zaniklo najviac živnostníkov – až 80,3 % z celkového počtu zaniknutých podnikateľských subjektov. V medziročnom porovnaní sa znížil počet zaniknutých živnostníkov o 2,9 % (resp. 1 248 subjektov) a slobodných povolanií o 23,9 % (resp. 194 subjektov). K medziročnému zvýšeniu počtu zaniknutých podnikateľských subjektov došlo hlavne v prípade samostatne hospodáriacich roľníkov o 29,6 % (resp. 128 subjektov).

Graf č. 2: Vývoj početnosti vzniknutých a zaniknutých MSP

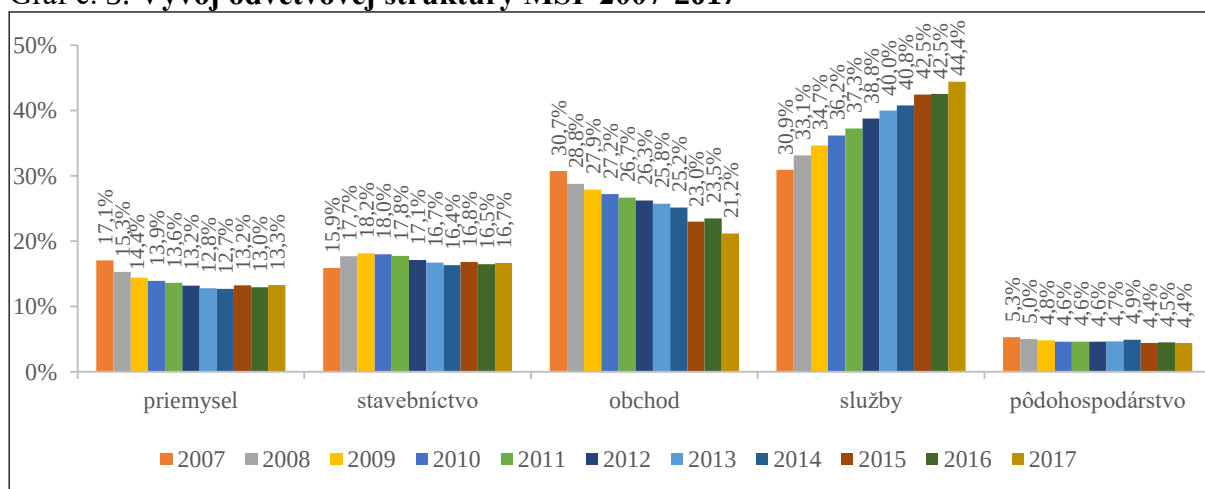

Zdroj: Štatistický úrad SR, CRIF, spracované SBA

***Pozn.:** od roku 2017 nie je možné určiť veľkostnú kategóriu zaniknutých podnikateľských subjektov

Odvetvová štruktúra MSP sa aj v roku 2017 vyvíjala v súlade s dlhodobými tendenciami, ktoré možno sledovať na nižšie uvedenom grafe. Z údajov ŠÚ SR vyplýva, že takmer dve tretiny (65,6 %) malých a stredných podnikov vykonávalo v roku 2017 svoju hlavnú činnosť v oblasti služieb (44,4 %) a obchodu (21,2 %). No pokiaľ sa podiel MSP pôsobiacich v službách každoročne zvyšuje, v prípade MSP z odvetvia obchodu dochádza k pozvoľnému poklesu zastúpenia. V odvetvovej štruktúre si v čase udržiavajú stabilné zastúpenie MSP pôsobiacie v sektore priemyslu, stavebníctva a pôdohospodárstva, pričom počas roka 2017 pôsobilo v sektore stavebníctva 16,7 % MSP, v priemysle 13,3 % a v pôdohospodárstve najmenej, len 4,4 % z celkového počtu aktívnych malých a stredných podnikov.

Graf č. 3: Vývoj odvetvovej štruktúry MSP 2007-2017

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

V pozitívnom trende sa počas roka 2017 vyvíjala aj zamestnanosť v kategórii MSP. Zamestnanosť sa medziročne zvýšila o 1,4 % (resp. o 18,8 tis. osôb) na 1,388 mil. zamestnaných osôb. V roku 2017 sa malé a stredné podniky podieľali 73,8 % na zamestnanosti v podnikovej ekonomike a 59,1 % na celkovej zamestnanosti v hospodárstve SR. V porovnaní s rokom 2016 sa však podiel MSP na zamestnanosti v podnikovej ekonomike mierne znížil o 0,3 p. b. Pokles bol spôsobený najmä vplyvom dynamickejšieho rastu zamestnanosti v kategórii veľkých podnikov o 3,5 %.

Na základe údajov ŠÚ SR a odhadu SBA sa medziročne zvýšil podiel mikropodnikov na zamestnanosti v podnikovej ekonomike o 0,4 p. b. na konečných 45,7 %. V porovnaní

s rokom 2016 sa znížil podiel malých podnikov na zamestnanosti o 0,5 p. b. na úroveň 13,0 %. K poklesu o 0,2 p. b. došlo aj v prípade stredných podnikov, ktoré sa na zamestnanosti v podnikovej ekonomike podieľali 15,1 %. Viac ako jednu tretinu (26,3 %) predstavoval podiel veľkých podnikov.

Tab. č. 4: Počet zamestnaných osôb podľa veľkostných kategórií podnikov v SR v roku 2017

Veľkostné kategórie	Počet zamestnaných osôb (v tis. osobách)	Podiel na zamestnanosti v podnikovej ekonomike
Mikropodniky (0-9)	860,4	45,7%
Malé podniky (10-49)	244,0	13,0%
Stredné podniky (50-249)	283,2	15,1%
Veľké podniky (250 a viac)	493,9	26,3%
Spolu MSP (0-249)	1 387,6	73,7%
Spolu podnikateľské subjekty	1 881,5	100,0%

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Podiel MSP – právnických osôb na vytvorenej pridanej hodnote v nefinančnom podnikovom sektore v roku 2017 vzrástol o 0,9 p. b. na 53,6 %. Po šesťročnom poklese podielu MSP na vytvorenej pridanej hodnote tak hodnota ukazovateľa zaznamenala opätovný rast. Spomedzi jednotlivých veľkostných kategórií MSP zaznamenali v roku 2017 najdynamickejší rast pridanej hodnoty mikropodniky. Podiel mikropodnikov sa na celkovej pridanej hodnote nefinančného podnikového sektora medziročne zvýšil z 15,4 % na 18,7 %, čo je o 3,3 p. b. viac ako v roku 2016. Podiel malých podnikov sa medziročne znížil o 1,3 p. b. na 15,1 %. Podiel pridanej hodnoty stredných podnikov sa taktiež medziročne znížil o 1,1 p. b. na 19,8 %.

Pridaná hodnota MSP – právnických osôb v nefinančnom podnikovom sektore medziročne vzrástla o 8,9 %, na 21 774,6 mil. Eur. K rastu pridanej hodnoty došlo najmä vo veľkostnej kategórii mikropodnikov (rast o 30,3 %). O rast pridanej hodnoty MSP sa postarali predovšetkým podniky pôsobiace v odvetví obchodných služieb, obchodu a priemyslu.

Tab. č. 5: Pridaná hodnota (právnických osôb – nefinančných korporácií) podľa veľkostných kategórií podnikov v SR v roku 2017

Veľkostné kategórie	Pridaná hodnota (v mil. Eur)	Podiel na pridanej hodnote
Mikropodniky (0-9)	7 618,6	18,7%
Malé podniky (10-49)	6 121,6	15,1%
Stredné podniky (50-249)	8 034,4	19,8%
Veľké podniky (250 a viac)	18 875,9	46,4%
Spolu MSP (0-249)	21 774,6	53,6%
Spolu podnikateľské subjekty	37 928,9	100,0%

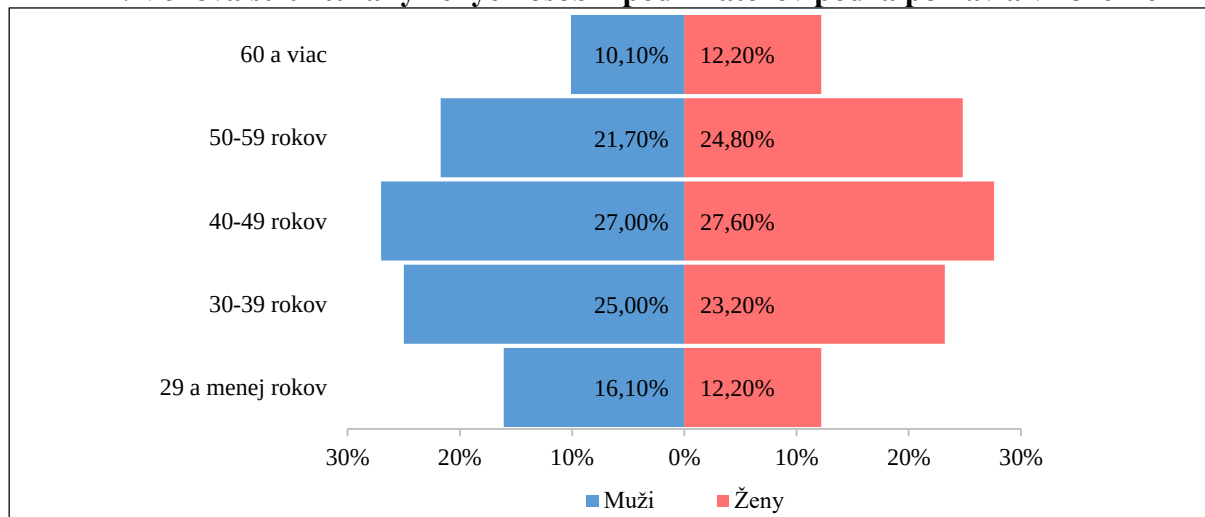
Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Vývoj vekovej štruktúry fyzických osôb – podnikateľov je v posledných rokoch charakterizovaný nárastom zastúpenia podnikateľov v mladších vekových kategóriách menej ako 30 ročných, pričom ich podiel v roku 2017 dosiahol 15 %. Podiel mladých sa však stále nevyrovnal dosiahnutej úrovni z roku 2008, ktorá dosahovala 16,9 %. V skupine fyzických osôb – podnikateľov boli v roku 2017 najpočetnejšie zastúpené kategórie podnikateľov

a podnikateľiek vo veku 40 až 49 rokov s podielom 27,2 %, ďalej nasledovali podnikatelia vo veku 30 až 39 rokov (24,5 %) a tiež vo vekovej kategórii 50 až 59 rokov (22,6 %).

Veková štruktúra žien sa v porovnaní s mužmi vyznačuje určitými odlišnosťami. Základným rozdielom je nižšie zastúpenie žien – podnikateľiek v nižších vekových kategóriách a vyššie vo vyššom veku. V prípade mužov – podnikateľov je situácia opačná s významnejším zastúpením v nižších vekových kategóriách. Najvýznamnejší rozdiel bol evidovaný v prípade vekovej skupiny podnikateľov do 30 rokov, kde muži tvorili 16,1 % zo všetkých podnikateľov – mužov a ženy 12,2 % zo všetkých aktívnych podnikateľiek na Slovensku v roku 2017.

Graf č. 4: Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa pohlavia v roku 2017

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Podiel malých a stredných podnikov na hodnote celkového vývozu sa znižoval aj v roku 2017. Podľa definitívnych výsledkov ŠÚ SR sa v roku 2017 zvýšil vývoz malých a stredných podnikov len mierne (nárast o 1,0 %). V absolútnom vyjadrení dosiahol aktuálnu hodnotu 18 149,3 mil. Eur (do údajov neboli započítané operácie vykonávané zahraničnými osobami). V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2016 sa objem celkového vývozu MSP zvýšil o 191,6 mil. Eur. V prípade započítania vývozu zahraničných osôb by podiel MSP na celkovom vývoze predstavoval 24,3 %.

Za pozitívny faktor možno označiť pokračujúci trend nárastu počtu vyvážajúcich MSP prezentovaný na nižšie uvedenom grafe. Početnosť vyvážajúcich MSP dosiahla v roku 2017 nové maximum (30 168) od vzniku samostatnej Slovenskej republiky. Medziročne tak došlo k nárastu vyvážajúcich MSP o 0,6 %, čo v absolútnom vyjadrení činí 176 MSP. Od roku 2011 stúpol počet vyvážajúcich MSP o 13,2 %.

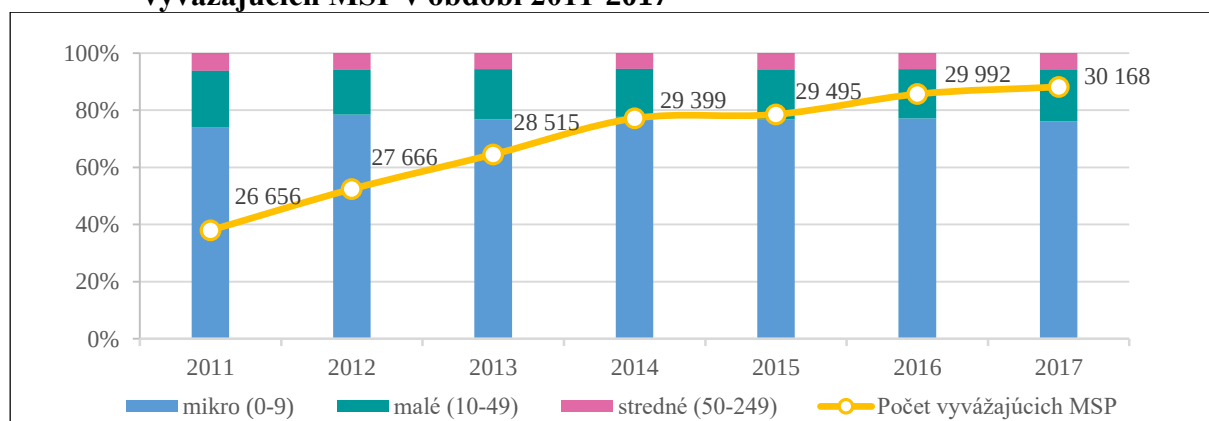
Z hľadiska jednotlivých veľkostných kategórií si dlhodobo dominantné postavenie medzi vyvážajúcimi MSP udržiavajú mikropodniky s podielom oscilujúcim na úrovni 76 % až 77 %. V roku 2017 predstavoval podiel malých podnikov (10 – 49) na celkovom počte vyvážajúcich MSP 18,1 % a podiel stredných podnikov (50 – 249) predstavoval 5,8 %.

Tab. č. 6: Vývozné aktivity MSP

Ukazovateľ/Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Podiel MSP na hodnote vývozu	31,7%	30,3%	29,1%	29,3%	29,1%	29,0%	28,1%
Počet vyvážajúcich MSP	26 656	27 666	28 515	29 399	29 495	29 992	30 168
Podiel vyvážajúcich mikropodnikov na vyvážajúcich MSP	74,1%	78,5%	76,8%	77,6%	76,8%	77,1%	76,1%
Podiel vyvážajúcich malých podnikov na vyvážajúcich MSP	19,7%	15,6%	17,6%	16,8%	17,5%	17,2%	18,1%
Podiel vyvážajúcich stredných podnikov na vyvážajúcich MSP	6,2%	5,9%	5,7%	5,6%	5,7%	5,7%	5,8%

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Graf č. 5: Vývoj podielu vyvážajúcich podľa veľkostnej kategórie MSP na celkovom počte vyvážajúcich MSP v období 2011-2017

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

3. Zhodnotenie inštitucionálnej podpory MSP na Slovensku

Súčasný systém podpory MSP je komplexný, avšak neprehľadný, zahŕňa množstvo aktérov, ktorí sa problematikou podpory MSP zaoberajú a je tiež charakterizovaný zložitými väzbami. Úlohy ústredných orgánov štátnej správy sa koncentrujú prevažne okolo tvorby politiky a získavania zdrojov. Špecializované agentúry, bankové inštitúcie a fondy, slúžia najmä na realizáciu uvedených politík, aj keď ich iniciátorom a zakladateľom sú orgány štátnej správy, resp. záujmové, profesijné a stavovské organizácie.

V základnom členení, z hľadiska formy podpory, možno podporu rozdeliť na dve hlavné skupiny, z ktorých každá predstavuje osobitný význam pre MSP. Ide o finančnú a nefinančnú podporu. Častejšie vyhľadávané a využívané sú nástroje finančnej podpory, ktorých hlavný cieľ spočíva v pomoci MSP prekonať nedostatok finančných zdrojov a podporiť výrobu, služby a zamestnanosť. Väčšiu pozornosť je ale potrebné venovať nástrojom nefinančnej podpory, medzi ktorými by malo dominovať odstraňovanie prekážok podnikania a znižovanie regulačného bremena podnikov. V oblasti podpory malých a stredných podnikov pôsobí viacero inštitúcií na rôznych úrovniach.

Schéma: Prehľad inštitucionálnych úrovní a oblastí podpory pre MSP v SR

Národná úroveň – legislatívna a strategická

ministerstvá (MH SR, MŠVVaŠ SR, MPSVaR SR a ďalšie) - legislatíva, stratégie + programy
ostatné orgány štátnej správy (Úrad podpr. vlády pre investície, ÚNMS SR) - programy + opatrenia

Národná úroveň – implementačná

špecializované podporné agentúry (SBA, SIEA, SARIO, PPA, CVTI a ďalšie) – opatrenia
štátne finančné inštitúcie: SZRB, Eximbanka SR – finančné schémy

Úroveň regiónu

Regionálne samosprávy (VÚC) – stratégie
Pracoviská špec. agentúr v regiónoch, regionálne rozvojové agentúry - opatrenia

Iniciatívy súkromného sektora

obchodné komory, podnikateľské zväzy a združenia - opatrenia
komerčné banky a iné fin. inštitúcie participujúce na podporných opatreniach – finančné schémy

Skratky:

MH SR	- Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MŠVVaŠ SR	- Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MPSVaR SR	- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
ÚNMS SR	- Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR
SBA	- Slovak Business Agency
SIEA	- Slovenská inovačná a energetická agentúra
SARIO	- Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu
PPA	- Pôdohospodárska platobná agentúra
CVTI	- Centrum vedecko-technických informácií
SZRB	- Slovenská záručná a rozvojová banka, a.s.
VÚC	- Vyšší územný celok

3.1 Nástroje podpory, opatrenia a aktivity pre MSP

Tab. č. 7: Podpora zo strany štátnych inštitúcií v roku 2017

Inštitucionálny rámec podpory	Program	Nástroje podpory/Opatrenia/Aktivity	Výška poskytnutej finančnej pomoci v roku 2017 v Eur
MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SR	Regionálna investičná pomoc na rozvoj regiónov	Dotácie na obstaraný dlhodobý hmotný majetok a dlhodobý nehmotný majetok	309 455,62
	Schéma štátnej pomoci na podporu medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a experimentálneho vývoja smerovaného do inovácií (č. schémy SA. 42767)	Schéma štátnej pomoci	234 210,00
	Inovačný fond	Poskytuje návratnú finančnú výpomoc s cieľom podporiť vytvorenie vhodných podmienok na využívanie výsledkov výskumu, vývoja, inovácií, patentov, priemyselných a úžitkových vzorov v úzkom spojení s vedeckými, výskumnými a technickými inštitúciami	212 000,00
SARIO	NP Internacionalizácia MSP	Uhrada pobytov a účasti na zahraničných podujatiach, výstavách	102 496,22
MINISTERSTVO DOPRAVY A VÝSTAVBY SR	Štátna pomoc v rezorte MDVaRV SR	Dotácie podľa zákona č. 91/2010 Z. z. na podporu cestovného ruchu	5 055 412,83
MINISTERSTVO PÔDOHOSPODÁRSTVA A ROZVOJA VIDIEKA SR	Štátna pomoc v rezorte MPaRV SR	Spolufinancovanie projektov PRV, zlepšenie genetickej kvality chovaných hospodárskych zvierat, ozdravovanie chovov hospodárskych zvierat, prezentácia potravinárskych výrobkov a výrobkov poľnohospodárskej prvovýroby prostredníctvom výstav, trvalo udržateľné hospodárenie v lesoch, diverzifikácia aktivít na vidieku smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam a zvyšovanie zamestnanosti na vidieku.	28 092 377,00
	Agroinštitút Nitra	Systém poradenských služieb pre poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo	39 310,00
MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR	Environmentálny fond	Schéma štátnej pomoci pre podniky v odvetviach a pododvetviach, v prípade ktorých sa predpokladá značné riziko úniku uhlíka v súvislosti s premietnutím nákladov emisných kvót v rámci EU ETS do cien elektrickej energie	6 220 000,00
MZV SR	Projektová schéma ekonomickej diplomacie	Dotácia zo štátneho rozpočtu na podporu internacionalizácie MSP	63 128,63
APVV	Štátna pomoc v rámci APVV	Podpora projektov výskumu a vývoja	2 301 198
MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SR	Štátna pomoc v rámci MŠVVaŠ SR	Dotácie na vedecko-technické služby	49 700,00
		Stimuly pre výskum a vývoj v rámci uplatnenia zákona č. 185/2009	2 890 138,00
		Rozvojové projekty	44 000,00
MINISTERSTVO KULTÚRY SR	Dotačný systém MK SR	Systém finančnej podpory všetkých kultúrnych a umeleckých aktivít	837 582,00
	Program Kreativná Európa	Zameraný predovšetkým na podporu MSP v kultúrnych a kreatívnych sektoroch	1 307 644,00
	Programy Audiovizuálneho fondu	Poskytuje finančné prostriedky autorom slovenských audiovizuálnych diel a výrobcam slovenských audiovizuálnych diel, osobám na obnovu a rozvoj technologickej základne určenej na výrobu a šírenie audiovizuálnych diel, na uskutočňovanie verejných kultúrnych podujatí v oblasti audiovizuálnej kultúry,	7 194 385,00

		na šírenie a prezentáciu audiovizuálnych diel.	
	Fond na podporu umenia	Poskytuje finančné prostriedky najmä na tvorbu, šírenie a prezentáciu umeleckých diel; podporu medzinárodnej spolupráce; na vzdelávacie programy v oblasti umenia, kultúry a kreatívneho priemyslu; na štipendiá pre fyzické osoby, ktoré sa tvorivo, či výskumne podieľajú na rozvoji umenia a kultúry.	1 960 000,00
	Slovenský filmový ústav - Program Eurimages	Podpora filmového a audiovizuálneho sektora	1 819 524,00
MINISTERSTVO ZDRAVOTNÍCTVA SR	Štátna pomoc v rezorte MZ SR	Dotácie v oblasti zdravotníctva v zmysle zákona č. 525/2010 Z. z.	49 880,00
MINISTERSTVO FINANCIÍ SR	Štátna pomoc poskytnutá MSP daňovými úradmi	Úľavy na dani z príjmov	731 960,00
	Štátna pomoc poskytnutá MSP colnými orgánmi	Formou oslobodenia od spotrebnej dane a zníženia sadzby spotrebnej dane	13 550 000,00
MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SR	Štátna pomoc v rezorte MPSVR SR	Schéma pomoci de minimis na podporu zamestnanosti (Schéma DM - 16/2014)	74 590 000,00
		Príspevok na vytvorenie nového pracovného miesta podľa zákona 561/2007 Z. z. o investičnej pomoci	590 000,00
		Schéma štátnej pomoci na podporu zamestnanosti 03/2009 a doplnené dodatkom č.3 z roku 2014	560 000,00
		Schéma pomoci de minimis na podporu zamestnanosti v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby „Schéma DM- 7/2015“	1 660 000,00
ÚRAD VLÁDY SR	Pilotná schéma štátnej pomoci projektov experimentálneho vývoja a inovácií pre budovanie rozumných obcí a miest v SR, schéma pomoci de minimis DM - 03/2017	Schéma de minimis - nadväzovanie medzinárodnej spolupráce slovenských podnikov vo vývoji a inováciách v oblasti rozumných obcí a miest (smart city) Bratislavský kraj	49 980,00

Zdroj: SBA, vlastné spracovanie na základe dodaných podkladov od spolupracujúcich inštitúcií

Tab. č. 8: Podpora prostredníctvom komunitárnych programov v roku 2017

Komunitárne programy sú nástrojom EÚ, ktorý slúži k prehlbovaniu spolupráce a riešeniu spoločných problémov členských krajín EÚ v oblasti konkrétnych politík EÚ. Tieto programy sú financované priamo z rozpočtu EÚ	Nástroje podpory/Opatrenia/Aktivity	Výška poskytnutej finančnej pomoci v roku 2017 v Eur
Program Horizont 2020	SME Instrument (Nástroj pre MSP) - integruje podporu výskumu a inovácií	N/A
Program COSME 2014 – 2020	Zlepšenie prístupu k financovaniu (prostredníctvom nástroja na poskytovanie záruk za pôžičky, nástroja vlastného imania), Podpora internacionalizácie a prístupu na trhy, Vytvorenie prostredia podporujúceho konkurencieschopnosť, Podnietenie podnikateľskej kultúry	N/A

Zdroj: SBA, vlastné spracovanie na základe dodaných podkladov od spolupracujúcich inštitúcií

Tab. č. 9: Podpora v rámci programov cezhraničnej spolupráce v roku 2017

Programy cezhraničnej spolupráce	Nástroje podpory/Opatrenia/Aktivity	Výška poskytnutej finančnej pomoci v roku 2017 v Eur
INTERREG SK-CZ	Podpora investovania podnikov do VaI a vytváranie prepojenia a synergií medzi podnikmi, centrami VaV a VŠ	N/A
INTERREG SK-AT	Podpora cezhraničného výskumu	N/A
INTERREG SK-HU	Podpora zvyšovania pracovnej mobility v rámci prihraničných regiónov	N/A
INTERREG SK-PL	Podpora rozvoja dopravnej infraštruktúry	N/A
ENI Cezhraničná spolupráca	Podpora stimulácie ekonomickej spolupráce medzi regiónmi Ukrajiny a regiónmi okolitých členských štátov EÚ	N/A
INTERREG STREDNÁ EURÓPA	Podpora v oblasti inovácií pre zvýšenie konkurencieschopnosti CE	N/A

Zdroj: SBA, vlastné spracovanie na základe dodaných podkladov od spolupracujúcich inštitúcií

Tab. č. 10: Podpora zo strany finančných inštitúcií v roku 2017

Inštitucionálny rámec podpory	Nástroje podpory, opatrenia, aktivity	Výška poskytnutej finančnej pomoci v roku 2017 v eur
Slovenská záručná a rozvojová banka, a.s.	Priame úvery a bankové záruky	Bankové úvery 80 786 000,00
		Záruky 27 600 000,00
Eximbanka SR	Úverové poistenie, financovanie a záruky	Bankové úvery 38 034 000,00
		Záruky 3 891 000,00
UniCredit Bank	Program InnovFin SME Guarantee facility pre MSP - použitie na inovatívne investície	5 971 000,00
ČSOB	Úvery zo zdrojov EIF - program COSME pre MSP	30 000 000,00
OTP banka	Mikro úvery, SlovSEFF III	4 449 229,00
Slovenská Sporiteľňa	Úvery z úverovej linky EIB na hmotné a nehmotné aktíva, Úvery z úverovej linky CEB na projekty energetickej efektívnosti bytových domov a budov, Úvery z úverovej linky EBRD na podporu energetickej efektívnosti v súkromnom sektore a bytových domov - SLOVSEFF Úvery zabezpečené rýchlou zárukou SZRB Úvery z programu pre začínajúcich podnikateľov	21 270 193,00

Zdroj: SBA, vlastné spracovanie na základe dodaných podkladov od spolupracujúcich inštitúcií

Tab. č. 11: Podpora zo strany Európskej únie v roku 2017

EŠIF	Oblasť podpory	Výber z podporovaných aktivít	Výška poskytnutej finančnej pomoci v roku 2017 v Eur
OP Výskum a inovácie (RO MŠVVŠ SR)	– rast výskumno-vývojových a inovačných kapacít v priemysle a službách – nárast vzniku nových, konkurencieschopných MSP – nárast internacionalizácie MSP a využívania možností jednotného trhu EÚ – zvýšenie konkurencieschopnosti MSP vo fáze rozvoja – nárast podielu ziskových MSP v BSK	– zavádzanie inovatívnych produktov na trh – zvyšovanie inovačnej výkonnosti formou špecializovaného poradenstva a technologického predvídania – podpora MSP prostredníctvom grantov a finančných nástrojov – podpora činnosti a rozvoj podnikateľských centier v regiónoch SR – využitie nových nápadov v hospodárstve (Schéma Small Business Innovation and Research) – účasť slovenských podnikov na prezentačných podujatiach – tvorba alternatívnych obchodných a podporných platforiem – rozvoj alternatívnych foriem podnikania – zapájanie MSP do programov EÚ – využívanie nástrojov elektronického podnikania MSP – podpora kreatívneho priemyslu	6 156 036,00
OP Kvalita životného prostredia (RO MŽP SR)	– zníženie energetickej náročnosti a zvýšenie využívania obnoviteľných zdrojov energie v podnikoch	– zabezpečenie energetických auditov v MSP – implementácia opatrení z energetických auditov	–
OP Integrovaná infraštruktúra (RO MDV SR)	– zvýšenie inovačnej kapacity najmä MSP v digitálnej ekonomike	– zavádzanie opatrení pre zvýšenie používania elektronického obchodu – podpora prostredníctvom zdieľaných služieb	–
Integrovaný regionálny OP (RO MPRV SR)	– stimulovanie podpory udržateľnej zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle – zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií	– rozvoj kreatívneho talentu a jeho podnikateľského ducha – podpora dopytu po kreatívnej tvorbe – umožnenie prístupu MSP k hmotným a nehmotným aktívam – zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev	–
OP Ľudské zdroje (RO MPSVR SR)	– zlepšiť prístup na trh práce uplatnením účinných nástrojov na podporu zamestnanosti, vrátane podpory SZČO	– podpora samozamestnania – zlepšenie prístupu k zamestnaniu prostredníctvom podpory podnikania – školenia a tréningy pre podporu samozamestnania a zamestnávania MSP	–
Program rozvoja vidieka (RO MPRV SR)	– uľahčenie diverzifikácie, zakladanie nových malých podnikov a vytváranie pracovných miest	– prenos vedomostí a zručností – rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti – spolupráca	19 837 143,14
OP Rybné hospodárstvo (RO MPRV SR)	– zlepšenie konkurencieschopnosti a životaschopnosti podnikov akvakultúry, najmä v MSP	– produktívne investície do akvakultúry	–

Zdroj: SBA, vlastné spracovanie na základe dodaných podkladov od spolupracujúcich inštitúcií

Pozn.: podpora aktivít prostredníctvom riadiacich orgánov (RO) je realizovaná formou národných projektov implementovaných jednotlivými ministerstvami a špecializovanými agentúrami ako aj formou projektov MSP predložených na základe dopytovo-orientovaných výziev.

Slovak Business Agency podporuje malých a stredných podnikateľov prostredníctvom špecializovaných programov ako napríklad mikropôžičkový program, ktorý sa poskytuje za zvýhodnených podmienok oproti ostatným finančným inštitúciám, ktorých programový rozsah je širší.

Tab. č. 12: Podpora zo strany Slovak Business Agency v roku 2017

Inštitucionálny rámec podpory	Nástroje podpory, opatrenia, aktivity	Výška poskytnutej finančnej pomoci v roku 2017 v Eur
	Mikropôžičkový program je dlhodobý realizovaný finančný nástroj SBA, ktorého cieľom je sprístupnenie úverových zdrojov mikropodnikateľom, malým podnikateľom a začínajúcim podnikateľom za výhodnejších podmienok.	1 437 500,00
	Národný holdingový fond s.r.o. spravuje tri fondy rizikového kapitálu bez právnej subjektivity (Fond štartovacieho kapitálu, Regionálny fond štartovacieho kapitálu a Fond SISME) a štyri fondy rizikového kapitálu so samostatnou právnou subjektivitou (Fond Seed Capital, k. s., Slovenský Rozvojový Fond, a. s. a Slovenský rastový kapitálový fond, a. s., Fond inovácií a technológií, a.s.) za účelom financovania začatia podnikateľskej činnosti, jej rozvoja alebo ďalšej expanzie.	2 907 075,00
	Podpora vzdelávania a poradenstva pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie a začínajúcich podnikateľov (07 K 02 09)	N/A
	Schéma poradenstva a vzdelávania pre malých a stredných podnikateľov (schéma pomoci de minimis) (07 K 02 05),	N/A
	Monitoring a výskum oblasti malého a stredného podnikania (07 K 02 11)	N/A
	Podpora úspešnej podnikateľskej praxe a výchovy k podnikaniu (07 K 02 1F)	N/A
	Podpora internetovej ekonomiky (07 K 02 1H)	10 011,28
	Program na podporu startupov (07 K 02 1G)	966 926,28
	Centrum lepšej regulácie	Test MSP (ex ante), Analýzu nákladov a prínosov (ex post)
	Národné projekty:	
	Národný projekt NPC II – BA kraj	N/A
	Národný projekt NPC v regiónoch	N/A
	Podpora internacionalizácie MSP	N/A
	NP Monitoring podnikateľského prostredia v súlade s uplatňovaním princípu „Think Small First“	N/A
	Medzinárodné projekty:	
	Projekt CENTRAL EUROPE Regional Innovation Ecosystems Network (CERIEcon) - cieľom projektu, realizovaného v rámci programu Interreg Central Europe, je vytvorenie „Playparku“ - systému pre zvyšovanie zručností začínajúcich podnikateľov v oblasti nových technológií, inovatívnych produktov, služieb, procesov či sociálnych inovácií v meste Bratislava, ako i ďalších 6 krajinách – Česku, Chorvátsku, Nemecku, Rakúsku, Poľsku a Taliansku.	N/A
	Enterprise Europe Network (projekt Business and innovation support services in Slovakia) - nástroj v oblasti podpory rozvoja internacionalizácie a medzinárodnej kooperácie	V roku 2017 bolo realizovaných 21 regionálnych podujatí (seminárov), v rámci ktorých bolo podporených 812 účastníkov. Špecifické hlbkové internacionalizačné a inovačné služby boli poskytnuté 128 MSP.

Zdroj: SBA

4. Vyhodnotenie legislatívneho vývoja

V nižšie uvedenom texte sú zhodnotené prijaté právne predpisy v období rokov 2017 a 2018 s výrazným vplyvom na podnikateľské prostredie.

4.1 Legislatívny vývoj s pozitívnym vplyvom na podnikateľské prostredie

V priebehu sledovaného obdobia bolo prijatých mnoho opatrení, ktoré priaznivo prispeli k zlepšeniu podnikateľského prostredia.

Zástupcovia podnikateľov často upozorňujú na vysoké administratívne zaťaženie. Za účelom jeho zníženia bol Národnou radou SR prijatý **zákon č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon proti byrokracii)**, ktorého hlavnou **snahou je odbúranie administratívnej záťaže fyzických osôb a právnických osôb**, nakoľko je neúčelné, aby orgány verejnej moci požadovali preukazovanie skutočností uvedených v dokladaných listinných výpisoch príslušných registrov, ak si tieto skutočnosti vedia samé preveriť prostredníctvom informačných systémov verejnej správy alebo sú im známe z ich úradnej činnosti. Úlohou zákona je **zaviesť povinnosť pre orgány verejnej moci získavať a používať pri svojej úradnej činnosti údaje evidované v informačných systémoch verejnej správy** a zároveň má za cieľ oslobodiť fyzické osoby a právnické osoby od povinnosti predkladať najčastejšie požadované výpisy z registrov pri najčastejších životných situáciách, v ktorých dochádza ku komunikácii občanov so štátom (výpis z listu vlastníctva, výpis z obchodného registra, výpis zo živnostenského registra, a výpisy a odpisy z registra trestov).

K zjednodušeniu dodržania povinnosti zverejnenia údajov v Obchodnom vestníku povinnou osobou došlo **novelou** publikovanou pod č. **264/2017 Z. z.** Na povinnú osobu, ktorá si overí identitu prostredníctvom autentifikačného modulu na ústrednom portáli verejnej správy, sa nevzťahuje povinnosť registrácie, t.j. **povinná osoba, ktorá disponuje elektronickou schránkou priamo využije elektronické služby Obchodného vestníka bez nutnosti podstupovať registráciu.**

V poradí ďalšou novelou, ktorá nadobudla účinnosť od 1.1.2018 je novela publikovaná pod č. **294/2017** ktorá svojím obsahom **mení zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní**. Zmena nastala v ustanovení § 2 ods. 2 písm. b) vo vymedzení pojmu nelegálneho zamestnávania. Do účinnosti novely zákona sa za nelegálne zamestnávanie považovalo akékoľvek oneskorené splnenie prihlasovacej povinnosti do Sociálnej poisťovne, a to aj také, ktoré bolo zistené až dodatočným výkonom kontroly. Dôsledky neskorého prihlásenia do Sociálnej poisťovne spočívajú v uložení pokuty od 2 do 200 tisíc Eur, zaradenia zamestnávateľa do zoznamu nelegálnych zamestnávateľov, čo spôsobuje nemožnosť čerpať štátnu pomoc, zamedzuje vyhoveniu žiadosti o eurofondy, zvyšuje rizikovosť z pohľadu bánk. Podľa novej právnej úpravy sa prihlásenie zamestnanca do registra Sociálnej poisťovne v lehote 7 dní od dátumu začatia vykonávania práce, nebude považovať za nelegálne zamestnávanie a nebudú voči zamestnávateľovi vyvodzované žiadne sankcie za porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania, ak v tejto lehote u zamestnávateľa nezačne výkon kontroly. Ak sa výkon kontroly začne v lehote kratšej ako 7 dní od dátumu začatia výkonu práce zamestnanca, a zamestnávateľ si u tohto zamestnanca ešte nesplnil prihlasovaciu povinnosť, bude sa to aj naďalej považovať za nelegálne zamestnávanie.

Ako pozitívny krok k zlepšeniu podnikateľského prostredia možno označiť zmenu, ktorá nastala zákonom č. 334/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Novela prináša zmenu oproti predošlej právnej úprave vo forme **rýchleho vrátenia časti nadmerného odpočtu, o ktorom nie sú pochybnosti o jeho oprávnenosti**. Daňový úrad na základe údajov z kontrolného výkazu môže platiteľovi dane vrátiť časť nadmerného odpočtu už pred samotným začatím daňovej kontroly. Kontrola sa tak zameria už len na sporné faktúry, avšak naďalej sa ponecháva možnosť preveriť v rámci výkonu daňovej kontroly aj vrátenú časť nadmerného odpočtu.

V roku 2018 došlo k prijatiu novej právnej úpravy, ktorá má vytvoriť priestor pre znižovanie regionálnych rozdielov v rámci Slovenskej republiky a zabezpečiť udržateľný hospodársky rozvoj a konkurencieschopnosť Slovenskej republiky v globálnom priestore. Z uvedených dôvodov Národná rada Slovenskej republiky dňa 06.02.2018 schválila zákon č. 57/2018 Z. z. o regionálnej investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Jeho cieľom je **vytvorenie uceleného a transparentného právneho rámca pre poskytovanie regionálnej investičnej pomoci v oblasti poskytovania štátnej pomoci. Investičnou pomocou sa v zmysle predmetného zákona rozumie pomoc na podporu realizácie investičného zámeru v priemyselnej výrobe, technologickom centre a centre podnikových služieb**. Investičná pomoc je poskytovaná vo forme dotácie na dlhodobý hmotný majetok a dlhodobý nehmotný majetok, úľavy na dani z príjmov, príspevku na vytvorené nové pracovné miesta, prevodu nehnuteľného majetku alebo nájmu nehnuteľného majetku za hodnotu nižšiu, ako je hodnota nehnuteľného majetku alebo hodnota nájmu nehnuteľného majetku stanovená znaleckým posudkom. Prijímateľom investičnej pomoci je fyzická osoba – podnikateľ alebo právnická osoba zriadená za účelom podnikania.

V nadväznosti na vyššie uvedenú štátnu podporu rozvoja v najmenej rozvinutých okresoch Národná rada Slovenskej republiky dňa 30.1.2018 schválila **zákon č. 58/2018 Z. z.** ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 378/2016 Z. z. a ktorým sa mení zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Zákon nadobudol účinnosť dňa 1.4.2018 pričom rozšíril okruh prijímateľov podpory tým, že prijímateľom **podpory v najmenej rozvinutom okrese môžu byť v súlade s akčným plánom a ročnými prioritami aj fyzické osoby – podnikatelia**.

Nový **zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch** a o zmene a doplnení niektorých zákonov so sebou prináša právne zakotvenie subjektov sociálnej ekonomiky, definuje sociálne podniky v širšom kontexte, organizácie sektora sociálnej ekonomiky, poskytovanie podpory pre podniky v širšom priestore sociálnej ekonomiky a vymedzuje sektor sociálnej ekonomiky a štátnu správu v oblasti sociálnej ekonomiky. Cieľom zákona **je vytvárať priestor pre sociálne orientovanú ekonomiku ako integrálnu súčasť verejnej ekonomiky**, prostredníctvom vymedzenia podmienok vzniku subjektov sociálnej ekonomiky a ich podpory. **Subjekty sociálnej ekonomiky by sa mali zamerať na napĺňanie preferovaných spoločenských cieľov v podobe dosahovania merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu**.

Za účelom zlepšenia podmienok vymožitelnosti práva došlo **od 01.04.2017** k niektorým zásadným zmenám v exekučných konaniach. Stalo sa tak v súvislosti s prijatým **zákonom č. 2/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok)** a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Snahou

prijatej novely je **skrátit' dĺžku exekučného konania**, zrýchliť exekučné konanie a odbremeniť ostatné súdy tým, že sa vytvorí **jeden špecializovaný súd** so špecializovanými sudcami. V zmysle ustanovenia § 49 Exekučného poriadku (ďalej len „EP“) je kauzálny príslušný **Okresný súd Banská Bystrica**. Novelou došlo k zavedeniu **náhodného výberu exekútora**. Súd prideliť veci vydaním poverenia na vykonanie exekúcie rovnomerne jednotlivým exekútorom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených Ministerstvom spravodlivosti SR tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí. Výhodou zavedených zmien je aj vytvorenie **možnosti spájať exekúcie vedené proti jednému dlžníkovi u jedného exekútora**. Koncentrácia exekučných vecí, by tak mala priniesť zníženie nákladov a posilniť právnu istotu dlžníka. Predmetnou novelou Exekučného poriadku sa zavádza forma **elektronického podávania návrhov na vykonanie exekúcie**.

Aj v oblasti podpory duálneho vzdelávania boli v roku 2018 prijaté opatrenia, ktoré majú za cieľ podporiť túto formu vzdelávania. **Zákon č. 209/2018 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony sa zameriava na odstránenie pomyselných bariér pri vstupe stredných odborných škôl a zamestnávateľov do systému duálneho vzdelávania. Predmetná novela má prispieť k zatraktívneniu využívania tohto inštitútu zainteresovanými subjektmi.

Na základe zozbieraných informácií, riešením nižšieho záujmu zapojenia sa do duálneho vzdelávania zamestnávateľov a overenia ich spôsobilosti poskytovať praktické vyučovanie v systéme duálneho vzdelávania a procesom zabezpečení tohto procesu príslušnými stavovskými alebo profesijnými organizáciami sa výrazným spôsobom **znižuje administratívna záťaž v podobe odstránenia lehôt na podanie žiadosti o overenie spôsobilosti**, nahradenia obligatórneho predloženia dokumentov čestnými vyhláseniami, ako aj odstránenia povinnosti podrobiť sa ďalšiemu overovaniu spôsobilosti pri navýšení počtu žiakov v systéme duálneho vzdelávania (ustanovenie § 12 zákona č. 61/2015 Z. z.).

Ďalším významným prvkom je **zvýšenie podielu výkonu praktického vyučovania** u iného zamestnávateľa, ktorý pôsobí v systéme duálneho vzdelávania. Toto opatrenie je určené predovšetkým pre živnostníkov a malé podniky, ktoré nemajú vlastné kapacity na splnenie materiálno-technického a priestorového vybavenia alebo personálneho zabezpečenia výkonu praktického vyučovania. Uvedené opatrenie by malo zvýšiť záujem zamestnávateľov a najmä živnostníkov a malých podnikov o vstup do systému duálneho vzdelávania. Novelou došlo k zavedeniu § 21a do zákona č. 61/2015 Z. z., v zmysle ktorého **sa zamestnávateľovi, ktorý poskytuje praktické vyučovanie v systéme duálneho vzdelávania, poskytuje príspevok na zabezpečenie praktického vyučovania v systéme duálneho vzdelávania z rozpočtovej kapitoly Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky**. Nárok na príspevok vzniká zamestnávateľovi za každého žiaka, s ktorým má uzatvorenú učebnú zmluvu v školskom roku, v ktorom prvýkrát začal poskytovať tomuto žiakovi praktické vyučovanie v systéme duálneho vzdelávania. Nárok na príspevok má: a) malý podnik alebo stredný podnik v sume 1 000 eur, b) zamestnávateľ, ktorý počas školského roka poskytol žiakovi praktické vyučovanie v rozsahu nad 400 hodín, v sume 700 eur alebo c) zamestnávateľ, ktorý počas školského roka poskytol žiakovi praktické vyučovanie v rozsahu 200 až 400 hodín, v sume 300,- Eur. Do zákona o odbornom vzdelávaní a príprave sa **zavádza inštitút podnikovej školy**, ktorej cieľom je podporiť zamestnávateľov, ktorí sú zriaďovateľom strednej odbornej školy a pripravujú si v rámci tejto školy svoje budúce pracovné sily alebo ich pripravujú pre iných zamestnávateľov.

4.2 Legislatívny vývoj s negatívnym dopadom na podnikateľské prostredie

V tejto časti legislatívneho vývoja sú uvedené novelizácie zákonov, s ktorými sa spája nárast nákladov pre podnikateľov malých a stredných podnikov, tiež novelizácie zákonov, ktoré sa dotknú malých a stredných podnikov z hľadiska vzniku nových povinností.

Podnikateľom, aj v roku 2017 a následne aj v roku 2018 vzrástli náklady vynaložené na zamestnanca, nakoľko v roku 2016 sa výška minimálnej mzdy pohybovala na úrovni 405 Eur. V závere roka 2017 Vláda SR **nariadením č. 278/2017 Z. z.** schválila zvýšenie základnej minimálnej mzdy od roku 2018 z pôvodnej výšky 435 Eur (minimálna mzda v roku 2017) na **480 Eur za mesiac** pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou. Suma minimálnej mzdy **za každú odpracovanú hodinu** zamestnancom vzrástla na **2,759 Eur**.

Národná rada Slovenskej republiky dňa 14.02.2018 schválila **zákon č. 63/2018 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. **Zákonník práce** v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Od 1.5.2018 vstúpila do účinnosti novela Zákonníka práce, ktorá dopĺňa právnu úpravu o ustanovenia upravujúce mzdové zvýhodnenie za prácu v sobotu, v nedeľu a za nočnú prácu. **Zamestnancovi patrí za prácu v sobotu** popri dosiahnutej mzde **za každú hodinu práce v sobotu mzdové zvýhodnenie najmenej v sume 50 % minimálnej mzdy v eurách za hodinu** podľa osobitného predpisu. U zamestnávateľa, u ktorého sa vzhľadom na povahu práce alebo podmienky prevádzky vyžaduje, aby sa práca pravidelne vykonávala v sobotu, možno dohodnúť v kolektívnej zmluve alebo pracovnej zmluve nižšiu sumu mzdového zvýhodnenia najmenej však 45 % minimálnej mzdy v eurách za hodinu. **Zamestnancovi patrí za prácu v nedeľu** popri dosiahnutej mzde **za každú hodinu práce v nedeľu mzdové zvýhodnenie najmenej v sume 100 % minimálnej mzdy v eurách za hodinu** podľa osobitného predpisu. U zamestnávateľa, u ktorého sa vzhľadom na povahu práce alebo podmienky prevádzky vyžaduje, aby sa práca pravidelne vykonávala v nedeľu, možno dohodnúť v kolektívnej zmluve alebo pracovnej zmluve nižšiu sumu mzdového zvýhodnenia najmenej však 90 % minimálnej mzdy v eurách za hodinu. **Zamestnancovi patrí za nočnú prácu** popri dosiahnutej mzde **za každú hodinu nočnej práce mzdové zvýhodnenie najmenej v sume 40 % minimálnej mzdy v eurách za hodinu** podľa osobitného predpisu, a ak ide o zamestnanca vykonávajúceho rizikóvu prácu, patrí mu **mzdové zvýhodnenie najmenej v sume 50 % minimálnej mzdy v eurách za hodinu** podľa osobitného predpisu. U zamestnávateľa, u ktorého sa vzhľadom na povahu práce alebo podmienky prevádzky vyžaduje, aby sa prevažná časť práce vykonávala ako nočná práca, možno dohodnúť v kolektívnej zmluve alebo pracovnej zmluve, ak nejde o zamestnanca vykonávajúceho rizikóvu prácu, nižšiu sumu mzdového zvýhodnenia najmenej však 35 % minimálnej mzdy v eurách za hodinu. Predmetná novela Zákonníka práce so sebou priniesla nárast nákladov zamestnávateľov na mzdové výdavky.

V záujme ochrany zamestnancov došlo k rozšíreniu počtu dní, počas ktorých nie je možné nariadiť a ani dohodnúť so zamestnancom prácu, ktorou je predaj tovaru konečnému spotrebiteľovi vrátane s ním súvisiacich prác. Týmito dňami sú: 1. január, 6. január, vo Veľký piatok, vo Veľkonočnú nedeľu, vo Veľkonočný pondelok, 1. máj, 8. máj, 5. júl, 29. august, 1. september, 15. september, 1. november, 17. november, 24. december po 12.00 hodine, 25. december a 26. december. Predmetné právne zakotvenie priniesla do Zákonníka práce novela publikovaná pod č. 95/2017 Z. z., ktorá nadobudla účinnosť dňa 1.6.2017.

Od 01.01.2018, **novelou** publikovanou pod č. 275/2017 Z. z., došlo v zákone o účtovníctve (zákon č. 431/2002 Z. z.) k zavedeniu novej **sankcie vo forme možnosti zrušenia živnosti**.

Uložiť túto sankciu je možné za osobitné závažné porušenia zákona o účtovníctve, čím je napr. opakované spáchanie správneho deliktu, nevedenie účtovníctva, nezostavenie účtovnej závierky a pod. Daňový úrad v takýchto prípadoch pri opakovanom zistení spáchania správneho deliktu uloží pokutu alebo môže podať podnet na zrušenie živnostenského oprávnenia. Predmetnou novelou zákona o účtovníctve **došlo k predĺženiu doby úschovy účtovných dokladov z pôvodných piatich rokov na desať rokov**. Nová dĺžka archivácie sa dotkne aj tých dokladov, ktorým do konca roka 2017 neuplynula päťročná doba úschovy. Predĺžením doby archivácie uvedených dokumentov by mohli vzniknúť podnikateľom náklady na priestory, v ktorých predmetné dokumenty budú archivované.

Dňa 27.4.2016 Európsky parlament a Rada Európskej únie prijali nariadenie 2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (ďalej len „GDPR“ alebo „nariadenie“), ktoré sa začalo uplatňovať odo dňa 25.05.2018. Prijatým nariadením došlo k rozšíreniu povinností pre osoby spracúvajúce osobné údaje, ako aj k rozšíreniu práv jednotlivcov. Nariadenie obsahuje široký rozsah povinností, ktoré ukladá každému subjektu, ktorý pri svojej činnosti spracúva osobné údaje (napr. osobné údaje zamestnancov, zákazníkov, dodávateľov, a pod.), vrátane malých a stredných podnikateľov. S cieľom zohľadniť osobitnú situáciu mikropodnikov, malých a stredných podnikov však nariadenie obsahuje napríklad výnimku pre organizácie s menej ako 250 zamestnancami, pokiaľ ide o povinnosť vedenia záznamov o spracovateľských činnostiach (viď čl. 30 ods. 5 nariadenia). Okrem toho sa inštitúcie a orgány Únie a členské štáty a ich dozorné orgány nabádajú k tomu, aby pri uplatňovaní tohto nariadenia zohľadňovali osobitné potreby mikropodnikov, malých a stredných podnikov. Národná rada Slovenskej republiky dňa 29.11.2017 schválila zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Predmetný zákon nadobudol účinnosť dňa 25.5.2018 súčasne ako nariadenie. Novo prijatý zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov zrušil pôvodný zákon č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 84/2014 Z. z.. Pokiaľ ide o vzťah nového Zákona o ochrane osobných údajov a Nariadenia z hľadiska pôsobnosti, zjednodušene možno uviesť, že pre štandardný podnikateľský subjekt zo súkromného sektora spracúvajúci osobné údaje o jednotlivcoch, má význam primárne Nariadenie a časť IV. zákona s názvom Osobitné situácie zákonného spracúvania osobných údajov, ktorá sa uplatňuje popri Nariadení.

Daňové tajomstvo je inštitút využívaný pri správe daní, svojím charakterom má chrániť dôverné informácie daňových subjektov. Zákomom č. 267/2017 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2018 sa mení a dopĺňa zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zmena v daňovom poriadku nastala v ustanovení § 11 predmetného zákona, ktorý upravuje daňové tajomstvo. Samotná definícia daňového tajomstva sa ako taká nezmenila. Prvá veta § 11 ods. 1 zákona č. 563/2009 Z. z. ostala nezmenená, v zmysle ktorej daňovým tajomstvom je informácia o daňovom subjekte, ktorá sa získa pri správe daní. Novelou došlo k doplneniu druhej vety do tohto odseku 1 predmetného ustanovenia, v znení: **„Za daňové tajomstvo sa nepovažuje informácia, ktorá bola alebo je verejne prístupná, a informácia o tom, či prebieha alebo prebiehala daňová kontrola alebo daňové exekučné konanie.“** Na základe vyššie uvedeného za daňové tajomstvo sa nepovažuje informácia, ktorá je verejne prístupná, napr. zverejňované zoznamy daňových subjektov na webovej stránke finančného riaditeľstva podľa § 52 daňového poriadku. Informácie, ktoré je možné poskytnúť alebo sprístupniť verejne, teda iným subjektom, môžu byť len všeobecné informácie, z ktorých nie je možné zistiť konkrétne informácie ako sú napr. majetkové pomery daňového subjektu. Po tejto novele, však dochádza k sprístupneniu

informácie, či prebieha alebo prebiehala daňová kontrola alebo daňové exekučné konanie. Daňovým tajomstvom sú naďalej informácie vzťahujúce sa napr. na dôvody začatia daňovej kontroly alebo výsledky daňovej kontroly.

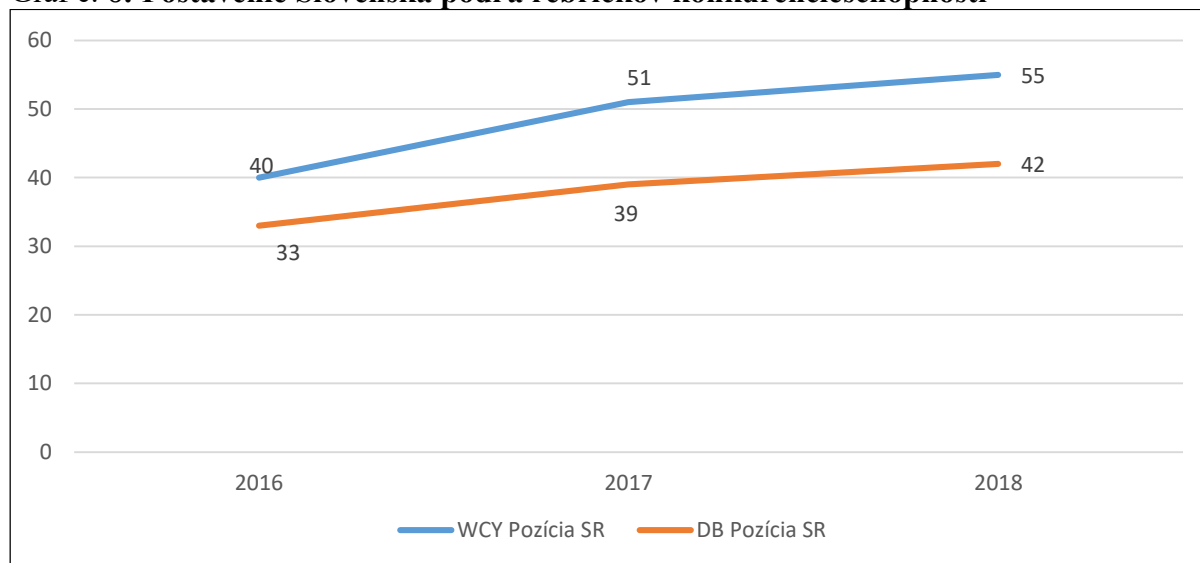
V roku 2017 došlo k prijatiu niektorých opatrení smerujúcich proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam, zabráneniu presunu ziskov mimo územia SR a zvýšeniu daňovej transparentnosti. **Novelou zákona o dani z príjmov** (zákon č. 595/2003 Z. z.) publikovanou pod č. **344/2017 Z. z.** došlo od 1.1.2018 k **zavedeniu novej 21% sadzby dane pre právnické osoby**. Zámerom zdanenia pri odchode obchodnej spoločnosti z územia SR je zabezpečiť to, aby ak daňovník presúva majetok spoločnosti, ak mení svoju daňovú rezidenciou alebo ak presúva svoju podnikateľskú činnosť alebo časť podnikateľskej činnosti mimo územia SR, zdanil na území SR ekonomickú hodnotu všetkých kapitálových ziskov vytvorených na našom území, a to aj v prípadoch kedy tento zisk ešte nebol v čase odchodu realizovaný. Toto zdanenie v zmysle zákona nastane aj v situácii, keď slovenská spoločnosť presunie svoj majetok do zahraničia, pričom musí ísť o presun majetku v podobe aktív. Uvedené sa vzťahuje na presun majetku medzi ústredím a stálou prevádzkarňou, obe sú jednou právnickou osobou a teda nedochádza k zmene osoby vlastníka majetku, avšak pri presune majetku zo Slovenska do zahraničia sa tento majetok bude musieť zdať, tak ako keby šlo o jeho predaj. K vyčísleniu zdanenia pri odchode dôjde vo výške rozdielu trhovej hodnoty presunutého majetku a jeho daňovej hodnoty, pri zdanení sa uplatní fikcia predaja majetku spoločnosti.

5. Hodnotenie podnikateľského prostredia na Slovensku z pohľadu vybraných iniciatív

Základom pre dlhodobý rozvoj podnikateľských aktivít je kvalitné podnikateľské prostredie. Viaceré zahraničné, ako aj domáce organizácie hodnotia vývoj podnikateľského prostredia, ktorý umožňuje porovnanie na medzinárodnej úrovni. Medzi kľúčové iniciatívy, ktorých predmetom je hodnotenie a skúmanie stavu podnikateľského prostredia patrí správa Doing Business (DB), správa Global Competitiveness Report (GCR) a ročenka svetovej konkurencieschopnosti - World Competitiveness Yearbook (WCY), pričom rozdielnosť použitých vstupných údajov vedie k určitým rozdielom v ich hodnotení. Správa DB hodnotí kvalitu podnikateľského prostredia zameraného na hodnotenie vplyvu regulácií vo vzťahu k podmienkam podnikania. V správe o globálnej konkurencieschopnosti (GCR) sa meria národná konkurencieschopnosť prostredníctvom hodnotenia inštitúcií, politik a faktorov, ktoré determinujú úroveň produktivity. Z pohľadu ročenky svetovej konkurencieschopnosti ekonomík (WCY) sa za kvalitné prostredie považuje také, ktoré najviac napomáha podnikom presadiť sa doma i v zahraničí, pričom predmetom hodnotenia je ekonomická výkonnosť, vládna efektivita, efektivita podnikateľského prostredia a infraštruktúra.

Z hľadiska sledovaných rebríčkov hodnotiacich konkurencieschopnosť sa vo všeobecnosti oslabuje pozícia SR v porovnaní s ďalšími hodnotenými krajinami. Z výsledkov zo správy Doing Business 2019 z roku 2018 vyplynulo, že Slovensko sa umiestnilo na 42. mieste t. j. strata 3 priečok v celkovom umiestnení v porovnaní s rokom 2017. Výraznejšia strata pozície bola zaznamenaná z pohľadu ukazovateľa WCI (World Competitiveness Index) 2018, kde zaznamenalo Slovensko (55. miesto) stratu 4 priečok v porovnaní s rokom 2017. Z hľadiska hodnoteného ukazovateľa WCI sa SR v roku 2018 zároveň umiestnila v poslednej desiatke hodnotených krajín (zo 63 krajín) a na posledných priečkach v rámci EÚ. Zároveň sa medziročne zhoršila pozícia Slovenska o dve miesta podľa ukazovateľa GCR 2018 (41. miesto).

Graf č. 6: Postavenie Slovenska podľa rebríčkov konkurencieschopnosti

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Doing Business 2018, 2019 a ročenky WCY 2017 a 2018

* z dôvodu zmeny metodiky ukazovateľa GCR nezobrazujeme vývoj pozície SR v rebríčku GCR

5.1 Hodnotenie postavenia Slovenska v porovnaní s krajinami V4 v rebríčkoch konkurencieschopnosti

Na základe aktuálneho rebríčka v rámci správy **Doing Business 2019 z roku 2018**, sa pozícia Slovenska medziročne zhoršila. Z 39. miesta sa Slovensko prepadlo na 42. miesto spomedzi 190 hodnotených krajín (zmena pozície o 3 miesta oproti umiestneniu v Doing Business 2018).

Oslabenie pozície Slovenska vyplýva najmä zo zlepšenia regulačného prostredia v ostatných krajinách, ktoré sú úspešnejšie v oblasti implementácie reforiem (NBS, 2018), ako aj zo stagnácie SR vo viacerých hodnotených oblastiach.

Z pohľadu regiónu V4 má SR naďalej slabú pozíciu pričom sa umiestnila na 3. mieste z pohľadu regiónu V4. V rámci EÚ si Slovensko udržiava posledné tri hodnotené obdobia 18. miesto. Najvyššia celková strata pozície z pohľadu regiónu V4 bola zaznamenaná v Poľsku, ktoré sa umiestnilo v celkovom hodnotení na 33. mieste spomedzi všetkých hodnotených krajín (zmena pozície o 6 miest). Napriek tejto skutočnosti si udržalo postavenie 1. miesta v rámci regiónu V4. V rámci EÚ si zhoršilo pozíciu o 1 priečku (12. miesto). Podľa správy Doing Business 2019 stratilo Maďarsko (53. miesto) spolu s Českou republikou (35. miesto) v celkovom hodnotení pozíciu o 5 miest, pričom z pohľadu regiónu V4 si udržali minuloročné pozície prezentované v správe Doing Business 2018.

Podľa **správy o globálnej konkurencieschopnosti (WEF 2018)** sa umiestnila SR na 41. mieste (zo 140 hodnotených krajín). V medziročnom porovnaní ide o miernu stratu pozície Slovenska o 2 miesta. Vo zverejnenej správe predstavilo Svetové ekonomické fórum novú metodológiu posudzovania konkurencieschopnosti, pričom nie je kompatibilná s metodológiu, ktorá bola použitá v predchádzajúcich správach.⁵

Nový Index globálnej konkurencieschopnosti 4.0 zohľadňuje aspekty, ktoré sú rozhodujúce pre produktivitu štvrtej priemyselnej revolúcie. Zahŕňa 12 pilierov, ktoré reflektujú komplexnosť už spomínanej produktivity a konkurenčného ekosystému (Svetové ekonomické fórum, 2018).⁶ Každý indikátor dosahuje skóre v intervale od 0 do 100, pričom hranica (100 bodov) zodpovedá stanoveným cieľom (ideálnemu stavu). Dosiahnuté skóre vypovedá o súčasnom prograse krajiny v jednotlivých oblastiach v porovnaní so stanovenou hranicou a zároveň vypovedá o zostávajúcej vzdialenosti, ktorá vedie k dosiahnutiu ideálneho stavu.⁷

V porovnaní s krajinami V4 sa Slovensko umiestnilo na 3. mieste z hodnoteného regiónu. V porovnaní s predchádzajúcim hodnotením sa z pohľadu sledovaného ukazovateľa nezmenila pozícia Slovenska v rámci regiónu V4. Česká republika sa umiestnila na 1. mieste z regiónu V4 a na 29. mieste v celkovom hodnotení. Poľsko dosiahlo 2. miesto v rámci regiónu V4 a celkovo sa umiestnilo na 34. mieste spomedzi všetkých hodnotených krajín. Maďarsku patrilo 4. miesto v rámci regiónu V4 a celkovo sa umiestnilo na 47. miesto.

⁵ Z tohto dôvodu nie je možné uskutočniť viacročné porovnávanie. Hodnotenie za rok 2017 bolo prepočítané podľa novej metodiky.

⁶ V roku 2018 boli predstavené nasledovné piliere: Inštitúcie, Infraštruktúra, Technologická vyspelosť, Makroekonomická stabilita, Zdravie, Vzdelávanie a schopnosti, Trh tovarov, Trh práce, Finančný systém, Veľkosť trhu, Dynamika podnikania a Inovačná kapacita.

⁷ Hranica 100 bodov je dosiahnuteľná pre každú krajinu. Viac informácií na: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2018/chapter-3-benchmarking-competitiveness-in-the-fourth-industrial-revolution-introducing-the-global-competitiveness-index-4-0/>

Z hľadiska porovnania konkurencieschopnosti s krajinami EÚ sa SR umiestnila na 21. mieste.⁸ Slovensko podľa dosiahnutého hodnotenia GCR 2018 vykazuje relatívne nízku úroveň inovačnej kapacity (46,6 bodov) a relatívne dobré výsledky vykazuje v oblasti makroekonomickej stability (99,9 bodov).

Podľa ročenky svetovej konkurencieschopnosti (IMD 2018), ktorá je vydávaná renomovaným Švajčiarskym inštitútom pre rozvoj manažmentu, sa Slovenská republika aktuálne umiestnila na 55. mieste spomedzi 63 hodnotených krajín. V medziročnom porovnaní ide o oslabenie pozície Slovenska v rámci hodnoteného ukazovateľa konkurencieschopnosti (zhoršenie postavenia o 4 miesta). Okrem sledovaného oslabenia pozície v rámci všetkých hodnotených krajín, sa v roku 2018 zhoršila pozícia SR aj z pohľadu regiónu V4, v rámci ktorého sa umiestnila SR na poslednom mieste. Na prvom mieste sa umiestnila z regiónu V4 Česká republika (29. miesto), ktorá si v sledovanom roku 2018 medziročne pohoršila o jednu priečku. Poľsko sa umiestnilo na 34. mieste (zlepšenie o 4 priečky) a Maďarsko sa zlepšilo pozícia v regióne V4 a umiestnilo sa pred Slovenskom (zlepšenie o 5 miest). Prepad pozície SR v regióne V4 súvisí hlavne so skutočnosťou, že ostatné krajiny z regiónu sú aktívnejšie a úspešnejšie v prijímaní reforiem. Ďalšou nepriaznivou skutočnosťou zaznamenanou v roku 2018 je postavenie SR v rámci EÚ 28. Podľa dostupných údajov sa umiestnilo na 25 mieste.

Tab. č. 13: Vývoj postavenia krajín V4 z pohľadu iniciatív (Doing Business, Global Competitiveness Report, World Competitiveness Yearbook)

Krajina	Doing Business				Global Competitiveness Report				World Competitiveness Yearbook			
	2019	Zmena (19/18)	Pozícia v EÚ	Pozícia vo V4	2018	Zmena (17/18)	Pozícia v EÚ	Pozícia vo V4	2018	Zmena (17/18)	Pozícia v EÚ	Pozícia vo V4
Slovensko	42.	-3	18.	3.	41.	-2	21.	3.	55.	-4	25.	4.
Česko	35.	-5	14.	2.	29.	0	13.	1.	29.	-1	12.	1.
Maďarsko	53.	-5	22.	4.	48.	0	24.	4.	47.	5	22.	3.
Poľsko	33.	-6	12.	1.	37.	0	19.	2.	34.	4	16.	2.
Počet krajín	190		28		140		28		63		27*	

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Doing Business 2019, 2018; Global Competitiveness Report 2018,2017; World Competitiveness Yearbook 2018,2017

* v rámci World Competitiveness Yearbook nebola hodnotená Malta

5.1.1 Hodnotenie Slovenska podľa jednotlivých indikátorov v rebríčku „Doing Business“

Slovensko sa v hodnotení regulačného prostredia pre podnikanie podľa správy Doing Business 2019 umiestnilo na 42. mieste. V porovnaní s predchádzajúcim hodnotením ide o stratu pozície o tri miesta. Najväčším pozitívom je medziročné zlepšenie hodnotenia v indikátore „vymáhateľnosti zmlúv“ (posun o 37 miest). Po pozitívne hodnotenej reforme v oblasti „vymáhateľnosti zmlúv“ v správe Doing Business 2018 z roku 2017 bola v roku 2018 pozitívne vyhodnotená reforma v oblasti automatizácie súdneho systému v rámci elektronických služieb a náhodného pridelenia súdnych prípadov sudcom (výročná správa Doing Business 2019). Ďalšou pozitívnou skutočnosťou je medziročné zlepšenie v oblasti

⁸ Podľa dostupných údajov v rámci správy SEF 2018, v ktorej bolo hodnotenie z roku 2017 prepočítané podľa metodiky z roku 2018 sa SR umiestnila rovnako na 21. mieste.

„získania úveru“ (posun o 11 priečok) a „získania prístupu k elektrickej energii“ (posun o 10 miest). V indikátore daňových povinností firiem išlo o zlepšenie jednej priečky v porovnaní s rokom 2017.

Naopak, najvyšší medziročný pokles v dosiahnutom hodnotení bol v roku 2018 zaznamenaný v oblasti „získania stavebných povolení“ (prepad o 52 priečok), v ktorej sa Slovensko umiestnilo na 143. mieste zo 190 hodnotených krajín. Na získanie stavebného povolenia bolo podľa správy Doing Business 2019 potrebných 14 procedúr, pričom dĺžka trvania pre získanie stavebného povolenia predstavovala až 300 dní (286 dní v roku 2017). V oblasti „začatia podnikania“ sa SR umiestnila na 127. mieste (prepad o 44 priečok). Celkový počet dní potrebných pre začatie podnikania (pre mužov aj ženy) bol 26,5 dňa čo predstavuje v porovnaní s predchádzajúcim rokom viac ako dvojnásobný nárast. K negatívnemu posunu dochádzalo aj v oblasti „ochrany minoritných investorov“ (posun o 6 miest), ako aj v oblasti „registrácie majetku“ (o 2 miesta).

Tab. č. 14: Umiestnenie SR v hodnotení jednotlivých indikátorov a v celkovom hodnotení Doing Business v rokoch 2015 - 2018

Indikátor	Rok hodnotenia				
	2015	2016	2017	Zmena	2018
Začatie podnikania	68	68	83	-44	127
Získavanie stavebných povolení	84	103	91	-52	143
Prístup k elektrickej energii	48	53	57	10	47
Registrácia majetku	5	7	7	-2	9
Získanie úveru	42	44	55	11	44
Ochrana minoritných investorov	88	87	89	-6	95
Daňové povinnosti firiem	73	56	49	1	48
Cezhraničné obchodovanie	1	1	1	0	1
Vymáhateľnosť zmlúv	63	82	84	37	47
Riešenie platobnej neschopnosti	33	35	42	0	42
Celkové umiestnenie SR	29	33	39	-3	42

Zdroj: SBA, spracované podľa údajov Doing Business 2016 - Doing Business 2019

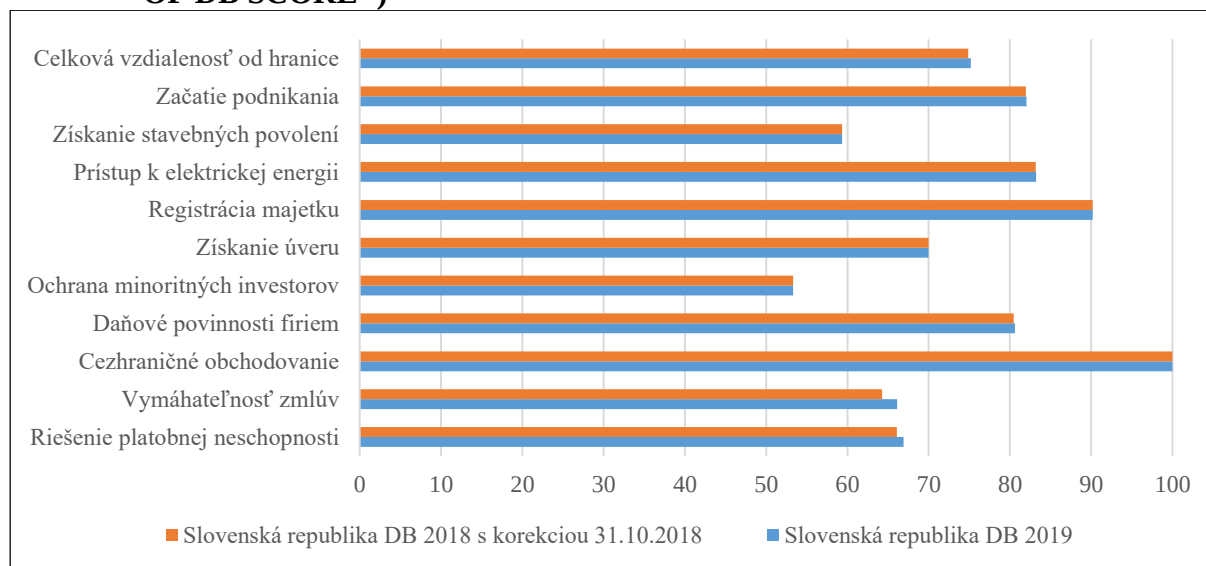
V grafe č. 7 je znázornený vývoj pozície Slovenska na základe ukazovateľa EASE OF DB SCORE, ktorý zachytáva medzeru medzi výkonnosťou ekonomiky s osvedčenými postupmi v rámci hodnotenia celkového ukazovateľa, ako aj v rámci jednotlivých indikátorov.

Z výsledkov prezentovaných v správe Doing Business 2019 z roku 2018 v rámci ukazovateľa EASE OF DB SCORE vyplynulo zníženie celkovej medzery medzi dosiahnutým hodnotením SR v porovnaní so zaznamenanými najlepšími hodnotami v rámci osvedčených

postupov v regulačnej praxi (priblíženie o 0,29 p. b., t. j. 75,17 %). Slovensko je najviac vzdialené v „ochrane minoritných investorov“ (53,33 %), ako aj vo „vymáhateľnosti zmlúv“ (66,12 %).

Z revidovaných výsledkov správy Doing Business 2018 vyplynulo, že najvyššie medziročne hodnotené priblíženie v rámci osvedčených postupov v regulačnej praxi bolo v oblasti „vymáhateľnosti zmlúv“ (priblíženie o 1,85 p. b.) a v oblasti „riešenia platobnej neschopnosti“ (o 0,82 p. b.). V oblasti „začatia podnikania“, „získanie stavebných povolení“, „získaniu prístupu k elektrickej energii“, daňové povinnosti firiem“ bolo priblíženie minimálne (o 0,01 p. b. – 0,16 p. b.). Na základe zisteného vývoja v oblasti ukazovateľa EASE OF DB SCORE najvýraznejšia pozitívna medziročná zmena v roku 2018 nastala vo „vymáhateľnosti zmlúv“. Žiadna medziročná zmena nenastala v oblastiach „registrácie majetku“, „získania úveru“, „ochrane minoritných investorov“ a „cezhraničného obchodovania“.

Graf č. 7: Vývoj kvality podnikateľského prostredia SR podľa hodnotených oblastí (EASE OF DB SCORE⁹)

Zdroj: SBA, spracované na základe Doing Business 2018; 2019

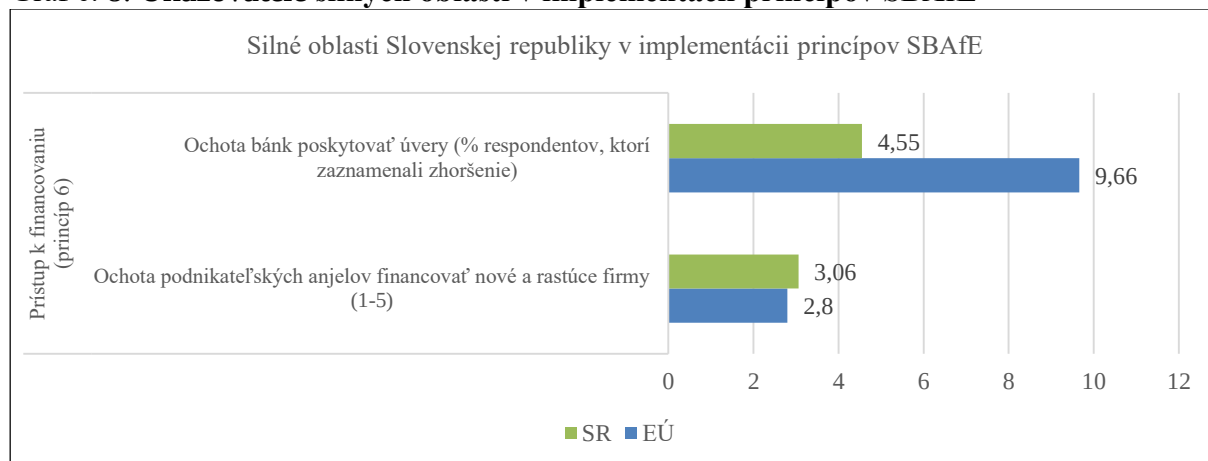
* hodnotenie ukazovateľa EASE OF DB SCORE 2018 bolo k 31.10. 2018 revidované. Revidované hodnotenie odráža korekciu dát. Preto sa hodnotenia za jednotlivé indikátory nezhodujú s hodnotami uvedeným v správe Doing Business 2018. Viac na: <http://www.doingbusiness.org/en/data/exploreeconomies/slovakia>.

5.2 Hodnotenie implementácie princípov SBAfE v SR zo strany EK (silné, priemerné a slabé oblasti)

Implementáciu iniciatívy Small Business Act na Slovensku možno zatriediť do troch výkonnostných oblastí. Sú nimi silné oblasti (prístup k financiám), slabé oblasti (druhá šanca, ústretová správa, jednotný trh, zručnosti a inovácie a internacionalizácia) resp. priemerné oblasti v rámci krajín EÚ (prístup k podnikaniu, štátna pomoc a verejné obstarávanie a životné prostredie). Ukazovatele jednotlivých implementovaných princípov SBAfE sú znázornené v nižšie uvedených grafoch č. 8, č. 9 a č. 10.

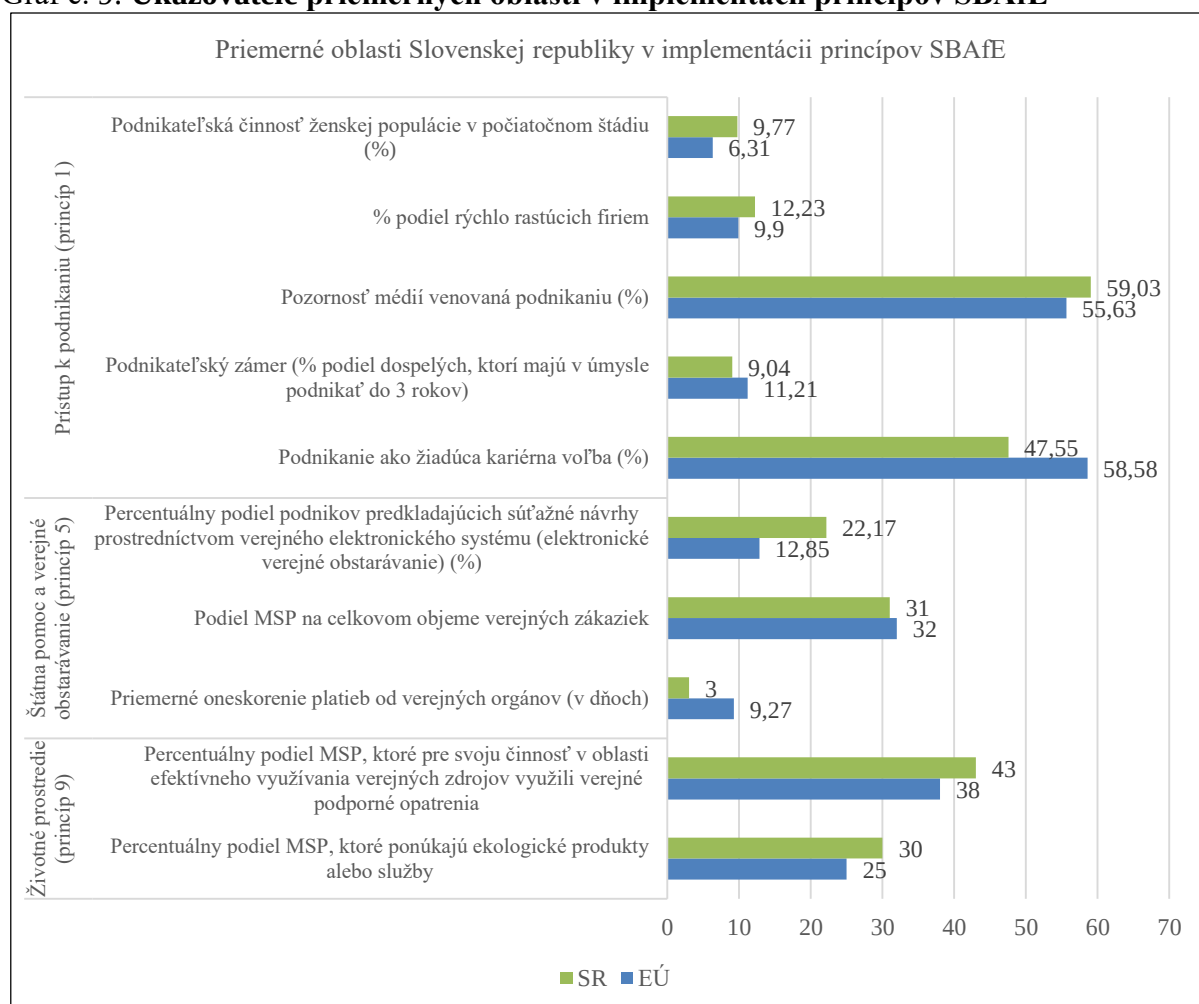
⁹ Predtým známy ako ukazovateľ „Distance to Frontier“, ktorý meria vzdialenosť krajiny ako celku alebo vzdialenosť za jednotlivé indikátory v porovnaní s najlepšie hodnotenými krajinami v indikátoroch v sledovanom období. Vzdialenosť od hranice je hodnotená od 0 – 100, pričom 0 reprezentuje najslabšiu výkonnosť a najlepšie hodnotenie je 100.

Graf č. 8: Ukazovatele silných oblastí v implementácii princípov SBAfE

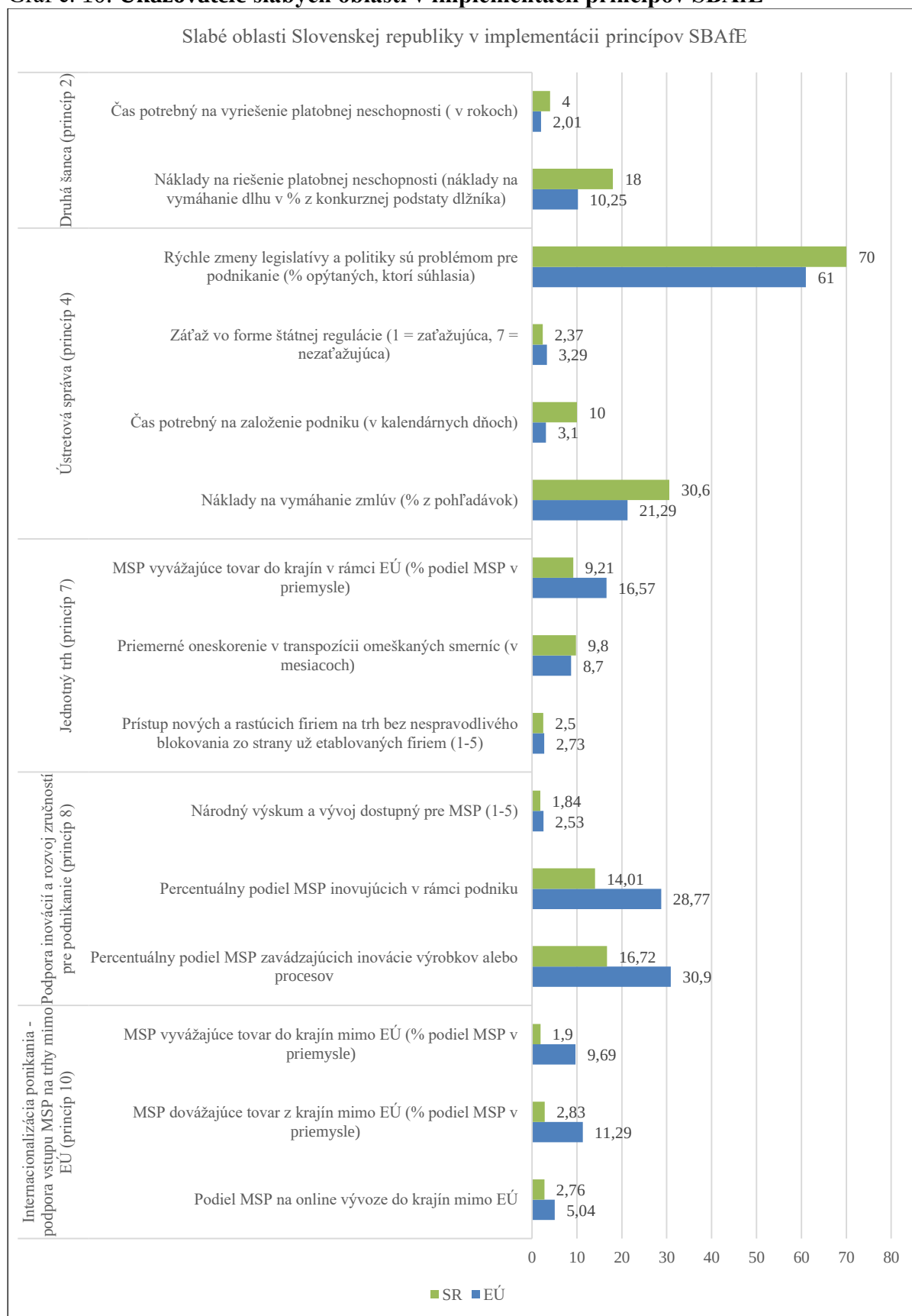
Zdroj: SBA FACT SHEET 2018

Graf č. 9: Ukazovatele priemerných oblastí v implementácii princípov SBAfE

Zdroj: SBA FACT SHEET 2018

Graf č. 10: Ukazovatele slabých oblastí v implementácii princípov SBAfE

Zdroj: SBA FACT SHEET 2018

Podnikanie (princíp č. 1)

Výkonnosť v tejto oblasti v sledovanom období je na úrovni priemeru krajín EÚ. Slovensko sa v porovnaní s minulým rokom zlepšilo v oblastiach: podnikateľská činnosť v počiatočnom štádiu a podnikateľská činnosť ženskej populácie v počiatočnom štádiu. V týchto oblastiach sa Slovensko zaradilo medzi tri najlepšie krajiny v EÚ. V miere zavedenia vlastného podnikania zaznamenalo významné zlepšenie, medziročne o 3,9 p. b., čím sa Slovensko zaradilo medzi členské štáty s najlepšimi výsledkami v danej oblasti. Naopak, v oblasti podnikania ako žiaducej kariérnej voľby zostáva pod priemerom EÚ. Napriek miernemu medziročnému zlepšeniu o 1 p. b. v oblasti podnikateľských zámerov (percentuálny podiel dospelých, ktorí majú záujem podnikat' do 3 rokov) sa výkonnosť Slovenska od roku 2011 v tejto oblasti výrazne zhoršila, keď príslušné hodnoty boli takmer dvojnásobné (17,8 %).

V sledovanom období boli zavedené tri opatrenia na zlepšenie postavenia Slovenska v oblasti princípu „podnikanie“:

- "Národné podnikateľské centrum" pomáha malým a stredným podnikateľom a živnostníkom s cieľom zvýšenia ich konkurencieschopnosti. Hlavnými poskytovanými službami sú činnosti skupín expertov pre malé a stredné podniky a SZČO: krátkodobé a dlhodobé individuálne poradenstvo, program virtuálneho podnikateľského inkubátora, organizovanie podujatí na prenos poznatkov a zlepšenie podnikateľského prostredia, organizovanie podnikateľských aktivít pre študentov stredných a vysokých škôl a poradenstvo v oblasti prístupu k financiám. Bratislavský región bol vybraný ako pilotný región a slúži ako vzor pre vytvorenie budúcich NPC v regiónoch Slovenska.
- "Schéma na podporu rodinného podnikania". Cieľom schémy je podporiť rozvoj rodinného podnikania a vytvárať vhodné podmienky pre proces generačnej výmeny v rámci rodinných podnikov. Schéma poskytuje poradenské služby od externých odborníkov a semináre.
- "Schéma na podporu start upov" podporuje a rozvíja záujem o podnikanie, rozvoj inovačných aktivít začínajúcich podnikateľských subjektov formou poradenstva, podporných služieb a sŕží. Cieľom je podpora vytvárania nových podnikov a zvyšovanie atraktivity podnikania ako kariérnej voľby.

Druhá šanca (princíp č. 2)

Výkonnosť v tejto oblasti v sledovanom období je pod úrovňou priemeru krajín EÚ. Proces riešenia druhotnej platobnej neschopnosti patrí na Slovensku z časového hľadiska medzi najpomalšie a nákladov podnikateľa na jeho riešenie medzi najdrahšie v Európe. Na Slovensku stále chýbajú zrýchlené postupy, ktoré by podnikateľom umožnili rýchlejšie preklenúť proces bankrotu.

V sledovanom období neboli prijaté žiadne nové opatrenia na uľahčenie skoršej reštrukturalizácie, ktorá je stále predmetom prísnych podmienok, a neexistuje ani mechanizmus včasného varovania, ktorý by zabránil tomu, aby podnikatelia vstúpili do bankrotu.

Najskôr myslieť v malom (princíp č. 3)

Princíp "najskôr myslieť v malom" je hlavnou zásadou pre všetky politické a zákonodarné činnosti. Vyžaduje, aby politickí predstavitelia zohľadňovali záujmy MSP v počiatočných

fázach procesu tvorby politiky. Zásada tiež požaduje, aby sa novo navrhnuté právne predpisy, administratívne pravidlá a postupy stali jednoduchšími a ľahko uplatniteľnými. Od roku 2008 v rámci iniciatívy "najskôr myslieť v malom" bolo zavedených niekoľko opatrení, ako napríklad hodnotenie vplyvu regulácie (RIA) a SME test. Bolo zriadené Centrum pre lepšiu reguláciu za účelom vykonávať ex ante i ex post hodnotenia regulačného vplyvu na MSP. Na základe schválenej metodiky musia byť všetky nové právne predpisy vypracované po konzultácii s príslušnými zainteresovanými inštitúciami vrátane tých, ktoré zastupujú MSP. Počas referenčného obdobia boli prijaté tri nové opatrenia:

- zámer jednotného nastavenia rámca veľkostných kritérií podnikov vyskytujúcich sa v právnom poriadku Slovenskej republiky. Nakoľko veľké množstvo právnych predpisov v súčasnosti vychádza z európskych smerníc a nariadení je potrebné hľadať systémové riešenie aplikovateľné na všetky existujúce, ako aj novo vznikajúce povinnosti viazané na počet zamestnancov, obrát alebo bilančnú sumu v súlade s odporúčaniami Európskej komisie. Umožnilo by to investorom z ostatných členských krajín EÚ nadobudnúť istotu, že v ich štáte a na Slovensku sú určité povinnosti, ktoré sú dané rovnako, vid' napr. podľa zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti je zamestnávateľ povinný zamestnávať občanov so zdravotným postihnutím, ak zamestnáva najmenej 20 zamestnancov a ak úrad v evidencii uchádzačov o zamestnanie vedie občanov so zdravotným postihnutím, v počte, ktorý predstavuje 3,2 % z celkového počtu jeho zamestnancov.
- zjednodušenie pravidiel zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín na sezónne zamestnávanie. Štátni príslušníci tretích krajín môžu od 1. mája 2018 vykonávať sezónne zamestnávanie v SR zo zoznamu profesii s nedostatkom pracovnej sily za uplynulý kalendárny rok v okresoch, v ktorých priemerná miera evidovanej nezamestnanosti bola nižšia ako 5 %. Tento krok by mal viesť k zjednodušeniu podmienok zamestnávania príslušníkov z tretích krajín, pričom by mal napomôcť s dlhodobou pretrvávajúcim problémom obsadenia zamestnaní s nedostatkom kvalifikovanej pracovnej sily, práve týmito zamestnancami.
- uplatňovanie testu MSP so zameraním na analýzu vplyvu návrhov legislatívnych predpisov na MSP s cieľom zabezpečiť priateľské podnikateľské prostredie - projekt MV SR na vytvorenie analytickej jednotky pre RIA a MSP test.

Ústretová správa (princípu č. 4)

"Ústretová správa" znamená, že verejná správa reaguje na potreby malých a stredných podnikov. Výkonnosť Slovenska je v tejto oblasti pod úrovňou európskeho priemeru. Proces založenia nového podniku patrí s 10 dňami medzi najdlhšie v rámci EÚ. Efektívnosť slovenského súdneho systému pri riešení obchodných sporov je naďalej nízka v porovnaní s priemerom EÚ, náklady na vymáhanie zmlúv predstavujú 30,6 % z vymáhanej sumy v porovnaní s priemerom EÚ 21,3 %. S nákladmi na prevod vlastníctva 0 % sa Slovensko zaraďuje medzi najlepšie krajiny EÚ. Zaznamenal sa aj progres vo vnímaní náročnosti administratívnych postupov, v sledovanom období 72 % respondentov vníma náročnosť administratívnych postupov ako problém, medziročne ide o zlepšenie o 10 p. b. Aj keď v porovnaní s ostatnými krajinami je to stále o 12 p. b. nad priemerom EÚ. Zlepšenie je viditeľné aj vo vnímaní v oblasti častého prijímania nových legislatívnych predpisov. Nastal výrazný progres, v súčasnosti vníma túto oblasť ako výrazný problém podnikania 70 % respondentov (76 %; 2015).

V sledovanom období bolo prijaté jedno nové opatrenia, tzv. princíp jedenkrát a dost'. Ide o snahu o odbúranie administratívnej záťaže pre fyzické a právnické osoby a povinnosť pre orgány verejnej moci získavať a používať údaje evidované v informačných systémoch verejnej správy.

Štátna pomoc a verejné obstarávanie (princíp č. 5)

V sledovanom období bola výkonnosť Slovenska v oblasti „Štátna pomoc a verejné obstarávanie“ na úrovni priemeru EÚ. V priebehu posledných 12 mesiacov nedošlo k prijatiu žiadneho významného opatrenia na zlepšenie stavu v danej oblasti.

Došlo k zníženiu miery účasti MSP vo verejných súťažiach z 37 % na 31 %. Počet dní, ktorí potrebujú inštitúcie verejnej správy na úhradu platieb voči ich dodávateľom, sa v porovnaní s predchádzajúcim referenčným obdobím znížil o 10 dní, pričom Slovensko (3 dni) dosahuje v súčasnosti v tejto oblasti lepšie hodnoty ako priemer EÚ (9,27 dní), napriek tomu v niektorých sektoroch verejnej správy zostáva platobná schopnosť kritická (napr. nedostatky sú výrazné najmä v oblasti oneskorenia platieb zo strany štátnych nemocníc voči dodávateľom zdravotníckych pomôcok). Percentuálny podiel podnikov predkladajúcich súťažné návrhy prostredníctvom verejného elektronického systému (elektronické verejné obstarávanie) na Slovensku (22,17 %) zostáva nad úrovňou priemeru krajín EÚ (12,85 %). V súčasnosti je jedným z hlavných problémov verejného obstarávania na Slovensku podiel MSP na celkovej hodnote udelených verejných zákaziek, ktorý predstavuje iba 25 %.

Prístup k financiám (princíp č. 6)

V uplatňovaní tohto princípu sa Slovensko stalo premiantom v rámci celej EÚ. Vykazuje výrazne nadpriemerné výsledky vo všetkých ukazovateľoch, aj keď v porovnaní s predchádzajúcim referenčným obdobím došlo k miernemu zhoršeniu v danej oblasti. Hlavným dôvodom celkového poklesu je skutočnosť, že percento zamietnutých žiadostí o úvery sa zvýšilo z 8,15 % v roku 2016 na 16,15 % v roku 2017. Pozitívne možno hodnotiť celkový čas potrebný na prijatie platby, ktorý sa znížil z 26 dní na súčasných 23 dní. V porovnaní s ostatnými komerčnými bankami naprieč celou EÚ sú finančné inštitúcie na Slovensku veľmi ochotné poskytovať bankové úvery pre MSP.

V priebehu posledných 12 mesiacov nedošlo k prijatiu žiadneho významného opatrenia na zlepšenie stavu v danej oblasti.

Jednotný trh (princíp č. 7)

V sledovanom období si Slovensko pohoršilo v umiestnení pri uplatňovaní princípu „Jednotný trh“. V danej oblasti sa nachádza pod úrovňou priemeru krajín EÚ, hoci v predchádzajúcom období dosahovalo priemerné hodnoty krajín EÚ. Pozícia Slovenska v implementácii európskych smerníc týkajúcich sa jednotného trhu je nadpriemerná voči ostatným členským krajinám. Naopak v oblasti priemerného oneskorenia transpozície omeškaných smerníc došlo k predĺženiu z 3,7 až na 9,8 mesiacov. Počet prebiehajúcich konaní o porušení povinností sa zvýšil v sledovanom období z 22 na 27. Obchodné ukazovatele MSP v oblasti vývozu a dovozu tovarov vykazujú hodnoty pod úrovňou priemeru krajín EÚ, lepšie hodnoty dosahujú MSP v oblasti online vývozu. Vo všetkých troch obchodných ukazovateľoch došlo v porovnaní s predchádzajúcim sledovaným obdobím k zlepšeniu. V sledovanom období v danom princípe nebolo prijaté žiadne významné opatrenie.

Podpora inovácií a rozvoj zručností pre podnikanie (princíp č. 8)

Slovenská republika pokračuje v nedostatočnej podpore v oblasti inovácií a rozvoja zručností a dlhodobo vykazuje hodnoty pod úrovňou priemeru krajín EÚ. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k zlepšeniu podielu malých a stredných podnikov predávajúcich online (z 11,3 % na 14,6 %) a podielu obratu MSP z elektronického obchodu (z 10,5 % na 12,2 %). Národné financovanie výskumu a vývoja dostupné pre MSP je najnižšie medzi všetkými členskými štátmi EÚ a v sledovanom období zaznamenalo najnižšie skóre od roku 2011. Intenzita podnikateľského výskumu a vývoja zostáva aj naďalej najnižšia v EÚ. V porovnaní s predchádzajúcim referenčným obdobím klesol aj percentuálny podiel podnikov, ktoré poskytujú svojim zamestnancom odbornú prípravu na rozvoj svojich zručností v oblasti IKT.

V sledovanom období boli zavedené tri opatrenia na zlepšenie postavenia Slovenska v oblasti princípu „Podpora inovácií a rozvoj zručností pre podnikanie“:

- Program "Podpora rozvoja kreatívneho priemyslu" financovaný z fondov EÚ a riadený agentúrou SIEA poskytuje MSP pomoc a bezplatné poradenstvo, má za cieľ napomáhať rozvoju inovačných procesov prostredníctvom vzájomnej spolupráce malých a stredných podnikov s aktérmi kreatívneho priemyslu. Zároveň má vytvoriť lepšie podmienky pre tvorbu inovatívnych riešení subjektov pôsobiacich v kreatívnom priemysle, konkrétne v oblasti reklamy a marketingu, architektúry, informačných a komunikačných technológií a dizajnu, vrátane módného dizajnu.
- "Schéma na podporu zvyšovania inovačnej výkonnosti podnikateľských subjektov a klastrov". Cieľom schémy je zvýšenie inovačnej výkonnosti ekonomiky najmä prostredníctvom poskytovania teritoriálne dostupných, adresných a komplexných poradenských služieb v oblasti inovácií pre podniky a klastrové zoskupenia.
- "Zníženie výdavkov na výskum a vývoj" umožňuje odpočet dane vo výške 100 % nákladov na výskum a vývoj s cieľom motivovať spoločnosti a najmä malé a stredné podniky, aby investovali do výskumu a vývoja.

Životné prostredie (princíp č. 9)

V sledovanom období bola výkonnosť Slovenska v oblasti „Životné prostredie“ na úrovni priemeru EÚ. V porovnaní s predchádzajúcim referenčným obdobím došlo k miernemu zhoršeniu v danej oblasti a Slovensko už nedosahuje nadpriemerné hodnoty v porovnaní s ostatnými členskými krajinami EÚ. Je to spôsobené najmä tým, že došlo k poklesu podielu malých a stredných podnikov (z 52 % v roku 2015 na 43 % v roku 2017), ktoré pre svoju činnosť v oblasti efektívneho využívania verejných zdrojov využili verejné podporné opatrenia. Slovensko pokračuje v činnostiach nad priemerom EÚ v percentuálnom zastúpení malých a stredných podnikov, ktoré ponúkajú ekologické výrobky alebo služby; avšak od roku 2014 klesol ich podiel o 4 p. b. Najvýraznejším zhoršením v tejto oblasti je percento malých a stredných podnikov, ktoré profitovali z verejných podporných opatrení na výrobu svojich ekologických produktov, a to z 28 % v roku 2015 na 1 % v roku 2017. V sledovanom období v danom princípe nebolo prijaté žiadne významné opatrenie.

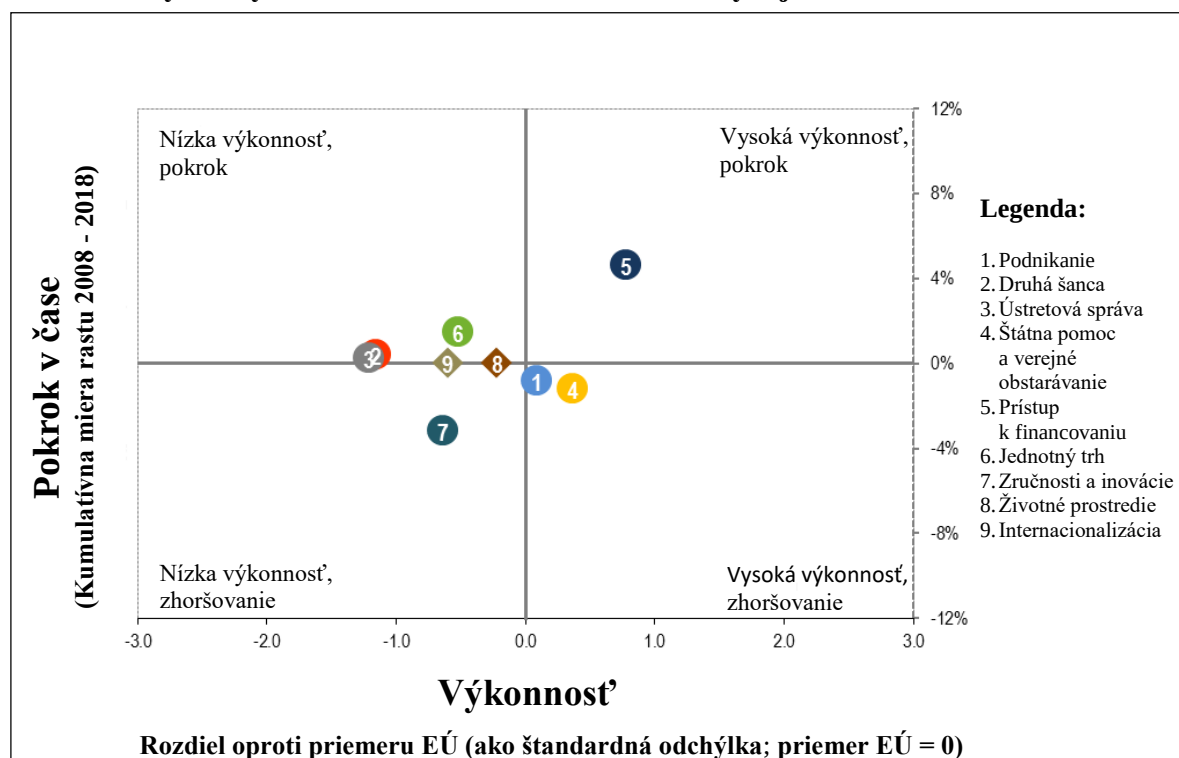
Internacionalizácia – podpora vstupu MSP na trhy mimo EÚ (princíp č. 10)

Slovensko pri uplatňovaní tohto princípu dosahuje výsledky výrazne pod priemerom EÚ. Hlavným dôvodom je výkonnosť slovenských MSP v obchodovaní s krajinami mimo EÚ. Podiel slovenských MSP vyvážajúcich do krajín mimo EÚ v sledovanom období bol jedným z najnižších v EÚ. To isté platilo aj pre MSP, ktoré dovážali z krajín mimo EÚ. Vo väčšine ukazovateľov princípu internacionalizácia došlo k malému alebo žiadnemu progresu, s niekoľkými výnimkami. Opatrenia štátu sa zameriavajú predovšetkým na stimuláciu obchodu a vývozu a poskytovanie finančnej podpory na podporu MSP pri internacionalizácii ich podnikov. Počas súčasného referenčného obdobia bolo v tejto oblasti zavedené jedno nové opatrenie:

Národný projekt Podpora internacionalizácie MSP, ktorého cieľom je posilniť internacionalizačné kapacity malých a stredných podnikov vo fáze rozvoja, vrátane prezentácie podnikateľského potenciálu a poskytnutia bezplatných prezentačných, kooperačných a poradenských služieb MSP za účelom zvýšenia miery ich zapojenia do medzinárodnej spolupráce. Spolupráca by mala stimulovať ďalší rozvoj a rast MSP, posilniť ich konkurencieschopnosť a postavenie v národnom hospodárstve, čo vytvára predpoklady pre ich úspešný prienik na zahraničné trhy. Služby v rámci NP sú poskytované vo forme krátkodobého a dlhodobého individuálneho poradenstva, účasť MSP na propagačných podujatiach v zahraničí, propagácia MSP prostredníctvom elektronických médií, poradenstvo pri príprave žiadostí o podporu z komunitárnych programov EÚ.

Stav a vývoj implementácie jednotlivých princípov SBAfE na Slovensku v období rokov 2008 – 2018 je znázornený v grafe č. 11.

Graf č. 11 Výsledky Slovenska v oblasti SBA: Stav a vývoj v období rokov 2008 - 2018

Zdroj: SBA Fact Sheet 2018

5.3 Hodnotenie jednotlivých princípov SBAfE na Slovensku zo strany Slovak Business Agency

V dokumente Audit hodnotenia uplatňovania princípov SBAfE 2016/2017 bol po prvýkrát prezentovaný návrh národného rámca pre hodnotenie uplatňovania princípov Small Business Act for Europe v podmienkach Slovenskej republiky (SR), resp. metodika hodnotenia medziročného vývoja ukazovateľov za SR.¹⁰ V nadväznosti na túto skutočnosť sú v prehľadnej forme prezentované výsledky medziročného vývoja ukazovateľov za SR v rámci jednotlivých princípov SBAfE. Metodika hodnotenia jednotlivých princípov je uvedená v prílohe.

Tab. č. 15: Hodnotenie vybraných ukazovateľov v rámci princípu č.1 PODNIKANIE

Princíp č.1 PODNIKANIE					
P. č.	Ukazovateľ	Predposledný dostupný rok	Posledný dostupný rok	Medziročný vývoj	Trend vývoja
1.1	Podnikateľská činnosť v počiatočnom štádiu	9,5 % (2016)	11,8 % (2017)	+2,3 p. b. Pozitívny vývoj	
1.2	Miera zavedeného vlastného podnikania	6,1 % (2016)	10,0 % (2017)	+3,9 p. b. Pozitívny vývoj	
1.3	Podnikanie ako žiadúca kariérna voľba	50,6 % (2016)	47,6 % (2017)	-3,0 p. b. Negatívny vývoj	
1.4	Miera vzniku v % (Podiel novovzniknutých subjektov na celkovom počte aktívnych subjektov)	12,07 % (2015)	10,96 % (2016)	-1,11 p. b. Negatívny vývoj	
1.5	Miera podnikateľskej aktivity (počet podnikateľov/ekonomicky aktívne osoby)	17,89 % (2015)	18,09 % (2016)	+ 0,2 p. b. Pozitívny vývoj	
1.6	Počet vzniknutých MSP	58 838 (2016)	65 404 (2017)	+ 6 566 Pozitívny vývoj	
1.7	Počet aktívnych MSP	557 122 (2016)	567 131 (2017)	+ 10 009 Pozitívny vývoj	

Zdroj: Global Entrepreneurship Monitor, Eurostat, Register organizácií ŠÚ SR

Na rozdiel od predchádzajúceho zaznamenaného medziročného vývoja ukazovateľov v rámci princípu č.1 PODNIKANIE došlo k pozitívnej medziročnej zmene vývoja ukazovateľa 1.5 Miery podnikateľskej aktivity (nárast o 0,2 p. b.). Ukazovateľ 1.4 Miera vzniku podnikov (pokles o 1,11 p. b.) sa naďalej vyvíja v negatívnom smere v porovnaní s predchádzajúcim medziročným vývojom a indikátor 1.6 Počet vzniknutých MSP (nárast o 6 566 vzniknutých MSP), 1.7 Počet aktívnych MSP (nárast o 10 009 aktívnych MSP) sa medziročne naďalej vyvíja pozitívne. Z hľadiska vyhodnotenia súhrnného medziročného vývoja princípu č. 1 PODNIKANIE bol zaznamenaný pokračujúci pozitívny trend.

¹⁰ prezentované výsledky nenahrádzajú zistenia Európskej Komisie. Ide o alternatívny spôsob prístupu k vyhodnoteniu medziročného vývoja princípov SBAfE z pohľadu Slovak Business Agency. Viac informácií o použitej metodike v časti Príloha.

Tab. č. 16: Hodnotenie vybraných ukazovateľov v rámci princípu č.2 DRUHÁ ŠANCA

Princíp č.2 DRUHÁ ŠANCA					
P. č.	Ukazovateľ	Predposledný dostupný rok	Posledný dostupný rok	Medziročný vývoj	Trend vývoja
2.1	Náklady na vyriešenie platobnej neschopnosti (% z majetku dlžníka)	18 % (2017)	18 % (2018)	bez zmeny Neutrálny vývoj (údaje neboli aktualizované v čase)	
2.2	Strach zo zlyhania	39,7 % (2016)	32,8 % (2017)	- 6,9 p. b. Pozitívny vývoj	
2.3	Miera zániku subjektov v % (Podiel zaniknutých subjektov na celkovom počte aktívnych subjektov)	10,88 % (2015)	9,76 % (2016)	- 1,12 p. b. Pozitívny vývoj	
2.4	Počet zaniknutých MSP	53 878 (2016)	52 599 (2017)	-1 279 Pozitívny vývoj	
2.5	Počet vyhlásených konkurzov MSP	273 (2016)	285 (2017)	+ 12 Negatívny vývoj	
2.6	Počet povolených reštrukturalizácií MSP	68 (2016)	46 (2017)	- 22 Pozitívny vývoj	

Zdroj: SBA Fact Sheet 2018, 2017, Doing business 2018,2017, Global Entrepreneurship Monitor, Eurostat, Register organizácií ŠÚ SR, CRIF

V hodnotení medziročného vývoja ukazovateľov v rámci princípu č.2 DRUHÁ ŠANCA pokračoval priaznivý vývoj ukazovateľov 2.3 Miera zániku subjektov (pokles o 1,12 p. b.) a 2.6 Počet povolených reštrukturalizácií MSP (pokles o 23 reštrukturalizácií MSP). Menej priaznivou skutočnosťou je medziročný nárast počtu vyhlásených konkurzov MSP (nárast o 12 konkurzov MSP). V porovnaní s predchádzajúcim medziročným hodnotením ukazovateľa 2.4 Počet zaniknutých MSP ide o pozitívny medziročný vývoj (pokles počtu zaniknutých MSP o 1 279). Z dostupných zaznamenaných medziročných zmien vyplýva kontinuálne priaznivý súhrnný medziročný vývoj princípu č. 2 DRUHÁ ŠANCA.

Tab. č. 17: Hodnotenie vybraných ukazovateľov v rámci princípu č.3 MYSLIEŤ V MALOM a č. 4 ÚSTRETOVÁ SPRÁVA

Princíp č.3 MYSLIEŤ V MALOM a Princíp č.4 ÚSTRETOVÁ SPRÁVA					
P. č.	Ukazovateľ	Predposledný dostupný rok	Posledný dostupný rok	Medziročný vývoj	Trend vývoja
3.1/4.1	Čas potrebný na začatie podnikania (v dňoch)	10dní (2016)	10dní (2017)	bez zmeny Neutrálny vývoj	
3.2/4.2	Náklady potrebné na začatie podnikania (v EUR)	225,- € (2016)	225,- € (2017)	bez zmeny Neutrálny vývoj	
3.3/4.3	Náklady na vymožitelnosť zmlúv (% nárokov)	30 % (2017)	30,6 % (2018)	+ 0,6 p. b. Negatívny vývoj	
3.4/4.4	Počet podnikateľských subjektov, ktoré využili služby JKM	186 718 (2016)	165 959 (2017)	-20 759 Negatívny vývoj	

Zdroj: SBA Fact Sheet 2018, 2017, Doing business 2018, 2017, MV

V rámci princípu č.3 MYSLIEŤ V MALOM a princípu č.4 ÚSTRETOVÁ SPRÁVA bola negatívna medziročná zmena zaznamenaná v oblasti vývoja ukazovateľa 3.3/4.3 Náklady na vymožitelnosť zmlúv (nárast o 0,6 p. b.) z hľadiska medziročného porovnania. Ukazovateľ 3.1/4.1 Čas potrebný na začatie podnikania a 3.2/4.2 nezaznamenal žiadnu medziročnú zmenu. Napriek miernemu medziročnému nárastu nákladov na vymožitelnosť zmlúv sa vo výslednom hodnotení princípu č.3 MYSLIEŤ V MALOM a č.4 ÚSTRETOVÁ SPRÁVA vyvíjal z pohľadu medziročných zmien neutrálne.

Tab. č. 18: Hodnotenie vybraných ukazovateľov v rámci princípu č.5 ŠTÁTNA POMOC a VEREJNÉ OBSTARÁVANIE

Princíp č.5 ŠTÁTNA POMOC a VEREJNÉ OBSTARÁVANIE					
P. č.	Ukazovateľ	Predposledný dostupný rok	Posledný dostupný rok	Medziročný vývoj	Trend vývoja
5.1	Priemerné oneskorenie platieb - verejné orgány	13 dní (2016)	3 dni (2017)	- 10 dní Pozitívny vývoj	
5.2	Hodnotenie vládnych podporných programov pre MSP (kvalita a stav)	2,6 (2016)	2 (2017)	- 0,6 Negatívny vývoj	
5.3	Percentuálny podiel podnikateľských subjektov žiadajúcich/využívajúcich verejnú podporu v období predchádzajúcich 12 mesiacov	5 % (2016)	6,3 % (2017)	+ 1,3 p. b. Pozitívny vývoj	
5.4	% podiel MSP na VO	70,7 % (2016);	88,9 % (2017)	+18, 2 p. b. Pozitívny vývoj	

Zdroj: SBA Fact Sheet, GEM NES, Flash Eurobarometer, ÚVO SR

Na rozdiel od predchádzajúceho vývoja medziročných zmien ukazovateľov princípu č.5 ŠTÁTNA POMOC a VEREJNÉ OBSTARÁVANIE došlo k priaznivej medziročnej zmene v rámci ukazovateľov 5.1 Priemerné oneskorenie platieb - verejné orgány (medziročný rozdiel 10 dní) a 5.4 % podiel MSP na VO (nárast podielu MSP o 18,2 p. b.). Vzhľadom k tomu, že došlo k zlepšeniu viacerých ukazovateľov, súhrnne sa princíp č.5 ŠTÁTNA POMOC a VEREJNÉ OBSTARÁVANIE vyvíjal medziročne pozitívne.

Tab. č. 19: **Hodnotenie vybraných ukazovateľov v rámci princípu č.6 PRÍSTUP K FINANCOVANIU**

Princíp č.6 PRÍSTUP K FINANCOVANIU					
P. č.	Ukazovateľ	Predposledný dostupný rok	Posledný dostupný rok	Medziročný vývoj	Trend vývoja
6.1	Celkové trvanie v dňoch na zaplatenie (počet dní)	26 dní (2016)	23 dní (2017)	- 3 dni Pozitívny vývoj	
6.2	Percentuálny podiel zamietnutých žiadostí o pôžičky a pôžičky, ktorých podmienky boli považované za neprijateľné	8,15 % (2016)	16,15 % (2017)	+ 8 p. b. Negatívny vývoj	
6.3	Ochota bánk poskytnúť pôžičku (% podiel respondentov, ktorí naznačili zhoršenie)	4,42 % (2016)	4,55 % (2017)	+ 0,13 p. b. Pozitívny vývoj	
6.4	Dostupnosť finančných zdrojov	2,91 (2016)	2,90 (2017)	-0,1 p. b. Negatívny vývoj	
6.5	Percentuálny podiel MSP, ktoré považujú granty alebo zvýhodnené úvery za relevantný zdroj svojho financovania	13,9 % (2016)	15,4 % (2017)	+ 1,5 p. b. Pozitívny vývoj	
6.6	Podiel MSP, ktoré využili verejné granty alebo zvýhodnené úvery ako zdroj svojho financovania v období predchádzajúcich 6 mesiacov	1,3 % (2016)	2,3 % (2017)	+ 1,0 p. b. Pozitívny vývoj	
6.7	Podiel MSP, vykazujúcich využívanie bankových úverov	18,2 % (2015)	18,9 % (2016)	+0,7 p. b. Pozitívny vývoj	
6.8	Objem (stav) bankových úverov MSP, v mld. EUR	13 523 (2016)	13 051 (2017)	- 472 mld. EUR Negatívny vývoj	
6.9	Podiel zlyhaných úverov MSP	8,1 % (2016)	6,67 % (2017)	- 1,43 p. b. Pozitívny vývoj	
6.10	Úroková miera bankových úverov MSP	3,1 % (2016)	3,0 % (2017)	- 0,1 p. b. Pozitívny vývoj	

Zdroj: SBA Fact Sheet 2018, 2017, GEM NES, Survey on the access to finance of enterprise

V porovnaní s predchádzajúcim zaznamenaným medziročným vývojom ukazovateľov v rámci princípu č. 6 PRÍSTUP K FINANCOVANIU bola zachytená pozitívna medziročná zmena vývoja ukazovateľa 6.3 Ochota bánk poskytnúť pôžičku (nárast o 0,13 p. b.). Menej priaznivou skutočnosťou bol medziročný nárast v rámci ukazovateľa 6.2 Percentuálny podiel zamietnutých žiadostí o pôžičky a pôžičky, ktorých podmienky boli považované za neprijateľné (o 8 p. b.), ako aj medziročný pokles objemu (stavu) bankových poskytnutých MSP v rámci ukazovateľa 6.8 Objem (stav) bankových úverov MSP (pokles o 472 mld. EUR). Z pohľadu hodnotenia medziročnej zmeny ukazovateľa 6.9 Podiel zlyhaných úverov MSP, 6.10 úroková miera bankových úverov MSP, ich vývoj bol pozitívny. Napriek tomu, že v porovnaní medziročných zmien vývoja sledovaných ukazovateľov došlo k menej priaznivému vývoju dvoch indikátorov, v celkovom hodnotení princípu č.6 PRÍSTUP K FINANCOVANIU dochádzalo ku kontinuálnemu pozitívnemu vývoju.

Tab. č. 20: Hodnotenie vybraných ukazovateľov v rámci princípu č.7 JEDNOTNÝ TRH

Princíp č.7 JEDNOTNÝ TRH					
P. č.	Ukazovateľ	Predposledný dostupný rok	Posledný dostupný rok	Medziročný vývoj	Trend vývoja
7.1	Počet nevydaných smerníc o jednotnom trhu (smernice, ktoré neboli oznámené alebo neboli transponované do vnútroštátnych právnych predpisov)	7 smerníc (2016)	5 smerníc (2017)	- 2 smernice Pozitívny vývoj	
7.2	Priemerné oneskorenie transpozície pri smerniciach po lehote splatnosti (v mesiacoch)	3,7 mesiaca (2016)	9,8 mesiaca (2017)	+ 6,1 mesiaca Negatívny vývoj	
7.3	Podiel vývozu MSP na celkovom vývoze do EÚ	31,2 % (2016)	30,2 % (2017)	-1 p. b. Negatívny vývoj	
7.4	Objem vývozu MSP do krajín EÚ v mil. Eur	16 425,6 (2016)	16 544,8 (2017)	+ 119,2 mil. Eur Pozitívny vývoj	
7.5	Podiel MSP vyvážajúcich do krajín EÚ z odvetvia priemyslu	8,4 % (2015)	7,7 % (2016)	-0,7 p. b. Negatívny vývoj	

Zdroj: SBA Fact Sheet 2018, 2017, ŠÚ SR, Eurostat

Z pohľadu medziročného vývoja ukazovateľov v rámci princípu č.7 JEDNOTNÝ TRH bola zaznamenaná priaznivá medziročná zmena vývoja ukazovateľa 7.1 Počet nevydaných smerníc o jednotnom trhu (pokles počtu nevydaných smerníc o 2 smernice). Ďalšou pozitívnou skutočnosťou bol pokračujúci pozitívny medziročný vývoj ukazovateľa 7.4 Objem vývozu MSP do krajín EÚ v mil. Eur. Menej priaznivou skutočnosťou bol pokračujúci rast priemerného oneskorenia transpozície pri smerniciach po lehote (o 6,1 mesiaca), ako aj klesajúci podiel MSP vyvážajúcich do krajín EÚ z odvetvia priemyslu (pokles o 0,7 p. b.). Zároveň bol zaznamenaný medziročný pokles podielu vývozu MSP na celkovom vývoze do EÚ (o 1 p. b.). V nadväznosti na menej priaznivý medziročný vývoj ukazovateľov, v hodnotení súhrnného princípu č.7 išlo o medziročné zhoršenie v rámci vývojovej tendencie.

Tab. č. 21: **Hodnotenie vybraných ukazovateľov v rámci princípu č.8 PODPORA INOVÁCIÍ a ROZVOJ ZRUČNOSTÍ PRE PODNIKANIE**

Princíp č.8 PODPORA INOVÁCIÍ a ROZVOJ ZRUČNOSTÍ PRE PODNIKANIE					
P. č.	Ukazovateľ	Predposledný dostupný rok	Posledný dostupný rok	Medziročný vývoj	Trend vývoja
8.1	Podiel MSP predávajúcich online	11,29 % (2016)	14,59 % (2017)	+ 3,3 p. b. Pozitívny vývoj	
8.2	Obrat z elektronického obchodu	10,52 % (2016)	12,16 % (2017)	+ 1,64 p. b. Pozitívny vývoj	
8.3	Percento IKT špecialistov v MSP	17,5 % (2016)	17,09 % (2017)	- 0,41 p. b. Negatívny vývoj	
8.4	Podiel podnikateľských subjektov v high-tech odvetviach	4,4 % (2016)	4,9 % (2017)	+0,5 p. b. Pozitívny vývoj	
8.5	Podiel inovujúcich MSP, ktoré získali verejnú finančnú podporu pre svoje inovačné aktivity	16,4 % (2012)	13,2 % (2014)	-3,2 p. b. Negatívny vývoj	
8.6	Podiel MSP v počiatočnom štádiu podnikania, ktorých ponúkaný produkt resp. služba je nová a jedinečná	25,90 % (2016)	29,24 % (2017)	+ 3,34 p. b. Pozitívny vývoj	
8.7	Podiel MSP vykonávajúcich inovačnú aktivitu	32,3 % (2012)	30,5 % (2014)	- 1,8 p. b. Negatívny vývoj	
8.8	Podiel MSP na high-tech vývoze	37,9 % (2016)	27,7 % (2017)	- 10,2 p. b. Negatívny vývoj	

Zdroj: SBA Fact Sheet 2018, 2017, Eurostat, GEM, Register organizácií ŠÚ SR

Na rozdiel od predchádzajúceho zaznamenaného medziročného vývoja ukazovateľov v rámci princípu č.8 PODPORA INOVÁCIÍ a ROZVOJ ZRUČNOSTÍ PRE PODNIKANIE bola zaznamenaná priaznivá medziročná zmena ukazovateľa 8.1 Podiel MSP predávajúcich online (nárast o 3,3 p. b.) a 8.2 Obrat z elektronického obchodu (nárast o 1,64 p. b.). Menej priaznivou medziročnou zmenou bol pokles percentuálneho podielu IKT špecialistov v MSP (pokles o 0,41 p. b.). Z pohľadu ukazovateľa 8.4 Podiel podnikateľských subjektov v high-tech odvetviach dochádza ku kontinuálnemu pozitívnemu medziročnému vývoju. Zároveň je zaznamenaná negatívna medziročná zmena ukazovateľa 8.8 Podiel MSP na high-tech vývoze (o 10,2 p. b.). Napriek priaznivému medziročnému vývoju viacerých ukazovateľov, sa v súhrnnom hodnotení princíp č.8 PODPORA INOVÁCIÍ a ROZVOJ ZRUČNOSTÍ PRE PODNIKANIE vyvíjal neutrálne.

Tab. č. 22: **Hodnotenie vybraných ukazovateľov v rámci princípu č.9 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE**

Princíp č.9 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE					
P. č.	Ukazovateľ	Predposledný dostupný rok	Posledný dostupný rok	Medziročný vývoj	Trend vývoja
9.1	(%) MSP, ktoré profitovali z opatrení na podporu verejnosti pre svoje aktivity zamerané na efektívne využívanie zdrojov	52 % (2015)	43 % (2017)	-9 p. b. Negatívny vývoj	
9.2	(%) MSP, ktoré prijali opatrenia na efektívne využívanie zdrojov	90 % (2015)	84 % (2017)	- 6 p. b. Negatívny vývoj	
9.3	(%) MSP, ktoré ponúkajú ekologické výrobky alebo služby	34 % (2015)	30 % (2017)	- 4 p. b. Negatívny vývoj	
9.4	% enviro výdavkov na celkových verejných výdavkoch	1,0 % (2015)	0,7 % (2016)	- 0,3 p. b. Negatívny vývoj	
9.5	% podiel zeleného z celkového verejného obstarávania vo väzbe na počet zákaziek za kalendárny rok	6,4 % (2015)	3,5 % (2016)	- 2,9 p. b. Negatívny vývoj	
9.6	% podiel zeleného z celkového verejného obstarávania vo väzbe na hodnotu uskutočnených zákaziek za kalendárny rok	23,3 % (2015)	7,9 % (2016)	- 15,4 p. b. Negatívny vývoj	
9.7	Eko-inovačný index	79 % (2016)	74 % (2017)	- 5 p. b. Negatívny vývoj	
9.8	% podiel spotreby OZE	12,9 % (2015)	12,0 % (2016)	-0,9 p. b. Negatívny vývoj	
9.9	Emisie CO z priemyselnej výroby [t]	129 429,9029 (2014)	127 993,7956 (2015)	-1 436,1073 [t] Pozitívny vývoj	
9.10	% podiel inovačných podnikov s prínosom pre životné prostredie	51 % (2012-2014)	51 % (2012-2014)	bez zmeny Neutrálny vývoj (údaje neboli aktualizované v čase)	

Zdroj: SBA Fact Sheet 2018, 2017, Eurostat, European Environment Agency, Slovenská agentúra životného prostredia, ENVIROPORAL

Z hľadiska sledovania medziročných zmien v rámci princípu č.9 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE bol zaznamenaný negatívny vývoj ukazovateľov 9.1 (%) MSP, ktoré profitovali z opatrení na podporu verejnosti pre svoje aktivity zamerané na efektívne využívanie zdrojov (o 9 p. b.) a 9.2 (%) MSP, ktoré prijali opatrenia na efektívne využívanie zdrojov (o 6 p. b.). Z hľadiska hodnotenia celkového vývoja, princíp č. 9 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE v sledovanom období vykazoval v dôsledku nepriaznivej medziročnej zmeny kontinuálny negatívny vývoj.

Tab. č. 23: **Hodnotenie vybraných ukazovateľov v rámci princípu č.10 INTERNACIONALIZÁCIA**

Princíp č.10 INTERNACIONALIZÁCIA					
P. č.	Ukazovateľ	Predposledný dostupný rok	Posledný dostupný rok	Medziročný vývoj	Trend vývoja
10.1	Podiel vývozu MSP na celkovom vývoze mimo EÚ	16,4 % (2016)	16,2 (2017)	- 0,2 p. b. Negatívny vývoj	
10.2	Vplyv regulácií na FDI (priame zahraničné investície) (1 = veľmi vysoký, 7 = veľmi nízky)	5,5 (2016)	5,5 (2017)	bez zmeny Neutrálny vývoj	
10.3	Efektívnosť colného odbavovacieho procesu (1 = veľmi nízka, 5 = veľmi vysoká)	4,4 (2016)	4,5 (2017)	+0,1 Pozitívny vývoj	
10.4	Objem vývozu MSP do krajín mimo EÚ v mil. Eur	1 532,10 (2016)	1 604 ,6 (2017)	+ 72,5 mil. EUR Pozitívny vývoj	
10.5	Podiel MSP vyvážajúcich do krajín mimo EÚ z odvetvia priemyslu	1,8 % (2015)	1,81 % (2016)	+0,01 p. b. Pozitívny vývoj	

Zdroj: ŠÚ SR, The Global Competitiveness Report 2016–2017, The Global Competitiveness Report 2017–2018, Eurostat

Na rozdiel od predchádzajúceho zaznamenaného medziročného vývoja ukazovateľov v rámci princípu č. 10 INTERNACIONALIZÁCIA bola zaznamenaná priaznivá medziročná zmena ukazovateľa 10.4 Objem vývozu MSP do krajín mimo EÚ v mil. Eur (+72,5 mil. Eur) a 10.5 Podiel MSP vyvážajúcich do krajín mimo EÚ z odvetvia priemyslu (+0,01 p. b.). V nadväznosti na priaznivý vývoj sledovaných ukazovateľov, v hodnotení súhrnného princípu č. 10 išlo o medziročné zlepšenie v rámci trendu vývoja.

Zhrnutie súčasného vyhodnotenia navrhovaného rámca ukazovateľov SBA Fact Sheet za Slovensko

Ako naznačujú zistenia prezentované v časti Hodnotenia jednotlivých princípov SBA na Slovensku zo strany Slovak Business Agency, v princípoch, ako je „PODNIKANIE“, „DRUHÁ ŠANCA“ a „PRÍSTUP k FINANCOVANIU“ dochádza ku kontinuálnemu pozitívnemu medziročnému vývoju. V oblasti „ŠTÁTNA POMOC a VEREJNÉ OBSTARÁVANIE“ dochádzalo v hodnotenom období k priaznivému medziročnému vývoju. Naopak, princíp „Životné prostredie“ sa vyvíja kontinuálne negatívne a princíp „JEDNOTNÝ TRH“ zaznamenal medziročný nepriaznivý vývoj. Uvedené skutočnosti vyplývajú z posúdenej situácie, pri ktorej sa na súhrnné hodnotenie využila kombinácia relevantných ukazovateľov, ktoré priamo súvisia s vývojom v rámci jednotlivých princípov

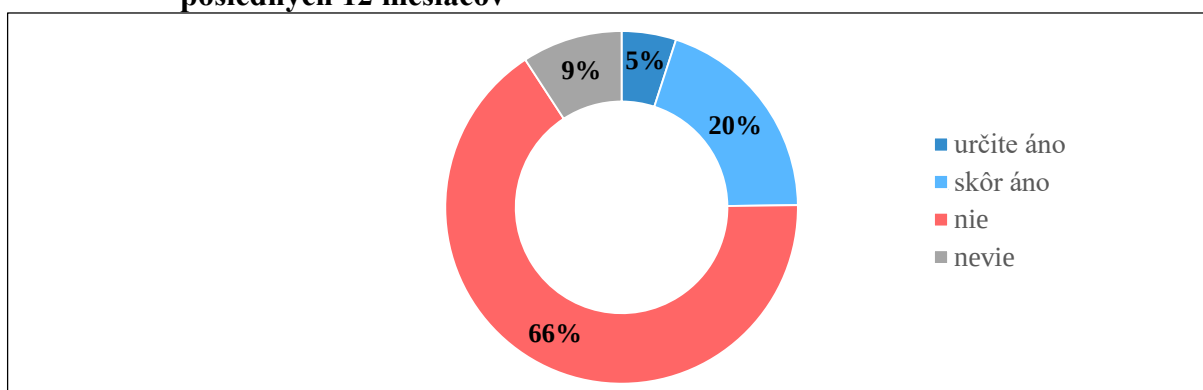
5.4 Výsledky prieskumu k uplatňovaniu princípov SBA

V rámci problematiky uplatňovania princípov SBAfE sa v praxi uplatňuje viacero výskumných prístupov a metodík. Medzi najintenzívnejšie používané patria kvantitatívne prieskumy, vďaka ktorým možno získať detailnejší pohľad na jednotlivé oblasti a špecifiká podnikateľského prostredia. Práve **monitorovanie situácie v oblasti jednotlivých princípov SBAfE a hodnotenie ich uplatňovania v praxi bolo hlavným cieľom reprezentatívneho kvantitatívneho prieskumu**, ktorý realizovala Slovak Business Agency medzi predstaviteľmi malých a stredných podnikov, vrátane fyzických osôb – podnikateľov.

Dotazníkový prieskum bol realizovaný formou telefonických rozhovorov v mesiacoch august a september 2018 na celkovej vzorke **1000 malých a stredných podnikateľov**. Respondenti prieskumu boli predstavitelia podnikateľských subjektov s rozhodovacou právomocou, teda majitelia firiem, generálni riaditelia, výkonní riaditelia alebo kompetentní pracovníci poverení odpovedať na otázky zodpovednou osobou vo firme s rozhodovacou právomocou. V nasledujúcej časti sú prezentované najdôležitejšie zistenia vyplývajúce z prieskumu.

Zástupcovia oslovených malých a stredných podnikov hodnotia podmienky na podnikanie, ktoré boli na Slovensku vytvorené za obdobie posledných 12 mesiacov, menej pozitívne. **Celkovo štvrtina respondentov (25 %) vníma vytvorené podmienky pozitívne**. Približne až dve tretiny (66 %) zástupcov MSP vyjadrilo nespokojnosť s vytvorenými podmienkami na podnikanie.

Graf č. 12: **Vytvorenie vhodných podmienok pre podnikanie na Slovensku v priebehu posledných 12 mesiacov**

Zdroj: SBA

Z externých podmienok mal na rozvoj podnikania najpriaznivejší vplyv najmä **rastúci dopyt po produktoch a službách na Slovensku a jednotnom trhu EÚ (46 %)**. Výsledky zároveň naznačujú, že na rozvoj priaznivo vplýval aj celkový makroekonomický vývoj (30 %) a vzdelanostná úroveň a dostupnosť pracovnej sily (19 %). Menej priaznivý vplyv na rozvoj podnikania MSP mala existujúca podpora z verejných zdrojov (13 %) a politická situácia na Slovensku (16 %). Takmer pätina opýtaných sa nevedela vyjadriť.

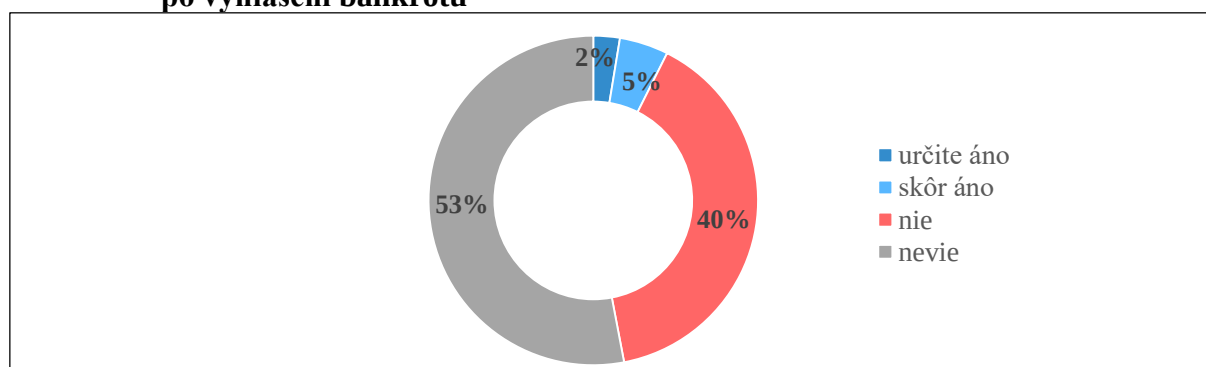
Graf č. 13: Externé podmienky priaznivo vplyvajúce na rozvoj podnikania

Zdroj: SBA. Pozn.: respondenti mali možnosť vybrať viacero odpovedí.

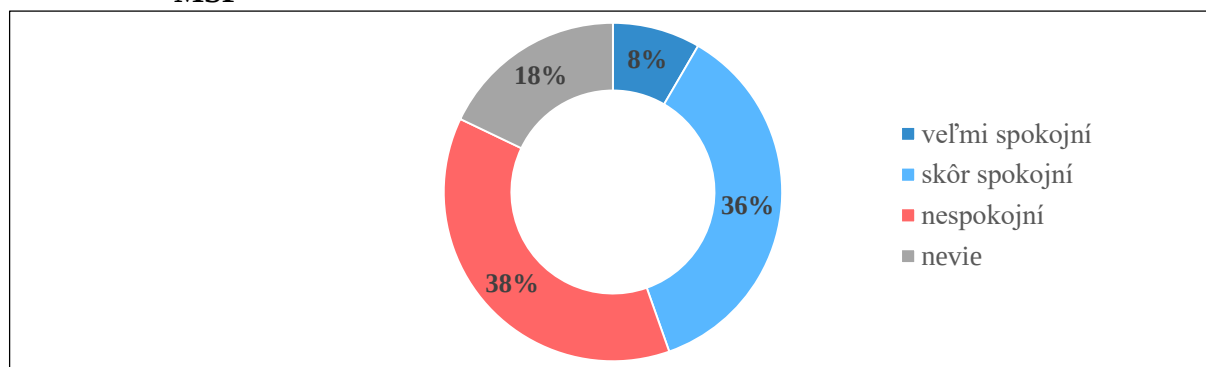
Zmeny, ktoré sa udiali v oblasti zjednodušenia podmienok pri znovu začatí podnikania po vyhlásení bankrotu (za uplynulých 12 mesiacov) vníma pozitívne len 7 % zástupcov MSP. Naopak, až 40 % MSP si nemyslí, že sa v tejto oblasti realizovali významnejšie zmeny, ktoré by prispeli k zlepšeniu podmienok. Viac ako polovica respondentov nevedela zaujať jasné stanovisko, keďže až 68 % zo všetkých oslovených MSP doposiaľ nemalo žiadnu skúsenosť s bankrotom. Tí zástupcovia MSP, ktorí už mali skúsenosť s bankrotom, označujú za najväčšie prekážky opätovného začatia podnikania hlavne legislatívnu náročnosť (11 %) a náklady spojené s novým rozbehom podnikania (10 %).

Graf č. 14: Názory na zlepšenie podmienok pre podnikateľov pri znovu začatí podnikania po vyhlásení bankrotu

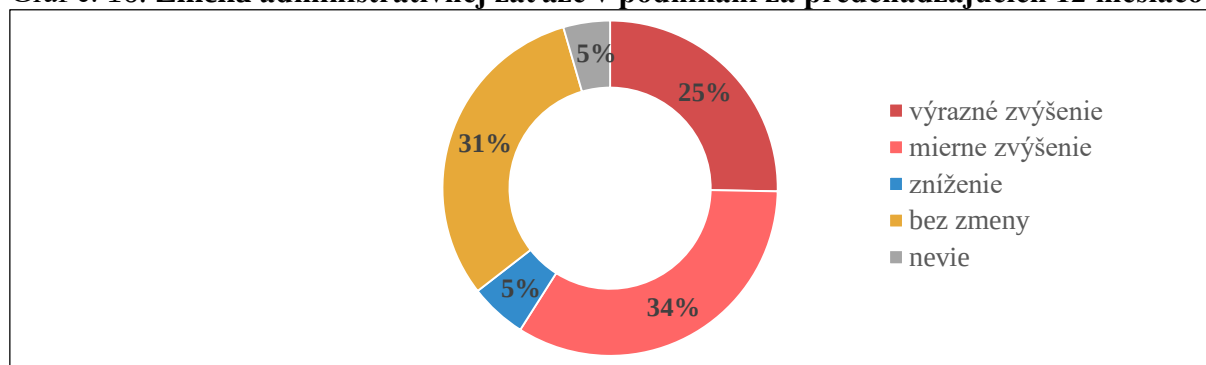
Zdroj: SBA

Pozitívny postoj oslovených MSP sa odráža na hodnotení prístupu subjektov verejnej správy k potrebám a záujmom MSP. **Spokojnosť s prístupom verejnej správy za posledných 12 mesiacov vyjadrilo celkovo 44 % respondentov.** Veľmi spokojných zástupcov MSP však bolo len 8 %. Dalších 38 % MSP nebolo spokojných s prístupom subjektov verejnej správy k ich potrebám. Jasnejšie stanovisko nevedelo zaujať 18 % podnikateľských subjektov.

Graf č. 15: **Spokojnosť s prístupom subjektov verejnej správy k potrebám a záujmom MSP**

Zdroj: SBA

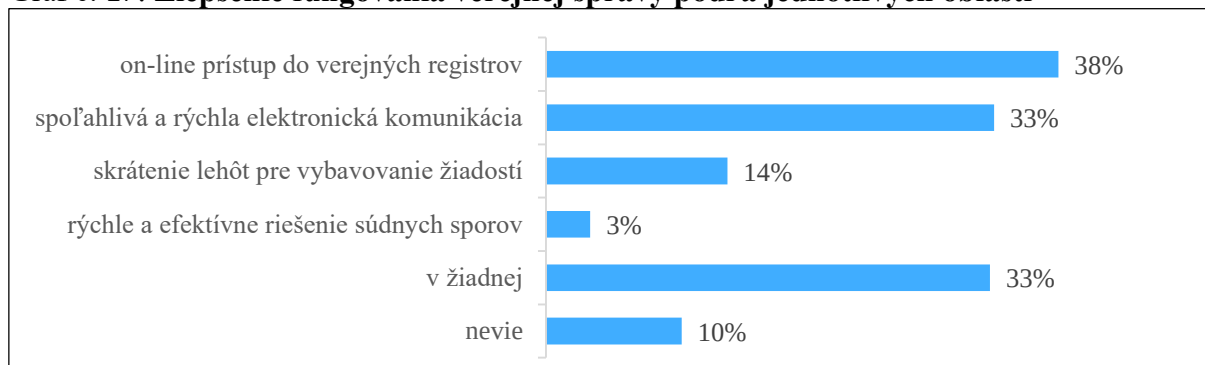
Na Slovensku sa aj naďalej nedarí v riešení problému administratívnej záťaže, ktorá súvisí s podnikaním. Hodnotenie zástupcov MSP vyznieva pomerne negatívne, pričom len 5 % oslovených sa vyjadrilo, že v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov došlo k zníženiu administratívnej záťaže pre podnikateľov. Naopak, **nárast administratívnej záťaže zaznamenala väčšina respondentov** (59 %), pričom štvrtina (25 %) má z obdobia predchádzajúcich 12 mesiacov skúsenosť s výrazným zvýšením administratívy a približne tretina (34 %) s miernym nárastom. Necelá tretina respondentov (31 %) nepocítila v tejto problematike žiadne podstatnejšie zmeny.

Graf č. 16: **Zmena administratívnej záťaže v podnikaní za predchádzajúcich 12 mesiacov**

Zdroj: SBA

Z postojov oslovených MSP vyplýva pozitívny posun k zlepšeniu fungovania verejnej správy vo vzťahu k malým a stredným podnikateľom. V súlade s prebiehajúcim procesom informatizácie verejnej správy **došlo za posledných 12 mesiacov k zlepšeniu elektronických služieb**. Podľa 38 % respondentov sa zlepšenie prioritne týka on-line prístupu do verejných registrov a 33 % MSP zaznamenalo progres v elektronickej komunikácii, ktorá je čoraz rýchlejšia a spoľahlivejšia. Len 3 % z oslovených malých a stredných podnikateľov ocenilo zlepšenie fungovania verejnej správy v oblasti rýchlejšieho a efektívnejšieho riešenia súdnych sporov. Žiadne zlepšenie nezaznamenala tretina (33 %) zástupcov MSP.

Graf č. 17: Zlepšenie fungovania verejnej správy podľa jednotlivých oblastí

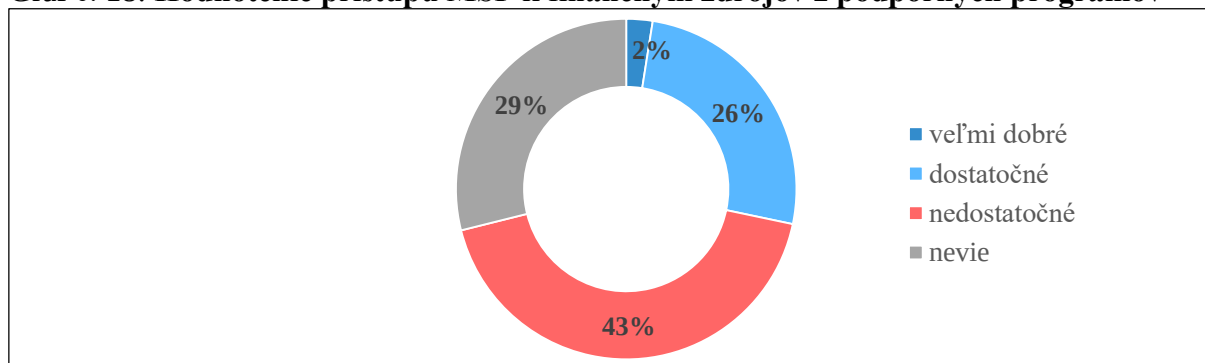

Zdroj: SBA. Pozn.: respondenti mali možnosť vybrať viacero odpovedí.

V procese verejného obstarávania pociťuje 82 % z oslovených MSP určité znevýhodnenie oproti veľkým spoločnostiam. **Najčastejší problém majú MSP so zložitou administratívnymi postupov spojených s procesom verejného obstarávania (46 %).** Žiadne znevýhodnenie voči veľkým spoločnostiam deklaruje 18 % respondentov.

Len **2 % malých a stredných podnikateľov hodnotilo možnosti získať finančné zdroje z podporných programov pre podnikanie ako veľmi dobré.** Ďalších **26 %** oslovených podnikateľov vnímalo tieto možnosti **ako dostatočné.** Respondenti najčastejšie hodnotili možnosti na získanie finančnej podpory ako nedostatočné (43 %). Až 29 % oslovených MSP sa však k otázke nevedelo vyjadriť. Podľa **28 % respondentov sa v priebehu posledných 12 mesiacov zlepšil prístup MSP k externým zdrojom financovania.** Opačný názor zastáva približne polovica zástupcov MSP (51 %). K otázke nevedelo zaujať jasné stanovisko 21 % opýtaných.

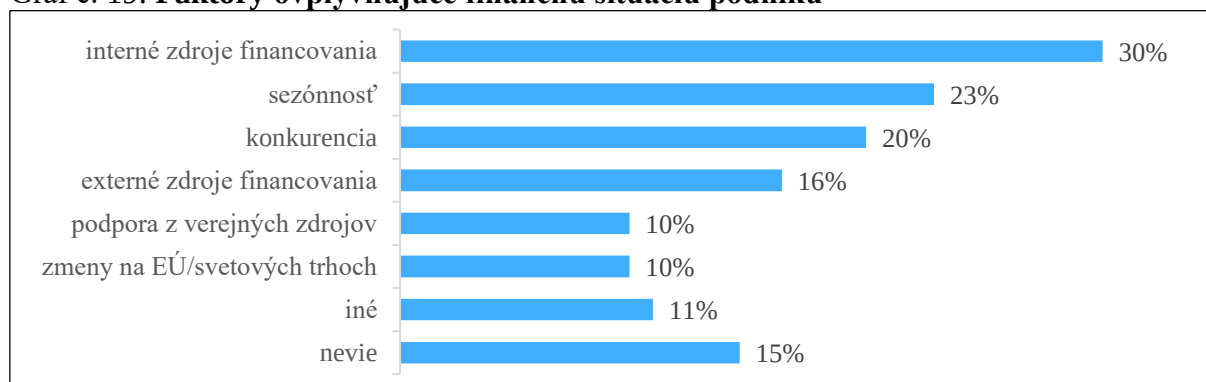
Graf č. 18: Hodnotenie prístupu MSP k finančným zdrojom z podporných programov

Zdroj: SBA

Za obdobie posledných 12 mesiacov ovplyvňovali finančnú situáciu malých a stredných podnikov na Slovensku viaceré faktory. Zástupcovia oslovených MSP sa najčastejšie zhodli, že **finančnú situáciu ich podnikov najviac ovplyvnili interné zdroje financovania (30 %), sezónnosť (23 %), konkurencia (20 %) a externé zdroje financovania (16 %).** Menej významný vplyv predstavovala podpora z verejných zdrojov a zmeny na EÚ, resp. svetových trhoch (v oboch prípadoch 10 %).

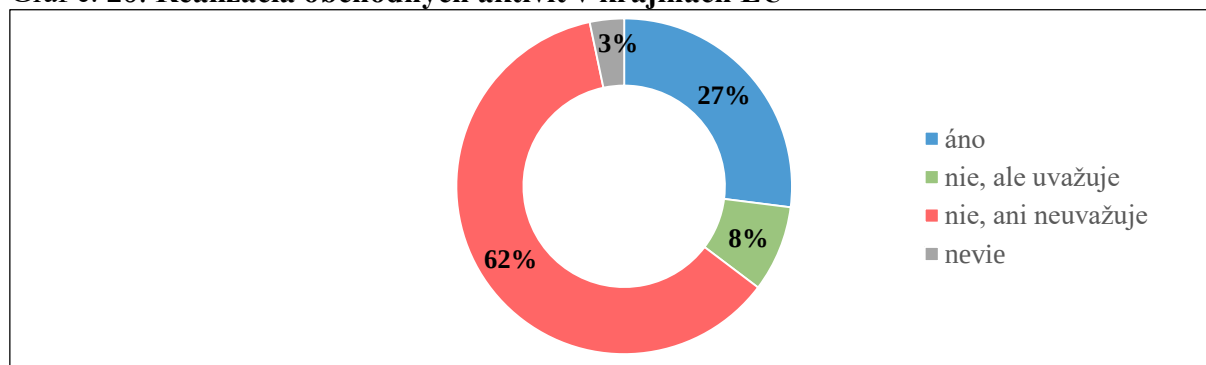
Graf č. 19: Faktory ovplyvňujúce finančnú situáciu podniku

Zdroj: SBA. Pozn.: respondenti mali možnosť vybrať viacero odpovedí.

Za obdobie predchádzajúcich 12 mesiacov **realizovalo svoje obchodné aktivity v krajinách Európskej únie 27 % MSP** zapojených do prieskumu. Ďalších 8 % respondentov obchodné aktivity na území jednotného trhu EÚ nerealizovalo, ale o tejto možnosti uvažuje. Nízkú aktivitu MSP v zahranično-obchodných aktivitách potvrdzuje aj 62 % z oslovených MSP, ktoré obchodné aktivity v krajinách EÚ nerealizovali a ani o tom v budúcnosti neuvažujú. Z tých malých a stredných podnikov, ktoré realizovali svoje obchodné aktivity na jednotnom trhu EÚ, využilo verejnú podporu sumárne 62 %. **Spokojnosť s úrovňou verejnej podpory pre rozvoj zahranično-obchodných aktivít v rámci vnútorného trhu EÚ vyjadrilo v prieskume 28 % oslovených MSP.** Naopak, nespokojnosť s poskytnutou podporou prezentovala takmer štvrtina respondentov (24 %). K predmetnej téme sa nevedelo vyjadriť 10 % MSP.

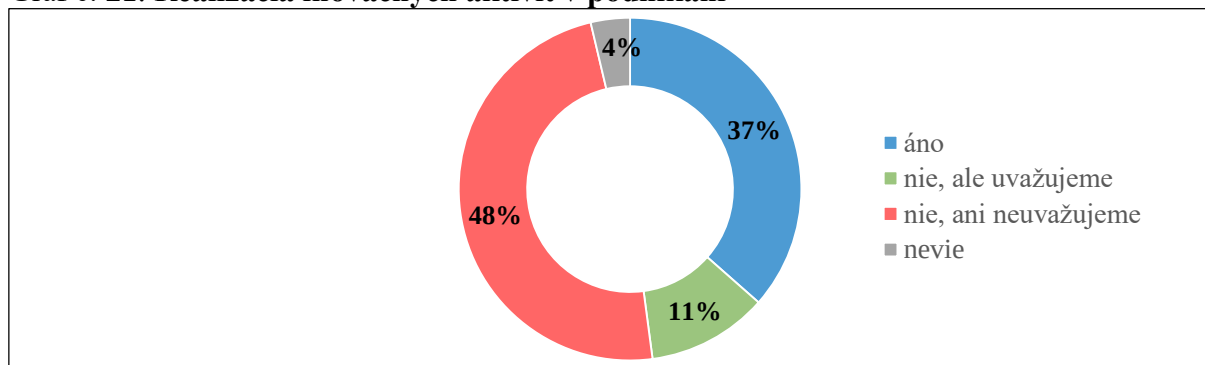
Graf č. 20: Realizácia obchodných aktivít v krajinách EÚ

Zdroj: SBA

Za jeden z kľúčových prvkov ďalšieho rozvoja podnikov sa v súčasnosti pokladá zavádzanie inovácií. Z výsledkom prieskumu vyplýva, že **37 % z oslovených MSP realizovalo v predchádzajúcich 12 mesiacoch určité inovačné aktivity.** Ďalších 11 % MSP nerealizovalo v rovnakom čase žiadne inovačné aktivity, ale s perspektívou najbližších rokov uvažujú aj o takejto možnosti. Takmer polovica respondentov (48 %) za posledných 12 mesiacov neinovovala a ani o tom neuvažuje, čo môže mať v budúcnosti významný dopad na konkurencieschopnosť a rozvoj tejto skupiny podnikateľských subjektov. **Pri inovačných aktivitách boli oslovení podnikatelia v prevažnej miere (51 %) spokojní s úrovňou spolupráce s inými subjektmi,** ako napr. ústredné orgány štátnej správy, výskumné inštitúcie alebo univerzity.

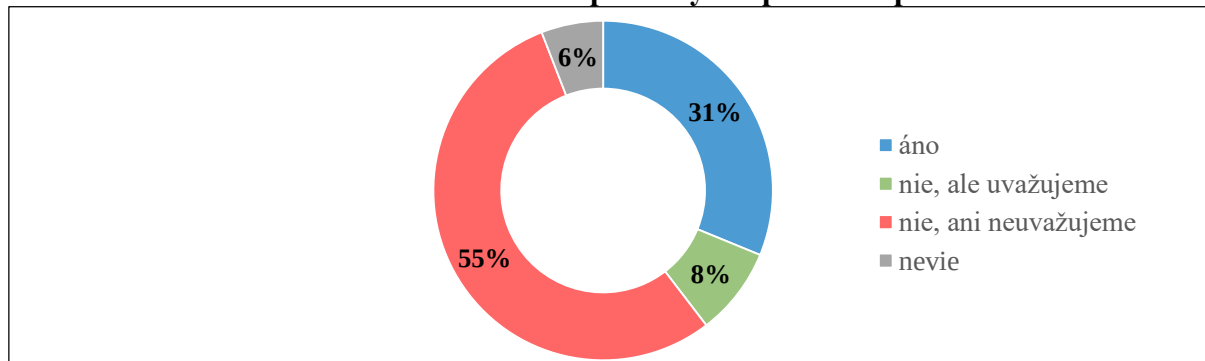
Graf č. 21: Realizácia inovačných aktivít v podnikaní

Zdroj: SBA

Realizovanie **environmentálne zodpovedných opatrení** (napr. environmentálne manažérstvo, eco-labeling a iné) mierne zaostáva za inovačnými aktivitami MSP na Slovensku. Podľa výsledkov prieskumu, takého opatrenia **realizovala necelá tretina** (31 %) z opýtaných MSP. Len 8 % MSP, ktoré počas predchádzajúcich 12 mesiacov nerealizovali environmentálne zodpovedné opatrenia uvažujú nad ich realizáciou v budúcnosti. Väčšina zástupcov oslovených MSP (55 %) nerealizovala ani neplánuje realizáciu tohto typu aktivít v ich podnikaní. Zo skupiny oslovených malých a stredných podnikov, ktoré realizovali environmentálne zodpovedné opatrenia, využilo verejnú podporu sumárne 77 %. **V prípade 32 % MSP bola úroveň verejnej podpory pri realizovaní týchto aktivít hodnotená pozitívne.** Rovnaký podiel respondentov vyjadril nespokojnosť s úrovňou poskytnutej podpory. Ďalších 13 % nevedelo zaujať jednoznačné stanovisko.

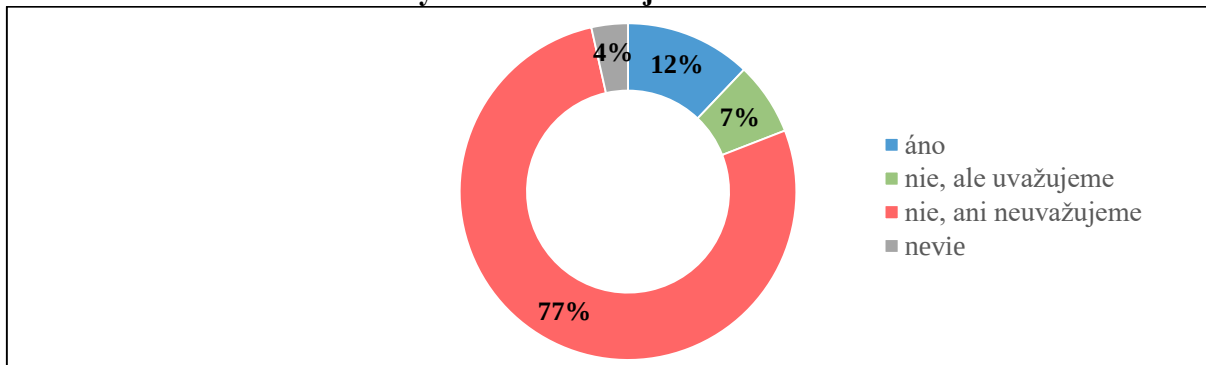
Graf č. 22: Realizácia environmentálne zodpovedných opatrení v podnikaní

Zdroj: SBA

V priebehu posledných 12 mesiacov **realizovalo obchodné aktivity** (napr. export, investície, franchising, e-commerce) **v krajinách mimo EÚ len 12 % z oslovených MSP.** O realizácii obchodných aktivít mimo jednotný trh EÚ uvažuje ďalších 7 % malých a stredných podnikov zo Slovenska, ktoré tieto aktivity nevykonávali v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov. Takmer tri štvrtiny (77 %) MSP nerealizovalo žiadne obchodné aktivity s krajinami mimo EÚ a ani o nich v blízkej budúcnosti neuvažuje. V rámci skupiny malých a stredných podnikov, ktoré počas posledných 12 mesiacov realizovali obchodné aktivity mimo vnútorný trh EÚ, využilo verejnú podporu 60 %. **Podiel spokojných a nespokojných MSP s úrovňou získanej verejnej podpory bol približne rovnaký** (24 % spokojných a 25 % nespokojných MSP). Ďalších 11 % zástupcov malých a stredných podnikov sa k predmetnej oblasti nevedelo jednoznačne vyjadriť.

Graf č. 23: Realizácia obchodných aktivít v krajinách mimo EÚ

Zdroj: SBA

6. Best practices prijatých iniciatív v rámci iných členských krajín EÚ

V tejto kapitole sú uvedené činnosti štátnych inštitúcií a verejno-súkromných partnerstiev v iných členských štátoch EÚ, ktoré uplatňujú osvedčené postupy, ktoré sa ukázali ako úspešné pri implementácii princípov SBAfE na zlepšenie podnikateľského prostredia malých a stredných podnikov, v ktorých Slovensko vykazuje dlhodobu negatívne hodnotenie zo strany Európskej komisie. Európska komisia vyzýva členské štáty EÚ, aby sa navzájom učili. Ako inšpirácia môžu slúžiť nasledovné opatrenia:

Tab. č. 24: Princíp Druhá šanca - Best practices v rámci členských krajín EÚ

Druhá šanca	
Štáty	Prijaté opatrenia
Rakúsko	"Insolvenzrechtsänderungsgesetz 2017" (IRÄG 2017) zmenil a doplnil zákon o konkurze. Najdôležitejším prijatým opatrením bolo skrátenie dĺžky konania zo 7 na 5 rokov s následným odpustením dlhu a zrušenie minimálnej kvóty vo výške 10%.
Maďarsko	Zrýchlená reštrukturalizácia a druhá šanca ("Új csődtörvény a vállalkozások második esélyének elősegítése érdekében") – zákon zaviedol nové zjednodušené postupy pri reštrukturalizácii podnikov a novú platformu elektronickej správy, ktorá uľahčí spoločnostiam zvládnuť administratívne aspekty reštrukturalizácie.
Malta	Zákon "Act XI of 2017" - zmeny zavedené zákonom zahŕňajú: - vymenovanie osobitného kontrolóra, - využívanie sprostredkovateľa medzi veriteľmi a spoločnosťou, - zavedenie koncepcie tried veriteľov, - ustanovenia zákona na uľahčenie financovania a zlepšenie likvidity.

Zdroj: SBA Fact Sheet 2018

Tab. č. 25: Princíp Ústretová správa - Best practices v rámci členských krajín EÚ

Ústretová správa	
Štáty	Prijaté opatrenia
Belgicko	"My Enterprise" (myenterprise.be) je bezplatný nástroj dostupný podnikateľom kedykoľvek z akéhokoľvek sieťového počítača, tabletu alebo smartphonu. Na prístup k nástroju podnikateľa potrebujú buď elektronicú identifikačnú kartu a čítačku kariet, alebo token. Tento nástroj umožňuje dodávateľom a nezávislým orgánom okamžitý prístup k informáciám spoločnosti (t.j. kontaktné údaje, číslo bankového účtu, údaje o reprezentantoch spoločnosti, obchodných aktivitách atď.) z The Crossroads Bank for Enterprises (CBE). Podnikatelia musia iba jednorázovo poskytnúť svoje údaje spoločnosti CBE prostredníctvom služby "My Enterprise". Veľa informácií registrovaných v CBE je verejná, čo znamená, že každý, vrátane potenciálnych zákazníkov si môže prehliadnuť informácie o činnosti spoločnosti https://economie.fgov.be/fr/themes/entreprises/banque-carrefour-des/my-enterprise
Portugalsko	- "Abolish +" (Revoga +) zjednodušuje súčasný právny rámec najmä prostredníctvom zrušenia 2 270 právnych dekrétov schválených vládou medzi rokmi 1975 a 1980, ktoré neboli výslovne zrušené a v praxi sa stali zastaranými. - Nová "Online certifikácia MSP" posilňuje kontrolu a monitorovanie informácií poskytovaných počas procesu certifikácie mikropodnikov a MSP. - "Podnikový priestor" (Espaço Empresa) je službou one-stop-shop pre podnikateľov, ktorí chcú získať prístup k službám a/alebo získať informácie súvisiace s výkonom hospodárskej činnosti a životným cyklom ich spoločnosti. - Ministerstvo financií prijalo opatrenie týkajúce sa zúčtovania platieb medzi daňovými poplatníkmi a štátom za účelom zníženia čakacej doby MSP na úhradu zo strany štátnych inštitúcií. - "Simplex + 2017" - zastrešujúci program pre administratívne a legislatívne zjednodušenie a modernizáciu všetkých oblastí verejnej správy.

Zdroj: SBA Fact Sheet 2018

Tab. č. 26: **Princíp Jednotný trh - Best practices v rámci členských krajín EÚ**

Jednotný trh	
Štáty	Prijaté opatrenia
Dánsko	(E-handelscenter til eksportfremme gennem e-handel til SMV'ere) - vytvorilo sa centrum elektronického obchodu na podporu vývozu. Centrum bolo založené v spolupráci s ministerstvom zahraničných vecí. MSP budú podporované prostredníctvom poradenských služieb v špecifických oblastiach, ako sú platby, distribúcia a informácie o právnych systémoch v konkrétnych krajinách.
Slovinsko	BRIS – vytvoril sa národný uzol systému prepojenia obchodných registrov. Systém BRIS je navrhnutý tak, aby spájal národné obchodné registre jednotlivých členských krajín. Spojenie slovinského obchodného registra s registrami v iných členských štátoch EÚ a EHP poskytuje rýchly a jednoduchý prístup k údajom a informáciám o podnikateľských subjektoch so sídlom v iných členských štátoch. Vytvorenie jediného komunikačného kanálu môže zrýchliť proces cezhraničných fúzií a zriadenie nových pobočiek zahraničných spoločností. Systém bol zriadený agentúrou AJPes v úzkej spolupráci s ministerstvom pre hospodársky rozvoj a ministerstvom spravodlivosti.

Zdroj: SBA Fact Sheet 2018

Tab. č. 27: **Princíp Podpora inovácií a rozvoj zručností pre podnikanie - Best practices v rámci členských krajín EÚ**

Podpora inovácií a rozvoj zručností pre podnikanie	
Štáty	Prijaté opatrenia
Írsko	- "Knowledge Development Box" z roku 2017 poskytuje stimuly pre inovácie tým, že uplatňuje nižšiu sadzbu dane z príjmov právnických osôb. Prostredníctvom tejto schémy môžu írske MSP platiť daň vo výške iba 6,25% zo ziskov plynúcich z ich vynálezov, ktoré sú výsledkom činností v oblasti výskumu a vývoja, namiesto 12,5%. - Vytvoril sa zrýchlený inovačný fond, ktorý podnikom poskytuje rýchly prístup k finančným prostriedkom až do výšky 50% na podporu financovania inovácií na projekty zamerané na vývoj produktov, procesov alebo služieb až do výšky 300 000,- Eur. Jeho cieľom je pomôcť spoločnostiam reagovať rýchlejšie na trhové príležitosti a výzvy vrátane tých, ktoré súvisia s Brexitom, a maximalizovať vývoz. Hlavnými prínosmi grantu sú jednoduché postupy pri podávaní žiadostí a krátky čas medzi podaním žiadosti a jej schválením. - Nástroj na audit zručností uľahčuje zamestnávateľom identifikáciu ich potrieb v oblasti zručností. Nástroj a sprievodná pomoc sú súčasťou podporného balíka pre zamestnávateľov, ktorý sa realizuje prostredníctvom iniciatívy "zručností pre rast". Cieľom je zvýšiť kvalitu a kvantitu údajov o potrebách zručností v jednotlivých podnikoch a zlepšiť spoluprácu medzi podnikateľmi, poskytovateľmi vzdelávania a odbornej prípravy. - Séria workshopov zameraných na zručnosti organizovaných spoločnosťou Enterprise Ireland pomáha spoločnostiam strategicky zhodnotiť zručnosti, ktoré potrebujú na rozvoj svojich spoločností. Tieto workshopy sú súčasťou podporného balíka v rámci iniciatívy zručností pre rast, ktorú spoločne podali Enterprise Ireland a ministerstvo školstva.
Maďarsko	- prostredníctvom siete Enterprise Europe Network (EEN) bol poskytnutý "Inovačný prieskum a poradenstvo v oblasti inovácií H2020, mentoring pre malé a stredné podniky" (Innovációs felmérés és H2020 innovációs tanácsadás, mentorálás kkv-készére). Tento bezplatný inovačný prieskum pre spoločnosti pomáha identifikovať silné a slabé stránky v oblasti ich kapacity a procesov riadenia inovácií s dôrazom na ich zlepšenie.

Zdroj: SBA Fact Sheet 2018

Tab. č. 28: **Princíp Internacionalizácia – podpora vstupu MSP na trhy mimo EÚ - Best practices v rámci členských krajín EÚ**

Internacionalizácia – podpora vstupu MSP na trhy mimo EÚ	
Štáty	Prijaté opatrenia
Maďarsko	- HNTH vyvinula a zaviedla online platformu na odbornú prípravu malých a stredných podnikov, ktoré sa zaujímajú o internacionalizáciu a rozširovanie svojho pôsobenia do zahraničia, v rámci e-learningovej služby pre exportné MSP (Export-Academy, krok za krokom) pre vyvážajúce MSP (Exportakadémia lépésről lépésre e-learning szolgáltatás kkv-knak) vzdelávacie kurzy (vrátane on-line) a semináre poskytujú informácie o tom, ako obchodovať na trhoch mimo EÚ. Táto služba poskytuje moderné formy tzv. "zmiešaného učenia", ktoré kombinuje školenie na mieste a on-line kurzy. - "ScaleMeUp Hungary" (ScaleMeUp Magyarország), ktoré implementuje HNTH EEN, pomáha maďarským MSP stať sa konkurencieschopnými a schopnými vyvážať svoje tovary a služby. Vybrané spoločnosti dostávajú individuálne, podnikateľské poradenstvo a poradenstvo na exportných trhoch.
Litva	- Sprievodca exportom je kontaktným miestom pre informácie o prioritných trhoch Litvy. Portál obsahuje aktuálne informácie o regulačných povinnostiach, možnostiach financovania a informáciách o vstupe na trh, o udeľovaní licencií a povolení a o možných prekážkach vstupu na daný trh. - InoConnect pomáha MSP zúčastňovať sa na medzinárodných podujatiach za účelom vytvárania partnerstiev v oblasti výskumu, vývoja a inovácií, ktoré riadi sieť Enterprise Europe Network (EEN). Cestovné náklady oprávnených žiadateľov na sprostredkované podujatia EEN a iné iniciatívy v oblasti VaVaI môžu byť dotované až do výšky 10 000,- Eur. - Expo Consultant LT podporuje poskytovanie poradenských služieb pre MSP do 3 rokov od ich vzniku v oblasti exportu a medzinárodnej spolupráce. Opatrenie má formu "konzultačného poukazu", t.j. poskytnú danej firme prístup k poradenským službám konzultantov registrovaným v databáze národnej siete konzultantov až do výšky 4 000,- Eur.

Zdroj: SBA Fact Sheet 2018

7. Záver

Slovensko patrí medzi krajiny, v ktorých je podnikateľské prostredie z hľadiska MSP vo vzťahu k princípom SBAfE na úrovni priemeru Európskej únie. V oblasti „Prístup k financovaniu“ sa Slovenská republika nachádza nad priemerom Európskej únie, ale napr. v oblastiach akými sú „Druhá šanca“, „Ústretová správa“, „Jednotný trh“ „Podpora inovácií a rozvoj zručností pre podnikanie“ a „Internacionalizácia podnikania – podpora vstupu MSP na trhy mimo EÚ“ plnenie týchto princípov zaostáva za priemerom EÚ. Vyplýva to z posúdenia situácie Európskou komisiou, ktorá pre hodnotenie využíva súbor medzinárodne porovnateľných indikátorov.

Vláda SR sa zaviazala prostredníctvom Programového vyhlásenia na roky 2016-2020, že vytvorí primerané podmienky pre aktívne využívanie princípov iniciatívy Small Business Act for Europe a Akčného plánu pre podnikanie 2020, čo možno označiť za významný krok smerom k zlepšovaniu podnikateľského prostredia na Slovensku. Na národnej úrovni aktívne podporuje iniciatívu SBAfE najmä MH SR, ktoré pôsobí ako garant a koordinátor mnohých aktivít v oblasti implementácie iniciatívy SBAfE. Prijatý zákon o MSP č. 290/2016 Z. z., vytvoril rámec pre podporu malého a stredného podnikania. Týmto zákonom sa presadzuje princíp „Najskôr myslieť v malom“ v slovenskom právnom prostredí. Okrem Vlády SR a MH SR podporujú na Slovensku implementáciu zákona SBAfE tiež ústredné orgány štátnej správy, špecializované agentúry, bankové inštitúcie a fondy, resp. záujmové, profesné a stavovské organizácie, ktoré svojou aktivitou podporujú rozvoj MSP.

Uvedené inštitúcie sa dlhodobo podieľajú na vytváraní lepších podmienok pre podnikanie na Slovensku a rovnako pracujú na eliminácii slabých oblastí medzi, ktoré patria:

- Druhá šanca – od roku 2008 bol zaznamenaný len malý progres pri riešení druhotnej platobnej neschopnosti. Na Slovensku chýba zrýchlený postup, ktorý umožňuje podnikateľom rýchlejšie sa pohybovať v procese konkurzného konania.
- Ústretová správa – Slovensko dosahuje v tejto oblasti tretie najhoršie hodnotenie v rámci krajín EÚ. Rozsiahla byrokracia, rýchlo sa meniace právne predpisy a nedostatočná kvalita regulačných orgánov brzdia potenciál slovenských firiem.
- Jednotný trh – nové a rýchlo rastúce firmy stále čelia ťažkostiam a sú často blokované v rozvoji firmami dlhodobo pôsobiacimi na trhu. Ukazovatele obchodnej aktivity dlhodobo vykazujú nízku úroveň slovenských MSP vo vývoze a dovoze tovarov na jednotnom trhu EÚ.
- Podpora inovácií a rozvoj zručností pre podnikanie - podpora sa výrazne zhoršila vo viacerých hlavných ukazovateľoch, t.j. v oblasti financovania VaV dostupného pre MSP zo strany štátnych inštitúcií. Podiel MSP pri zavádzaní vnútropodnikových inovácií, produktov, procesov, marketingových alebo organizačných inovácií zostáva dlhodobo najnižší v rámci krajín EÚ.
- Internacionalizácia – podiel slovenských MSP vyvážajúcich do krajín mimo EÚ je jedným z najnižších v EÚ. To isté platí aj pre slovenské MSP, ktoré dovážajú z krajín mimo EÚ. Slovenské MSP vykazujú nízku výkonnosť aj v rámci on-line vývozu, v porovnaní s ostatnými členskými krajinami EÚ. Vo väčšine ukazovateľov internacionalizácie došlo k malému alebo žiadnemu posunu, s niekoľkými výnimkami.

Príloha

Metodika hodnotenia jednotlivých princípov SBAfE na Slovensku zo strany Slovak Business Agency

Charakteristika vybraných ukazovateľov

Časť ukazovateľov použitých v hodnotení jednotlivých princípov SBAfE zo strany Slovak Business Agency vychádza z indikátorov, ktoré využíva Generálne riaditeľstvo pre vnútorný trh, priemysel, podnikanie a MSP (DG GROW) na vyhodnocovanie SBAfE.¹¹ Vzhľadom na to, že väčšina ukazovateľov použitých v hodnotení jednotlivých princípov zo strany DG GROW sú v dôsledku harmonizácie štatistík z krajín EÚ vykazované s 2 až 3 ročným oneskorením,¹² Slovak Business Agency navrhla z pohľadu národného rámca SR pre hodnotenie uplatňovania princípov SBAfE v dokumente Audit hodnotenia uplatňovania princípov Small Business Act For Europe (SBAfE) na Slovensku 2016/2017 časť ukazovateľov nahradiť.

Pre účely vyššej reflexie súčasného stavu hodnotených princípov, ako aj z dôvodu interných potrieb vyhodnocovania vývoja v oblasti SBAfE pristúpila Slovak Business Agency k výberu ukazovateľov, ktoré sú čerpané z viacerých zdrojov. Selektívny výber ukazovateľov sa uskutočnil na základe ich priamej súvislosti s hodnotenými oblasťami. V porovnaní s doteraz používanými ukazovateľmi EK, ktoré sú súčasťou hodnotenia výkonnosti MSP (SME PERFORMANCE REVIEW, ďalej len „SPR“), ide o zúženie vyhodnocovaných ukazovateľov, ako aj o implementáciu nových ukazovateľov z vyššie uvedených dôvodov.

Slovak Business Agency pristupuje k vyhodnoteniu princípov na základe zaznamenávaných medziročných zmien sledovaných ukazovateľov, pričom každý zo sledovaných ukazovateľov vplýva rovnakou váhou na ich vyhodnotenie v rámci jednotlivých princípov. V nadväznosti na to sa v prípade vyhodnotenia jednotlivých ukazovateľov, ako aj súhrnných princípov uplatňuje zásada, že ak ukazovateľ vykazuje priaznivú medziročnú zmenu vplýva na príslušný princíp pozitívne a reprezentuje medziročné zlepšenie. Prehľad o použitých ukazovateľoch a ich zdrojoch je poskytnutý v nasledujúcich tabuľkách.

¹¹ medzi ukazovatele vychádzajúce z hodnotenia DG GROW, ktoré boli použité v rámci národného hodnotenia princípov SBAfE patria: Podnikateľská činnosť v počiatočnom štádiu, Náklady na vyriešenie platobnej neschopnosti (% z majetku dlžníka), Čas potrebný na začatie podnikania (v dňoch), Náklady potrebné na začatie podnikania (v Eur), Náklady na vymožitelnosť zmlúv (% nárokov), Priemerné oneskorenie platieb - verejné orgány (v dňoch), Celkové trvanie v dňoch na zaplatenie (počet dní), Percentuálny podiel zamietnutých žiadostí o pôžičky, ktorých podmienky boli považované za neprijateľné, Ochota bánk poskytnúť pôžičku (% podiel respondentov, ktorí naznačili zhoršenie), Počet nevydaných smerníc o jednotnom trhu (smernice, ktoré neboli oznámené alebo neboli transformované do vnútroštátnych právnych predpisov), Priemerné oneskorenie transpozície pri smerniciach po lehote splatnosti (v mesiacoch), Podiel MSP predávajúcich online, Obrat z elektronického obchodu, Percento IKT špecialistov v MSP, (%) MSP, ktoré profitovali z opatrení na podporu verejnosti pre svoje aktivity zamerané na efektívne využívanie zdrojov, (%) MSP, ktoré prijali opatrenia na efektívne využívanie zdrojov, (%) MSP, ktoré ponúkajú ekologické výrobky alebo služby. DG GROW pristupuje k výberu ukazovateľov na základe vopred stanovených kritérií v rámci vyhodnotenia princípov SBA.

¹² vykazované štatistiky podliehajú stanovenému harmonogramu vykazovania v jednotlivých krajinách EÚ osobitne.

Zoznam použitých ukazovateľov a ich zdrojov

Princíp č. 1 PODNIKANIE	
Ukazovateľ	Zdroj
Podnikateľská činnosť v počiatočnom štádiu	SBA Fact Sheet 2018, 2017
Miera zavedeného vlastného podnikania	GEM 2017, 2016
Podnikanie ako žiadúca kariérna voľba	GEM 2017, 2016
Miera vzniku v % (Podiel novovzniknutých subjektov na celkovom počte aktívnych subjektov)	Eurostat
Miera podnikateľskej aktivity (počet podnikateľov/ekonomicky aktívne osoby)	Eurostat
Počet vzniknutých MSP	ŠÚ SR, spracované SBA (Správa o stave MSP 2017)
Počet aktívnych MSP	ŠÚ SR, spracované SBA (Správa o stave MSP 2017)

Princíp č. 2 DRUHÁ ŠANCA	
Ukazovateľ	Zdroj
Náklady na vyriešenie platobnej neschopnosti (% z majetku dlžníka)	SBA Fact Sheet 2018, 2017
Strach zo zlyhania	GEM 2017, 2016
Miera zániku v % (Podiel zaniknutých subjektov na celkovom počte aktívnych subjektov)	Eurostat
Počet zaniknutých MSP	ŠÚ SR, spracované SBA (Správa o stave MSP 2017)
Počet vyhlásených konkurzov MSP	CRIF, spracované SBA (Správa o stave MSP 2017)
Počet povolených reštrukturalizácií MSP	CRIF, spracované SBA (Správa o stave MSP 2017)

Princíp č. 3 MYSLIEŤ V MALOM a Princíp č. 4 ÚSTRETOVÁ SPRÁVA	
Ukazovateľ	Zdroj
Čas potrebný na začatie podnikania (v dňoch)	SBA Fact Sheet 2018, 2017
Náklady potrebné na začatie podnikania (v Eur)	SBA Fact Sheet 2018, 2017
Náklady na vymožitelnosť zmlúv (% nárokov)	SBA Fact Sheet 2018, 2017
Počet podnikateľských subjektov, ktoré využili služby JKM	MV SR

Princíp č.5 ŠTÁTNA POMOC A VEREJNÉ OBSTARÁVANIE	
Ukazovateľ	Zdroj
Priemerné oneskorenie platieb - verejné orgány	SBA Fact Sheet 2018, 2017
Hodnotenie vládnych podporných programov pre MSP (kvalita a stav)	GEM 2017, 2016
Percentuálny podiel podnikateľských subjektov žiadajúcich/využívajúcich verejnú podporu v období predchádzajúcich 12 mesiacov	Flash Eurobarometer
% podiel MSP na VO	ÚVO (Informácia o celkovom štatistickom vyhodnotení procesu verejného obstarávania za rok 2017, 2016)

Princíp č.6 PRÍSTUP k FINANCOVANIU	
Ukazovateľ	Zdroj
Celkové trvanie v dňoch na zaplatenie (počet dní)	SBA Fact Sheet 2018, 2017
Percentuálny podiel zamietnutých žiadostí o pôžičky a pôžičky, ktorých podmienky boli považované za neprijateľné	SBA Fact Sheet 2018, 2017
Ochota bánk poskytnúť pôžičku (% podiel respondentov, ktorí naznačili zhoršenie)	SBA Fact Sheet 2018, 2017
Dostupnosť finančných zdrojov	GEM NESS 2017, 2016
Percentuálny podiel MSP, ktoré považujú granty alebo zvýhodnené úvery za relevantný zdroj svojho financovania	Prieskum o prístupe k financiám podnikov (SAFE) 2017, 2016
Podiel MSP, ktoré využili verejné granty alebo zvýhodnené úvery ako zdroj svojho financovania v období predchádzajúcich 6 mesiacov	Prieskum o prístupe k financiám podnikov (SAFE) 2017, 2016
Podiel MSP, vykazujúcich využívanie bankových úverov	NBS DATA CENTRUM
Objem (stav) bankových úverov MSP, v mld. EUR	Správa o stave MSP 2017, 2016
Podiel zlyhaných úverov MSP	OECD Scoreboard, 2018
Úroková miera bankových úverov MSP	NBS DATA CENTRUM, Spracované SBA (Správa o stave MSP 2017, 2016)

Princíp č.7 JEDNOTNÝ TRH	
Ukazovateľ	Zdroj
Počet nevydaných smerníc o jednotnom trhu (smernice, ktoré neboli oznámené alebo neboli transformované do vnútroštátnych právnych predpisov)	SBA Fact Sheet 2018, 2017
Priemerné oneskorenie transpozície pri smerniciach po lehote splatnosti (v mesiacoch)	SBA Fact Sheet 2018, 2017
Podiel vývozu MSP na celkovom vývoze do EÚ	ŠÚ SR, Spracované SBA (Postavenie MSP v ZO 2017; Analýza exportu MSP na Slovensku 2017)
Objem vývozu MSP do krajín EÚ v mil. EUR	ŠÚ SR, Spracované SBA (Postavenie MSP v ZO 2017)
Podiel MSP vyvážajúcich do krajín EÚ z odvetvia priemyslu	Eurostat

Princíp č.8 PODPORA INOVÁCIÍ a ROZVOJ ZRUČNOSTÍ PRE PODNIKANIE	
Ukazovateľ	Zdroj
Podiel MSP predávajúcich online	SBA Fact Sheet 2018, 2017
Obrat z elektronického obchodu	SBA Fact Sheet 2018, 2017
Percento IKT špecialistov v MSP	SBA Fact Sheet 2018, 2017
Podiel podnikateľských subjektov v high tech odvetviach na celkovom počte MSP priemyselnej výroby a služieb	Register organizácií ŠÚ SR, spracované SBA (Malé a stredné podniky v číslach 2017)
Podiel inovujúcich MSP, ktoré získali verejnú finančnú podporu pre svoje inovačné aktivity	Eurostat
Podiel MSP v počiatočnom štádiu podnikania, v ktorých ponúkaný produkt, resp. služba je nová a jedinečná	GEM 2017, 2016
Podiel MSP vykonávajúcich inovačnú aktivitu	Eurostat
Podiel MSP na high tech vývoze	Register organizácií ŠÚ SR

Princíp č.9 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	
Ukazovateľ	Zdroj
(%) MSP, ktoré profitovali z opatrení na podporu verejnosti pre svoje aktivity zamerané na efektívne využívanie zdrojov	SBA Fact Sheet 2018, 2017
(%) MSP, ktoré prijali opatrenia na efektívne využívanie zdrojov	SBA Fact Sheet 2018, 2017
(%) MSP, ktoré ponúkajú ekologické výrobky alebo služby	SBA Fact Sheet 2018, 2017
% enviro výdavkov na celkových verejných výdavkoch	Eurostat
% podiel zeleného z celkového verejného obstarávania vo väzbe na počet zákaziek za kalendárny rok	Enviroportál
% podiel zeleného z celkového verejného obstarávania vo väzbe na hodnotu uskutočnených zákaziek za kalendárny rok	Enviroportál
Eko-inovačný index	Eurostat
% podiel spotreby OZE	Eurostat
Emisie CO z priemyselnej výroby [t]	Enviroportál
% podiel inovačných podnikov s prínosom pre životné prostredie	Eurostat

Princíp č. 10 INTERNACIONALIZÁCIA	
Ukazovateľ	Zdroj
Podiel vývozu MSP na celkovom vývoze mimo EÚ	ŠÚ SR, spracované SBA (Analýza exportu MSP 2017)
Vplyv regulácií na FDI (priame zahraničné investície) (1 = veľmi vysoký, 7 = veľmi nízky)	Svetové ekonomické fórum, Správa GCR 2018/2017
Efektívnosť colného odbavovacieho procesu (1 = veľmi nízka, 5 = veľmi vysoká)	Svetové ekonomické fórum, Správa GCR 2018/2017
Objem vývozu MSP do krajín mimo EÚ v mil. Eur	ŠÚ SR, spracované SBA (MSP v ZO v roku 2017)
Podiel MSP vyvážajúcich do krajín mimo EÚ z odvetvia priemyslu	ŠÚ SR, spracované SBA (MSP v ZO v roku 2017)